

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

117.
THORE BLANCHE

Figurer och
Bilder

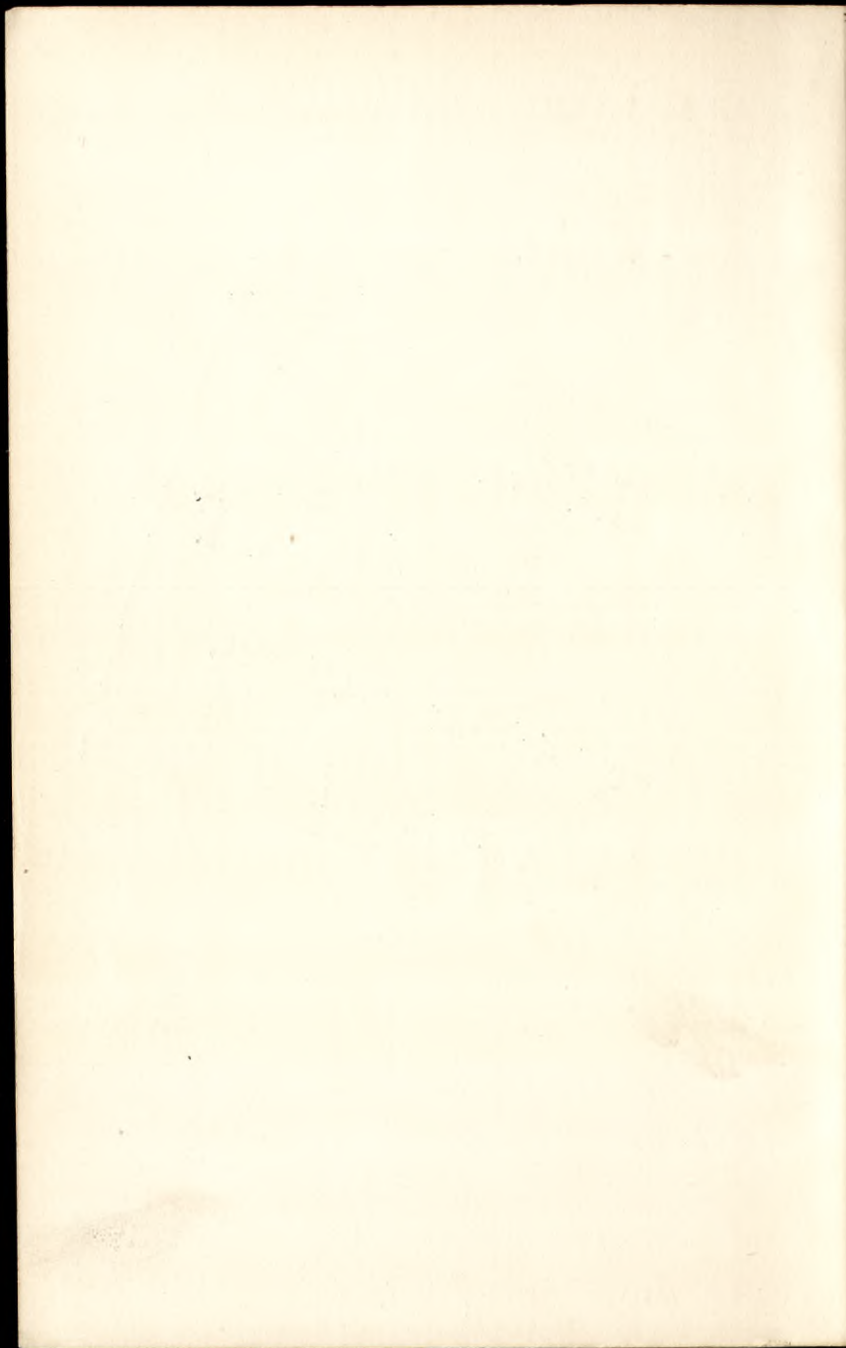
ur Stockholmlifvet.

Noveller och Skisser.

STOCKHOLM.
BERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 2: 50.

FIGURER OCH BILDER

UR

STOCKHOLMSLIFVET

AF

THORE BLANCHE.

JOURNAL OF THE

ROYAL SOCIETY OF MEDICINE

Volume 10, Part 1

1917

FIGURER OCH BILDER

UR

STOCKHOLMSLIFVET.

NOVELLER OCH SKISSER

AF

THORE BLANCHE.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

FIGURER och BILDER

STOCKHOLM

1895

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1895.

FYRTIO KRONOR.

PHOTO REPRODUCED

1.

Då förste bokföraren hos importfirman Welin & C:o lade ifrån sig pennan och slog igen sina böcker, var han alltid den siste på kontoret. Redan vid sextiden började hans kamrater snegla på klockan, hvars pendel förkunnade tidens långsamma flykt, och strax efter klockan half sju stökade de undan tvättningen, togo på sig manschetterna och ordnade halsdukarna framför spegeln i toalettrummet.

Den sista halftimmen arbetades icke mycket. Hela kontoret var uppfyllt af en dåsig stämning. Förste mannen undertryckte en gäspning, vek upp tidningen och ögnade igenom afdelningen »Offentliga nöjen»; men de bägge yngsta bokhållarna behöfde icke besvära sig med att välja: med en lycklig regelbundenhet tillbragte de sina kvällar på Novilla.

Klockan tre kvart till sju skramlade herr Carlsson med nyckelknippan, stängde kassaskåpet, telefonerade till prokuristen hos firman Alm & C:o, använde fulla fem minuter till sin toalett och kom

ut med den blänkande stormen på sned och med rockslagen uppfläkta så att sidenfodret glänste.

Han ställde sig bredbent framför den plitande Winberg, piskade vadorna med käppen, hvars kolossala krycka utgjorde hans stolthet, sade sitt vanliga »adjö, gamla mullvad!» nickade åt de bägge yngste på kontoret och gick sin väg.

Några minuter därefter var kontoret tomt och herr Winberg satt ensam kvar.

Då klockan började slå sju, gled han ner från den höga stolen, där han suttit uppspetad hela dagen som en kråka på en gärdesgårdsstör, gick bort till sin ytterrock och tog försiktigt upp en cigarr, som han tände och med andaktsfull min förde under näsan. Det var en gåfva från firmans chef, som excellerade i utmärkta cigarrer och hvarje jul skänkte honom en låda. De lågo till vänster i fodralet, och han tände aldrig mer än en om dagen och det var på kvällen, efter kontorstidens slut.

Nu gick han fram och tillbaka på golfvet, klättrade på nytt upp på sin stol, hörde gasen susa i lågorna, såg hur den doftande röken i blå ringlar svepte omkring den närmaste flusskupan och kände sig lycklig.

En kvart öfver sju kom kontorsdrängen för att stänga.

»Mullvaden» gled ner igen, förargad öfver att ha blifvit störd midt i sin cigarr, låste undan böckerna, ryckte i vredet för att känna efter att skåpet var ordentligt stängdt, skrapade på bläcket under nag-

larna och bytte om rock utan att bevärdiga sin bild i spegeln med någon blick.

Därefter gick han, men vände sig alltid om i dörren och sade samma varning, som han i femton års tid upprepat för Gud vet hur många kontorsdrängars öron: »Glöm inte att stänga kontoret väl!»

Utkommen på gatan vände han det smala hufvudet som en fågel åt bägge sidorna, insöp med några djupa drag kvällsluften, som kom våt och frisk utifrån strömmen och gick upp på sitt kafé vid Vesterlånggatan.

Där tog han af sig rocken, slätade ut den väl, gjorde en rond genom det vid denna tid tämligen tomma kaféet och samlade upp aftontidningarna, hvarefter han slog sig ned vid sitt vanliga bord och drack sin vanliga kopp té med hvitt bröd, smör och ett par assietter kallskuret. Han var väntad och allting stod i ordning, då han trädde in genom dörren.

Då han slutat äta, fyllde han på koppen och satte sig att läsa tidningen, emellanåt tagande sig en klunk té, och då kom kaféfrun fram och började prata, medan den uppnästa dottern stod i dörren till skänkrummet och hörde på.

»Herr Winberg, som är en sådan hygglig och ordentlig karl, hvarför gifter herrn sig inte?» sade hon och rullade med tummarna öfver den tjocka magen.

»Hm!» svarade herr Winberg.

Men frun fortfor:

»Herrn passar inte till att vara ogift. En ung karl, som sitter med goda inkomster som herrn,

skall vara lifvad och glad af sig och lefva om litet, men det gör herrn inte därför, att herrn är född till att vara gift — för det finns dom, som är det,» tillade hon filosofiskt.

Han svarade småskrattande:

»Jag skall säga frun, hvarför jag inte gift mig: det finns ingen, som vill ha mig!»

Då lossade frun händerna ifrån hvarandra och stack högra handen med de trubbiga fingrarna i vädret:

»Så där många kan herrn få! En på hvarje finger och två på tummen, om det kniper.»

Men han var envis.

»Nej,» sade han, »det finns ingen, som vill ha mig; och för öfrigt ha de unga flickorna så stora pretentioner nu för tiden. De behöfva ett helt kapital endast för att kläda sig.»

»Det beror på, hvem man gifter sig med, det,» svarade frun.

Och hon tillade med det djupa förakt, som den simpla och obildade kvinnan, hvilken är duktig och försörjer sig själf, alltid hyser för den högre klassens kvinnor och som är blandadt med en god portion hat:

»Sådana där fina dockor, ja, som bara tänka på att kläda sig och roa sig och som promenera och läsa romaner om dagarna och gå på baler och teatrar om kvällarna! — Nej, en enkel och huslig flicka skulle det vara, en sådan, som ser om sitt hem och tar vara på styfrarna!»

»Säg mig en då, så är frun snäll,» sadè han skämtsamt.

»Herre Je, det finns hundratals tockna,» svarade frun med en stor gest.

»Nå, nämn mig en enda, eftersom det är så godt om dem.»

»Hm!» svarade frun och sneglade åt sidan.

»Där ser frun!» sade herr Winberg, reste sig upp, betalade och gick.

Klockan brukade nu vara omkring half nio. För det mesta gick han direkt hem till sig, ty den enda lyx, han bestod sig med, var ett litet vackert hem, prydligt och nätt som ett dockskåp.

Han slog eld på tändsticksstället vid dörren, tände lampan, drog ner rullgardinerna och gick till garderoben efter nattrock och tofflor. Därefter tog han en roman ur bokskåpet, slog sig med en suck af välbehag ner i gungstolen och började läsa med lampan bakom sig på skrifbordet. Då och då såg han upp från boken, kastade en blick, full af njutning, omkring sig i rummet, som var varmt, väl ombonadt, svagt upplyst af det med en tät skärm dämpade lampskenet. Så lutade han hufvudet tillbaka mot dynan och blundade.

Här var ännu bättre än på kontoret och nu var han lyckligast.

Utgången från ett fattigt hem hade han kommit tidigt ut i världen och fått arbeta sig fram på egen hand.

Arbetsam, pålitlig, ordentlig ända till pedanteri hade han vid tjugo års ålder erhållit anställning hos firman Welin & C:o. Han var nu trettiofem år, hade avancerat till förste bokförare, åtnjöt sin chefs fulla förtroende och satt med den för hans

små behof och korrekta lefnadssätt betydande inkomsten af 3,600 kronor om året.

Han hade aldrig hört till dem, som begära mycket af lifvet. Han afskydde det bullrande utelivet på varietéer och restauranter, gick sällan på teatern och då nästan alltid på Operan och hyste en utpräglad förskräckelse för fruntimmer, som föreföllo honom som en främmande, fientlig makt, hvilken visserligen kunde parlamentera inför en ståtlig, elegant man som vännen Carlsson, men som han gjorde bäst i att akta sig för.

Då han för femton år sedan kom till Welin & C:o med en lön af 1,200 kronor om året, hade hans enda mål varit att genom samvetsgrant arbete skaffa sig en sådan ställning, att han kunde hyra ett par treffliga rum, möblera dem bekvämt åt sig, köpa litet böcker och lägga af några hundra kronor om året för gamla dagar.

Han hade mer än vunnit sitt mål och han var nöjd. Han skulle kunnat lefva bättre än han gjorde, roa sig mera, intaga sin supé på något finare ställe, men han erfor intet behof af att förändra något i sina gamla vanor och han trufdes på det lilla kaféet, som han börjat besöka för åtta år sedan och hvars ägarinna han sett blifva mer och mer lik ett klot för hvarje år, som gått.

Hans enda nöje, förutom de sparsamma teaterbesöken, var att ibland på hemvägen gå in på det jilla panoramat vid Hamngatan, slå sig ner framför de runda titthålen och se främmande länder passera förbi, medan klockan reglerade färden och med hvarje slag af sin kläpp förkunnade nya scenerier.

Han erfor ingen längtan att själf besöka dessa platser. Det föll honom icke in, att han mycket väl kunde ha råd att slå sig lös en sommar, begära några veckors ledighet och företaga en resa. Han gladdede sig endast åt, att det fanns så många vackra ställen, han tänkte på dem efteråt, hade roligt åt dem, fantiserade smått om dem, men längtade aldrig att fara dit.

2.

Det var sent på hösten. Den brådaste importtiden var inne. Det var omöjligt att gå från kontoret före klockan sju eller half åtta, men herr Winberg satt kvar till klockan åtta och hans té var uppskjutet en hel timme.

Han var ganska trött, då han en kväll slog sig ner vid sitt vanliga bord och det värkte i korsryggen på honom. Som alltid med klena personer inverkade det fysiska befinnandet starkt på hans lynne; han kände sig nedstämd och var glad öfver att frun hade sysselsättning, så att han fick sitta i fred.

Han skulle just resa sig upp och gå, då glada röster hördes ifrån farstun, glasdörren öppnades och tvenne unga flickor, som föreföllo att ha sprungit uppför trappan, skyndade in i rummet.

De nickade åt frun, krängde af sig sina kappor och slog sig fnittrande och pratande ner vid ett bord, där de begärde ett par halfvor öl och fyra smörgåsar — men stora.

Han grep mekaniskt den bortlagda tidningen och försökte läsa, men medan hans ögon gled oöfver spalterna, hade han uppmärksamheten fäst vid sina unga grannar.

Det föreföll honom, som hade en frisk vind strukit igenom det tysta kaféet, och han förargade sig öfver de andra gästernas liknöjdhet. De tycktes icke alls fästa sig vid de bägge nykomna utan fortsatte efter några ligkiltiga ögonkast med sitt säfliga tuggande och sörplande.

Hvilket strålande lynne de hade, dessa bägge unga butikflickor! De hade helt säkert arbetat hela dagen. De hade nog mycket att göra nu, då det började lida fram mot jul och alla bodar ansträngde sig till det yttersta för att draga publiken till sig, men det tycktes icke bekomma dem något.

Med hvilket eftertryck de satte smörgåsarna för munnen och krossade dem med sina friska tänder, och då de drucko sitt öl, så nickade de åt hvarandra och ställde glasen ifrån sig med en liten förtjust andhämtning.

Och hela tiden hviskade de, som om de haft så ofantligt mycket att tala om och sågo sig omkring på de andra gästerna — äfven på honom — och så stucko de ihop sina hufvuden och hviskade på nytt och tryckte serveterna till munnen för att icke brista ut i skratt.

På hemvägen smålog han för sig själf. Hans trötthet och dåliga lynne voro som bortblåsta och han erfor en känsla af välbehag. Och ännu då han klädt af sig och gick till sängs, småskrattade han vid tanken på deras käcka knyckar med de små burriga hufvudena och deras glupska aptit. —

Kvällen därpå satt han ovanligt länge vid sitt té. Han hade för länge sedan läst igenom tidningen, men började ständigt på nytt.

Slutligen, då han suttit där en timme, slängde han den ifrån sig och gick vresigt sin väg utan att lägga märke till fruns förnärmade min.

Det fattades honom något. Han kände sig olycklig utan att egentligen veta hvarför och han gick hemåt med trötta steg och med en oroväckande känsla af ensambet, som han aldrig förut erfarit.

Några dagar förflöto. Han var sig på nytt lik och pratade som vanligt med frun på kaféet, som frågade, om han haft en släng af influensa.

Plötsligt ryckte han till och dök ner med ansiktet bakom tidningen.

Då dörren slogs upp och de bägge unga butikfröknarna flögo in och han hörde deras glada röster, kom med ens en lycklig känsla öfver honom.

Nu förstod han, hvad som fattats honom.

Det var deras glädtighet, som han törstade efter, deras friska, ogenerade sätt, deras snabba ögonkast, rörliga tungor, lustiga nickar och knastret af brödet från deras hvita, skarpa tänder, medan de, mumsande af alla krafter, pratade om dagens

arbete och — med bekymrade miner — om de dåliga tiderna.

De talade om handskar — skönt, det var en god upplysning!

Då han gick, hade han fattat sitt beslut.

Och då han såg sig omkring i sitt vackra, behagliga hem, som plötsligt föreföll honom dystert och ensligt, svor han på, att han skulle söka upp dem, presentera sig, göra allt i världen för att blifva bekant med dem. En häftig åtrå brände inom honom. Han längtade efter att ha någon att kyssa, att smeka och klappa, att höra detta glädtiga, ungdomliga skratt, som berusade honom med sin friskhet och att känna dessa pratsamma, mjuka läppar mot sina egna.

Men vilkendera af dem — den blonda eller den mörka? Det fick slumpen afgöra! —

Kvällen därpå väckte herr Winberg sensation på kontoret: han hade brådtom att gå.

Med långsamma steg gick han Vesterlånggatan fram. Den trånga gatan med sina oafbrutna glasväggar strålade som ett enda rikt upplyst galleri, där människorna trängdes för att komma fram. Man var inne i december månad och luften i alla dessa butiker darrade af en till det yttersta spänd konkurrens. Öfver hela gatan hvilade denna feberstämning, som det gör veckorna före jul, då alla vilja köpa och alla vilja sälja.

Med ens tvärstannade han, knuffades åt sidan och blef stående med ena foten på trappsteget till en handskbutik.

Han stirrade som förhäxad in i den lilla, bländande upplysta boden med sina väggar af röda kartongaskar. Där var för tillfället ett par fruntimmer inne. De hade disken uppradad af handskar — och innanför, leende och pratande och visande sina hvita tänder, stod den lilla blonda.

Glad och lycklig, som om han vunnit på lotteri, lät han sig ryckas med af strömmen, kastade sig in i motfåran och fördes tillbaka utefter den andra husraden, såg den lilla butiken full af folk, men såg endast henne, gladde sig den ena stunden åt att hon hade god handel, tänkte den andra bekymrad på, hur trött hon måste vara och dref på detta sätt fram och tillbaka, tills folkströmmen började tunna af och den ena butiken efter den andra satte för fönsterluckorna.

Då kom han ihåg, att han var hungrig och gick upp på kaféet, där hans té var kallt för länge sedan, och då han kände sig trött, begärde han att få en half porter och några smörgåsar.

Men frun, som haft influensan tvenne gånger och som hänförde allt märkvärdigt på jorden till den, skakade på hufvudet och såg med moderligt bekymmer, hur han småmyste för sig själf och satte smörgåsen för munnen på ett särskildt eftertryckligt sätt och drog efter andan för hvarje gång, han ställde glaset ifrån sig.

3.

Under de närmast följande veckorna väckte herr Winberg förvåning både på kontoret och på kaféet. Det hade tydligen kommit något i olag i denna automat, hvars regelbundenhet börjat öfvergå till ett ordspråk. Den ena stunden idel solsken kunde han ögonblicket därefter se ut som en lifdömd.

Tyst och inbunden som han var lät man honom emellertid vara i fred utan att göra honom några frågor. Endast frun på kaféet hade nog reda på, hvad han gick och drogs med — en sådan där smygande, ni vet! — och hon var nära att göra honom ursinnig med sitt tal om antipyrrin och antifebrin.

Men då hon skickligt slog in på en annan bog och började tala om, hur förfärligt det var att icke ha någon, som vårdade en och pysslade om en, då man var sjuk, såg han allvarligt på henne och nickade utan att svara. Där upprepade hon ju detsamma, som han sagt till sig själf hundratal gånger under den senaste tiden.

Och icke endast då man var sjuk utan alltid!

Nej, hon hade alldeles rätt! Han var icke skapad att lefva som ungtkarl! Ingen kunde veta det bättre än han själf, för hvilken det förut så kära hemmet nu blifvit en formlig plåga, som skrämde honom genom sin tystnad, utan att han likväl kunde förmå sig att deltaga i kamraternas utelif.

Hvarje kväll gick han förbi den lilla handskbutiken på Vesterlånggatan. Tio gånger hade han föresatt sig att gå in, men då det kom till afgörandet, svek honom modet. Han var rädd, blyg som en pojke. Det föreföll honom, som om det första besöket skulle blifva bestämmande för hela hans lif.

Han visste, att hon observerat honom, där han gick och patrullerade utanför på gatan som en soldat på vakt. Hon hade smålett åt denna skygga beundrare, så helt olika andra herrar, som hon kände och hon var icke ond öfver denna tysta hyllning, som tvärtom smickrade henne.

Slutligen en kväll, drifven till förtviflan, beslöt han att göra slag i saken. Det var väl icke hela världen, om han gick in och köpte ett par handskar — och det passade sig så bra nu efter jul, då butikerna stodo nästan tomma.

Han gick mycket fort, som om han velat taga sats till ett gymnastiskt språng, kände en varm luft slå emot sig och stod blek och andtruten inne i den lilla butiken, som lyste idel rött för hans ögon.

Hon såg förvånad på denna besynnerliga kund, som kom som vore han inkastad. Därefter kände hon igen honom och smålog.

»Hvad behagas?» frågade hon och intog en kokett ställning.

»Ett par handskar... mörkröda... numro 7³/₄,» svarade han hastigt.

Hon undertryckte ett leende, vände sig om och tog ner några kartonger.

»Var så god och välj!» sade hon och bredde ut deras innehåll på disken.

Med en brådska, som om han varit rädd att komma för sent till något tåg, valde han ut ett par.

Men då hon skulle hjälpa honom på med handskarna, då han kände värmen från hennes händer, medan hon massagerade hans fingrar, då han såg hennes blonda hufvud så nära intill sig, att han endast behöfde böja sig ned för att kyssa hennes nacke, och då han med en lätt rysning följde de mjuka linierna under klädningstyget, som satt alldeles stramt öfver bröst och midja, då var det, som om något brast inom honom.

Och som en lössläppt flod välde det fram. Hur han sett henne på kaféet, hur ofta han gått utanför på gatan utan att våga komma in, hans ensamhet och längtan.

Hon hade släppt hans hand och såg med en halft brydd, halft road blick på den egendomliga kurren framför henne, som med nedslagna ögon och darrande läppar slog upp sitt hjärta på vid gavel och som på stående fot, utan att de växlat tio ord med hvarandra, gjorde henne en formlig kärleksförklaring. Hon granskade honom förstulet medan han talade.

Och allt detta öppet, inför hela världen! Man kunde se dem från gatan och i hvilket ögonblick som helst kunde någon komma in i boden.

Han slutade lika hastigt som han börjat, andades djupt och såg på henne med en osäker blick.

I detsamma tog någon i dörren.

Hon hviskade hastigt:

»Jag stänger om en timme, vänta mig utanför?»

Därefter hjälpte hon honom lugnt på med handskarna och vände sig till nästa kund. —

Herr Winberg kom ganska sent hem på kvällen. Han var rusig af lycka och visste knappast, om han gick på hufvudet eller på fötterna.

De hade gått upp på ett kafé. Hon hade gått före honom in i ett enskildt rum och röjt plats bredvid sig i en soffa, som var så trång, att de sutto alldeles in på hvarandra. Han hade fått kyssa henne, men mycket litet; han kände ännu den friska doften från hennes hår; han hörde hennes kvittrande skratt och såg hur hon med uppspärade ögon lutade sig baklänges i soffan och slog ihop händerna af häpnad: 3,600 kronor om året! Gud, så mycket pengar! Hon, som bara hade — hm! fyrtio kronor i månaden! Och det var hos Welin & C:o, som han var anställd!

Besitta, en sådan flicka! Fyrtio kronor i månaden och ändå så nätt och fint klädd — det kunde kallas att vara sparsam! Hvad skulle vännen Carlsson säga, han, som så gärna talade om kvinnornas lättsinniga slöseri?

Men han skulle icke få veta det ännu — ingen skulle få veta något. De hade kommit öfverens om, att det skulle bli en öfverraskning, en fullständig öfverraskning för alla, tills pang! de satte in det i tidningen.

Tänk, fyrtio kronor i månaden till mat, husrum och kläder! Och ändå hade hon det icke bland de sämsta. Hennes väninna — den mörka

— hade icke mer än trettiot! Ah, de kvinnorna, hvad de kunna lefva på litet, vara nöjda med litet, se vackra ut med litet!

I jämförelse med henne var han en riktig Cræsus, en slösare. Det skulle komma att gå förträffligt. Han hade 3,600 kronor om året, fullständigt möblemang till två rum och dessutom pengar på banken.

Han promenerade fram och tillbaka på golfvet, knäppte med fingrarna, hörde musik och fågellåt i luften och gick och lade sig, omsväfvad af rosiga drömmar.

Hvad henne beträffade gjorde hon sig ingen brådska. Inkommen i det lilla rum, som hon bebodde tillsammans med sin väninna, tog hon fram bläck och papper. Den mörka var ännu icke hemma och glad öfver att få vara ensam, satte hon sig ner och skref ett par bref, som hon förseglade.

Med rynkade ögonbryn vägde hon de bägge kuverten i handen, medan en lätt suck banade sig väg öfver hennes läppar.

Och med en blick på den mörkas orörda säng, började hon långsamt kläda af sig, med ett funderamt uttryck betraktande sin nakna kropp.

Därefter släckte hon lampan och hoppade raskt ner i sängen, dragande täcket öfver öronen.

— — Då herr Winberg ett par veckor därefter kom till kontoret, blef han föremål för allmän hyllning. Herr Carlsson tryckte kraftigt hans hand, men utan att möta hans blick, alla kamraterna gratulerade honom och chefen kallade honom in

till sig och lyckönskade honom med några vänliga ord till hans förlofning.

På kvällen sutto han och förste mannen kvar sedan de andra gått. De höllo på med bokslutet och hade mycket att göra.

Plötsligt lade herr Winberg pennan ifrån sig och sade:

»Du skulle bli bekant med min lilla fästmö, så fick du se en söt flicka.»

En lätt rodnad flög öfver herr Carlssons ansikte.

»Ja så, det var bra — för dig, det!» svarade han kort.

»Hon står i handskbod, men har sagt upp sin plats till första juli. Vi ska gifta oss i höst!» fortsatte herr Winberg med ett lyckligt leende och sträckte ut armen, som om han på nytt velat trycka sin kamrats hand.

Men herr Carlsson råkade i detsamma att tappa pennskafvet på golvet och böjde sig ner för att taga upp det.

»Nå det var ju roligt,» svarade han, röd i ansiktet efter ansträngningen.

En stunds tystnad uppstod.

Nu såg herr Winberg upp igen. Ett illmarigt leende lekte öfver hans mun:

»Hon har inte mer än fyrtio kronor i månaden och har redt sig med det. Det är allt annat det än dina fruntimmersbekanta!»

Ett nervöst ryck flög öfver herr Carlssons ansikte och han mumlade något om, att det väl fanns undantag och att icke alla kvinnor voro lika.

»Ne-nej men du!» svarade herr Winberg energiskt och fortsatte därefter, stött öfver sin kamrats brist på medkänsla, under tystnad sitt arbete.

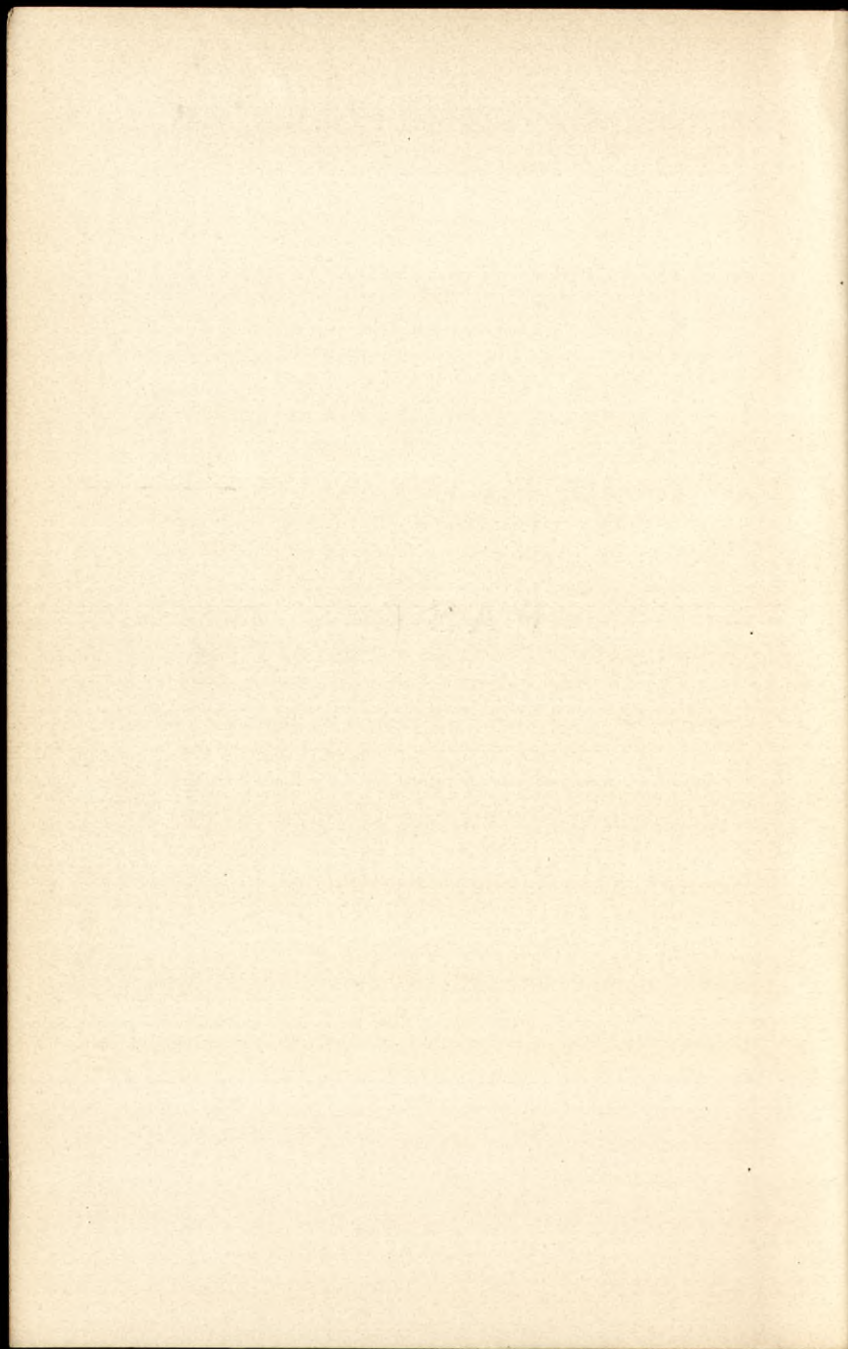
På hösten gifte de sig. Herr Winberg är så lycklig, som någon nygift man kan vara. Den unga frun är glad, liflig och snäll. Hon är förtjusande söt, men hon hör icke till de allra sparsammaste och hennes man kan aldrig förstå, hur det varit möjligt, att hon som flicka kunde lefva på fyrtio kronor i månaden, då hon nu behöfver nästan lika mycket till sin toalett.

Men då han någon gång vidrör det kapitlet, så flyger hon honom om halsen och hviskar i hans öra, att nu är det en helt annan sak.

Ty nu kläder hon sig för hans skull och för att han skall tycka, att hon är vacker.

FAST.

Kamrern var ungtjänst och en mycket lycklig ungtjänst. Kan man tänka sig en lyckligare varelse än en några och fyrtio år gammal ämbetsman, som sitter på sin bekväma plats, har sin säkra och rundliga lön att uppbära månadsvis och med hvarje år, som går, kommer allt närmare den sköna pensionstiden — och som till på köpet är ungtjänst?

Kamrern hyrde en komfortabel våning på Östermalm och hade sin några år yngre syster, som hushållade för sig, men kvällarna tillbragte han på »Sällskapet». Där läste han tidningarna, domderade öfver norrbaggarne och tog sitt regelbundna viraparti.

Och då han kom hem fram mot småtimmarna, så drog han inte af sig stöflarna i tamburen och gick inte in i sin egen förhärda våning som en tjuf om natten och stod inte utanför sängkammardörren som en stackare, utan han hvisslade, då han tog af sig rocken och svor som en hel tjänst öfver tändstickorna och satte klackarna i golvet, så att det sjöng efter det och betedde sig allt som allt

som en karl med godt samvete, den där har fan i kroppen endera klockan är tolf på dagen eller natten.

Med ett ord, han var för lycklig för att det kunde få fortfara. Hur vi än söka hålla oss undan, så hittar oss alltid olyckan förr eller senare i vår vrå och drager fram oss.

För kamrern kom den i form af några gamla hemorrhoider, som tarfvade operation. Det var ingenting farligt, det var endast en följd af de sköna, stoppade stolarna på ämbetsrummet, men doktorn ordinerade naturligtvis sjukhus såsom det enklaste och bekvämaste. —

Där låg han nu i sitt första klassens ensamma rum och hade tråkigt. Operationen var öfverstånden, men det skulle dröja ett par veckor, innan han fick komma ut.

Den stackars kamrern hade grymt tråkigt.

Han längtade efter ämbetsrummet med dess präktiga björkvedsbrasa, som hvarje morgon hälsade honom med ett glädtigt flammande och framför hvilken han alltid brukade värma sina händer; han längtade efter tidningarna på »Sällskapet» och kvällarna med sina små virapartier tillsammans med grosshandlaren och riksbankskassören.

Och med en främmande känsla af bitterhet tänkte han på, att en annan hade ockuperat hans rum och värmde sig framför hans brasa och satt och vräkte sig i hans bekväma stol och att grosshandlaren och kassören nog togo sin vira honom förutan, som om han aldrig funnits till — de behöfde minsann inte leta efter tredje man.

Mycket riktigt — det fanns ingen, som saknade honom. I samma stund som sjukhusets portar slog igen efter honom, var han som utstruken ur lifvet. Inte det minsta hål hade uppstått efter honom. Någon hade stuckit med en käpp i en sandhög och ögonblicket därefter hade sanden glidit igen.

Tanken härpå gjorde honom förolämpad, som om han lidit en personlig skymf.

Hade han då verkligen inte gjort något, som kunde berättiga honom till att vara ihågkommen! . . .

Hm, om han tänkte rätt efter, så hade han i själfva verket inte gjort så fasligt mycket. Att föra diaries och läsa Dagbladet om förmidagarna var egentligen ingen konst, och att spela vira och läsa Allehanda om kvällarna inte heller. Om han skulle vara uppriktig mot sig själf, så måste han medgifva, att de svåraste stötestenar, han haft att bekämpa, hade legat i viran, som kunde vara rätt kinkig emellanåt . . .

Det enda, han uträttat i lifvet, hade sålunda varit att klottra ner en hel massa böcker Lessebo-papper med komplett onödiga siffror, skrynkla till ett tjog årgångar af Dagbladet och Allehanda och att förstöra ett par dussin kortlekar.

Fy fan, var det nu lifvet, det? —

Allt det där var inga roliga tankar, och de vunno inte på, att de voro splitt nya. Ty kamrern hade aldrig förut tänkt sådana hädiska tankar om sin tredubbla verksamhet såsom ämbetsman, tidningsläsare och viraspelare.

Och det föreföll honom plötsligt, som om densamma, dess treenighet till trots, inte stod i rätt samklang med lifvet — detta fruktansvärda, hemlighetsfulla lif, som han nu lärt känna från en ny sida. Det hade fått en helt annan karakter i detta sjukhus med sina genljudande korridorer, sina på tåspetsarna framskyndande sjuksköterskor med slät-kammadt hår öfver de af nattvak bleka ansiktena, med bibelspråken på väggarna och den undertryckta jämmern från rummet bredvid, som stundom stegrades till gälla skrik, hvilka skuro genom märg och ben och kommo hans gamla ungarls-hjärta att rysa af fasa.

En morgon var det alldeles tyst därinne. Tystnaden förfärade honom ännu mer än jämmerropen. Då sköterskan kom in, frågade han henne hviskande — som om han varit rädd att störa den döda i rummet intill — hur det var fatt med hans granne.

Jo, visst var hon död! Karlarna skulle strax komma och föra bort henne, så han behöfde inte oro sig. Det skulle komma en ny patient på eftermiddagen.

Kamrern tyckte, att omsättningen var kuslig, och kände sig ganska dyster till mods.

Att ingen kunde komma och hälsa på honom! Det var sköna vänner, man hade. Egoister voro de, ena satans egoister allesammans, och i ämbetsverket gingo de naturligtvis och gladde sig åt, att han aldrig skulle komma tillbaka. Befordran, den sköna befordran, si!

Men grosshandlaren och kassören — nog borde de ändå kunna göra sig något besvär för sin gamla virakamrat.

Syster Amalia var ju rätt snäll. Hon kom och hälsade på honom dagligen och satt med sin stickning framme vid fönstret. Den människan — snäll flicka, Amalia! — gjorde då ingenting annat än stickade strumpor — hm, det var nu visserligen hans strumpor! — och så lagade hon mat åt honom och såg efter hans hem, förstås; men var det nu lifvet det, han ville bara fråga?

Och så var hon så hårdhänt och ovan, då hon skulle hjälpa honom att vända sig i sängen, och då han snäste till henne, så sa' hon inte ett smack utan gick tillbaka till sin — eller, hm! kanske rättare hans — strumpa.

Och så tyckte han sig märka, att hon var litet ovänlig i sitt sätt mot fröken — hm!...

Så — en eftermiddag kom kassören och hälsade på, men det var inte alls så roligt, som kamrern föreställt sig.

Kassören såg orolig ut, som om han endast med stor motvilja kunnat besluta sig för besöket.

»He, he, ser bror, har aldrig förr varit med min fot inom ett sjukhus, inte!... Obehagliga ställen det här... och en sådan fördömd lukt sedan, som biter sig fast i kläderna på en. Folk kan rent af tro, att man går och har något fanstyg i kroppen; man luktar ju som ett helt ap'tek!... Sällskapet, ja, det var sig fullständigt likt, förstås, och hans plats i viran hade intagits — för tillfället naturligtvis, bara medan han låg sjuk — af stadsmäklaren... En satans räf att spela, den karlen, en riktig knif, du, som sätter lif i spelet och inte sitter och lusar i korten, då han skall begära... Hm!

jaja . . . bror förstår . . . hvar och en har sitt sätt att spela och naturligtvis längtade de efter, att han skulle bli frisk och komma och intaga sin gamla plats igen . . . Jaså, det var sjuksköterskan det! Just ingen dufunge, men inte så värst oäfvnen för det. Åldern gör inte så mycket till saken, som man tror. Nå, det hade han nog reda på, he, he, he . . . gamla Ravailac där! . . .»

Och så gick kassören.

Kamrern var nära att kvävas af raseri, där han låg i sin säng.

»Sällskapet var sig fullständigt likt, förstås» — man hade väl inte ens lagt märke till, att han var borta! . . . Jaså, han brukade sitta och lusa i korten han! Och så fick han sig till på köpet i halsen — med beräkning, idel beräkning! — att stadsmäklaren spelade som en knif — i motsats till honom naturligtvis! . . . Och hans min då han talade om fröken! — kamrern knöt näfven — Det gamla fäet, som gaf sig till att gnälla öfver jodoformlukten, kantänka, då hela världen visste, hvilket as han varit i hela sitt lif — fy fan!

Så småningom gick kamrerns vrede öfver och efterföljdes af ett stilla vemod. Han kände medömkan med kassören. Gick han nu inte ner och satte sig att spela sin evinnerliga vira igen, utan att tänka på att lifvet är något stort . . . något allvarligt . . . något — han visste egentligen inte hvad det var, men något märkvärdigt var det — och att människan har en annan, en större och heligare uppgift att fylla.

Och en sådan hade han själf varit, en sådan där förstockad gammal egoist, som bara tänker på sig själf!

Jo, jo, nu fick man se, hur man skulle få det, då man blef gammal och krasslig! Det var trefliga framtidsutsikter man hade, då man inte längre orkade släpa sig ner till »Sällskapet». Då fick man allt sitta, där man satt, tills blodet surnade i kroppen, och det var endast en klen tröst, att kassören och grosshandlaren skulle få sitta där, de också, hvar och en i sin vrå.

Nå, de rackarna skulle då få det ännu sämre. De hade inga ogifta systrar, de, som sågo om dem, under det att han ju alltid hade Amalia. De måste skaffa sig hushållerskor, som skulle komma att topprida dem. Och så blef det naturligtvis trassel af . . . och så måste de gifta sig, förstås — fy, för tusan, med upplädda pigor! — det blef alltid slutet på visan! . . .

Hm, gifta sig! Det var kanske inte så dumt ändå. Då hade man sitt trefliga hem och ett par små söta barn med lockiga hufvuden, som lågo en i hälarna och ropade pappa — kamrern kände sig helt varm om hjärtat — och man arrangerade sitt viraparti hemma hos sig, och då man blef sjuk, så hade man en liten hustru, som pysslade om en — Amalia var nog snäll, men hårdhänt var hon, det hade han känt — och om det då passade sig så bra, att frun var van vid att se om sjuka och hade så varma, mjuka händer som . . . som . . .

Fröken Borg var en bra snäll och söt flicka och en fin flicka med — hennes far hade varit borgmästare i någon småstad. Hur gammal kunde hon vara måne? Bestämdt inte mer än ett par och trettio år — han hade ju ett helt halfår kvar till sitt fyrtiosjunde! — och hon såg verkligen inte alls illa ut. Hon var alltid snäll och vänlig och hade säkerligen ett mycket gladt och jämnt lynne.

Och hon såg ibland förstulet på honom och var så ofta inne i hans rum, då inte Amalia var där — han var säker på, att hon inte sysselsatte sig hälften så mycket med sina andra patienter som med honom. Tänk, om! . . .

Och kamrern utstötte en sakta hvissling såsom den lämpligaste avslutningen på sin tankegång. — —

Åldern gör ingen klokare, då det är fråga om kärleken, och inga narrar äro så narraktiga som gamla. Kamrern var ingen svår fisk att fånga. Han var en gammal ungsman, som visserligen inte var obekant med kvinnor, men aldrig stått öga mot öga med kvinnan. Det var åtskilligt svårare än att spela vira det, och kamrern blef bet redan i första draget.

Hans stora trumfess togs med en simpel hacka af yrkeskärlek och pliktänsla.

Ty hon tvekade verkligen i början, den lilla, och hon såg på honom med sina milda dufvoögon, som stodo fulla med tårar.

Hvad? Skulle hon öfvergifva sin kallelse i lifvet, alla dessa stackars sjuka, som så väl behöfde hennes hjälp? Skulle hon svika sin plikt och

bryta det löfte, hon en gång afgifvit: att ägna hela sitt lif och alla sina krafter i lidandets och barmhärtighetens tjänst?

Och kamrern klämde sönder en tår i ögonvrån och tyckte, att han var en förbannad karl, som kunde begära en så stor uppoffring af henne.

Men då han, något motfälld, gjorde en antydan om, att ju äfven han kunde blifva sjuk och komma i behof af hennes hjälp, ehuru han tyvärr inte kunde prestera ett så rikt och omväxlande fält för hennes verksamhet som ett stort sjukhus, så föll hon honom om halsen och bedyrade, att det gått som fjäll från hennes ögon.

Ty nu först insåg hon, att kvinnans rätta uppgift här i världen var, icke att vårda sig om många utan om en, och att hon på den sista tiden funnit, att denna enda icke var någon annan än han.

Så blefvo de förlofvade.

Kamrern var kär som en klockarkatt och lycklig upp öfver öronen. Fästmön var lugn, blygsam, behaglig och vann allas hjärtan genom sin mjuka röst och sitt anspråkslösa väsen. Släkt och vänner täflade om att lyckönska den lycklige kamrern.

Endast grosshandlaren och riksbankskassören, de bägge inpiskade ungarlarna, hånlogo och spådde oväder i de där milda ögonen, men dem gaf han blankt tusan i numera, förklarade han.

Men lilla fästmön protesterade. Nej, visst inte! Skulle han öfvergifva sina gamla vänner därför att han gifte sig? Skulle han tvärt bryta med sina små oskyldiga ungarlsvanor! Det kom aldrig på

fråga! Han skulle tvärtom besöka »Sällskapet» som förr och spela sin vira som förr — bara du är hemma någon kväll, stygging där! — och på så sätt skulle han visa sina vänner, att det inte var så farligt att gifta sig.

Kan någon undra på, att kamrern var kär?

Värst var det med syster Amalia, och kamrern hade varit riktigt rädd för, hur hon skulle upptaga förlofningen, hatare af bråk och uppträden som han var.

— Och hvart skulle Amalia taga vägen, sedan hon lämnat hans hus, ty det var väl bäst, att hon fick söka sig något annat nu, eller hur?

— Lämna huset — hvad menar du? Visst inte, så vida inte din syster själf vill det! Det kan nog vara skönt för mig, stackare, som är ovan vid hushållsbestyret, att få draga nytta af hennes erfarenhet. För öfrigt — din syster är också min, och så vet hon så väl, hur min herre och man vill ha det!

Kan någon kristen själ undra på, att kamrern var kär?

Hvad syster Amalia beträffar, så blef hon verkligen afväpnad från första stunden.

Och då förtrollerskan med en blyg smekning och ett bedjande tonfall bad henne stanna kvar i hemmet, där hon så väl behöfdes, och betrakta henne som en yngre syster, som tillsammans med henne — den äldre — skulle arbeta på den älskade broderns lycka, så föll det gamla beskedliga nätet sin blifvande svägerska om halsen och bad i sitt stilla sinne Gud om förlåtelse för att hon som

inställsamhet och tillgjordhet betraktat, hvad som verkligen var mildhet och hjärtats godhet. — —

I början gick allt bra. Kamrern var lycklig, unga frun var lycklig, och syster Amalia var lycklig öfver deras lycka.

Men kamrern var lyckligast. Unga frun visade sig inte alls vara bortkommen i uppfyllandet af en hustrus plikter, och vaktmästarna i verket logo i mjugg, då de på förmiddagarna buro in porter-buteljen i hans rum. Det var en helt annan känsla i kroppen nu, än då man var ungar, tyckte kamrern, som njöt af kärlekens korta eftersommar.

Men medan den äktenskapliga sällheten ännu blomstrade, började det att gå bakåt med den husliga.

Unga frun var understundom ganska nyckfull, och de milda ögonen kunde skjuta rätt hvassa blixtar. Hon låg länge om morgnarna, drack kaffe på sängen och hade redan ett par gånger örfilat upp pigan.

Det var inte längre den med all sin mildhet raska och hurtiga sjuksköterskan, som klockan sju på morgonen kom in till kamrern och hvars röst jät som musik i hans öron, då hon frågade honom, hur han sofvit i natt. Hon var väl mycket bekväm af sig, tänkte syster Amalia, som började finna, att marken vacklade under hennes fötter. Men pigan sade rent ut, att hon var lat som en ko och behandlade kamrern som en trasa.

Men kamrern bara smålog och var lycklig som en ung Gud. Han visste nog han, hur det var fatt!

Och då han talat enskildt med syster Amalia, så lugnade hon sig och betraktade hädanefter sin svägerska med en känsla af vördnad. Stackare, inte var det att undra på, om hon kände sig trött och var nedstämd och ombytlig till lynnet. Den gamla mamsellsjälen kände sig helt rörd vid tanken på det heliga mysterium, som utvecklade sig för hennes ögon och fördrog med tålmod sin svägerskas retlighet och häftiga lynne.

Det skulle emellertid inte tjäna någonting till. Hon var i vägen och måste bort.

En kväll kastade sig den unga frun i sin mans armar. Hon blygdes öfver sig själf, hon var förtviflad, men hon kunde inte hjälpa, att hon var rädd för, att det skulle komma att gå illa. Herre Gud, inte kunde Amalia rå för det! Hon var ju en så snäll och utmärkt människa . . . men vacker var hon inte — ja, skulle man tala uppriktigt, så var hon i själfva verket ovanligt ful, och det var ändå märkvärdigt, att tvenne syskon kunde vara hvarandra så olika!

Och henne hade hon hela dagen för sina ögon; hennes ansikte föresväfvade henne till och med i drömmen. Det kunde aldrig vara bra för den lilla, som hon bar under sitt hjärta! — Men *han* skulle vara hemma! Han fick aldrig gå ifrån henne och honom ville hon se på både dag och natt.

Kamrern kände sig olycklig och smickrad på en gång. Under sådana omständigheter måste naturligtvis Amalia flytta. Det var hans plikt mot sig själf. I egenskap af blifvande pappa kunde han inte vara ligkiltig för sitt barns utseende.

Men han kunde inte säga rent ut till Amalia, hvad anledningen var. En brytning måste inträffa. Han skulle visa sig kall och ovänlig mot henne och låta henne förstå, att hon var öfverflödig. Och det gick lättare än kamrern trodde. Han började själf tycka, att hon var ful och förundrade sig öfver, att han inte förr lagt märke till hennes oregelbundna, kantiga ansikte.

Den stackars Amalia kunde inte förstå anledningen till broderns förändrade sätt mot henne, och sedan hon härdat ut en veckas tid, så brast hon i gråt och förklarade, att hon ville flytta. Ingen höll i henne, och från den dagen var unga frun kvitt ett par ögon, som med all sin godsintet börjat förefalla henne besvärliga. — —

Det gick alltmera bakåt med kamrerns husliga lycka.

»Sällskapet» var aldrig att tänka på. Det var förbjuden mark — ett ställe, där herrarna sitta och supa och spela bort sina pengar och berätta oanständiga historier, nej, jag tackar! — och den trelliga viran hemma hade alldeles torkat in. Han fick knappast gå ut ensam, åtminstone aldrig om eftermiddagarna. Då de voro ute och promenerade, höll hon ett så stadigt grepp om hans arm, att det föreföll, som om hon varit rädd för, att han skulle springa sin väg eller gå till väders som en ballong. Hon var snål, drog in på maten, räknade sockerbitarna till kaffet och stormträtte med pigorna.

Och kamrern tålde allting och uppgaf den ena tumsbredden efter den andra af sina personliga tycken. Han lät tömmarna alldeles glida ur sina

händer i ett par andra, som girigt sträckte sig fram efter dem och redan började gripa efter piskan.

Han endast väntade på, att det stora undret skulle komma. Under tiden fick man ha öfverseende och öfva sig i tålomodets dygd. Men vänta bara då det kom! Då skulle han taga igen sina förlorade länder!

Men unga frun var alltjämt lika smärt och något under inträffade ej.

Då förstod kamrern, att han blifvit skändligt bedragen, och att hans hustru endast användt det heliga mysteriet för att maskera sitt egentliga jag, för att fördrifva hans syster och så småningom taga makten i sina händer.

Och nu var han maktlös och vågade inte längre mucka. Hela sitt lif måste han behandla henne med silkesvantar, vara undfallande mot hennes nycker, efterlåten mot hennes häftiga lynne och ständigt uppföra sig så, som om han varit dödligt rädd för att genom någon motsägelse uppväcka hennes vrede, framkalla ett anfall och därmed få ett misslyckadt underverk med alla dess vådliga följder på sitt samvete.

Kamrern nästan grät.

Många gånger undrade han, om inte någon förväxling ägt rum. Det var inte möjligt, att hans hustru kunde vara samma kvinna som den lilla sjuksköterskan med dufvoögonen, den milda rösten och de mjuka händerna.

Men *om* det var en och samma person, så hade sjuksköterskan ljugit, ty att hans hustru inte

ljög, därpå hade han för många bevis. Hela människan hade varit en lögn från början till slut. Sjuk-sköterskedräkten hade varit en tvångströja, som omformat henne efter en viss, en gång för alla fastslagen modell. — Så och så skall en sjuk-sköterska se ut, så skall hon vara klädd, så skall hon gå, så skall hon tala, så skall hon föra händerna! All right! Patent uttaget!

Han hade inte ens den oskyldiga trösten att kunna beklaga sig öfver sina krämpor. Då såg hon på honom med ett så förkrossande uttryck, att han skämdes. Han kom ihåg allt, hvad hon erfarit i den vägen och tänkte på den stackars sjuka i rummet bredvid hans och på all den jämmer, som gått in genom hans hustrus ena öra och ut genom det andra.

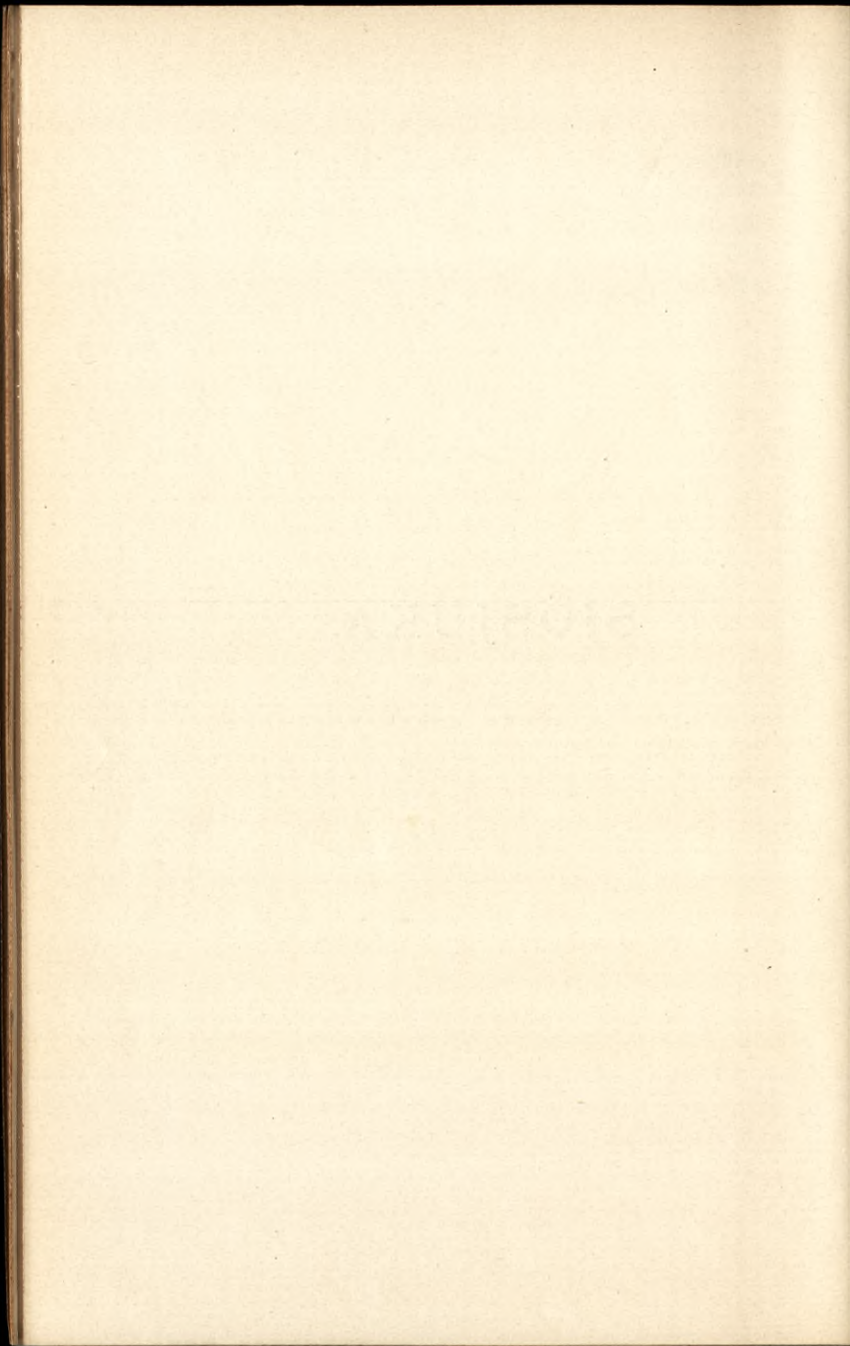
Herre Gud, han måste ju vara rådbråkad, innan hon skulle tycka, att det var något att tala om!

— Nu har kamrern blifvit gammal och grå. Han ser äldre ut än hvad han verkligen är. Hans förra jovialiska lynne har försvunnit, och han har blifvit knarrig och tvär. Vaktmästarna bära icke längre porter in i hans rum, men elda i stället dubbla brasor. De småle icke, utan rycka på axlarna. De ha nog reda på, hvar skon klämmer, och det vet hela verket och »Sällskapet» med, och hans gamla vänner, grosshandlaren och riksbankskassören, i hvilkas virapartier stadsmäklaren ingått som ständig ledamot, skratta så att magarna hoppa och smäda hans minne för hvar och en, som vill höra på.

Kamrern vet nog, att de skratta åt honom. Han skär icke tänderna, ty han har blifvit en from och väluppfostrad äkta man, men han grinar väl-lustigt vid tanken på det öde, de gå emot. Och hans enda önskan är, att de måtte få det efter förtjänst.

SJÖSJUKA.

På båten mellan Köbenhavn och Malmö kommo vi att tala om sjösjuka. Det fanns för tillfället ingen som helst anledning till farhågor. Sundet var blankt som en spegel; de talrika fartygen lågo med slappa segel, utströdda som bomullstappar på en glasskifva; ångbåten bildade efter sig en hel rad med grönglänsande vågor, och längst ut i aktern stod en lång engelsk miss och kastade ut brödbitar till fiskmåsarna, som för hvarje rörelse, hon gjorde, albröto sin makliga flykt och slogo en vit båge ner till vattenytan.

Kanhända var det denna tafla af stiltje och ro, som framkallade den motsatta. Sällskapet var synbarligen förtjust öfver att ha hittat på ett samtalsämne, som litet hvar kunde bidra till med stöd af egna erfarenheter och som intresserade alla.

Å, den sjösjukan!

Och medan man talade om den och diskuterade alla de föreslagna medlen till dess botande: cocain, bromkalium och hvad de heta, kastade en och annan en omedveten blick öfver det fredliga, i solen skinande sundet, som om han icke varit fullt säker på, hvad som kunde komma.

Endast en i sällskapet deltog icke i samtalet. Det var en ung affärsman från Stockholm, hvars stora språkkunskap och vana vid resor vi flera gånger haft gagn af. Hans namn var Vilhelm Hagberg.

Han såg tankspridt upp i luften, som om han för sitt minne velat framkalla en annan tafla än den närvarande, och ett par gånger ryckte det till i hans mungipor, så att tänderna blänkte under de blonda mustascherna.

»Ja, sjösjukan är nog obehaglig, och jag har själf en gång varit utsatt för den,» inföll han slutligen, »men för min del kan jag knappast höra talas därom utan att skratta — det vill säga numera, *då* skrattade jag så lagom.»

Och då han såg, att han väckt vår nyfikenhet, fortsatte han med den lugna, naturliga tonen hos en belevad man, som aldrig säger A utan att ha B i beredskap:

»Vill ni höra ett litet reseäfventyr, så gärna.

»För ett par år sedan befann jag mig för den firmas räkning, där jag då var anställd, i södra Frankrike. Affärerna hade gått förträffligt, och jag tror, att mina chefer hade anledning att vara belåtna med mig.

»Medan jag låg i Bordeaux, föll det mig in, att jag borde göra en tur öfver till Spanien. Afståndet till Bilbao var icke långt, endast en tjugo timmars resa öfver den inre delen af Biscaya-bukten.

»Sagdt och gjordt. Jag steg ombord på första lägenhet, en spansk ångbåt vid namn 'Cabo

Machichaco', uppkallad efter en udde utanför Bilbao. Den var egentligen afsedd för godstrafik, ehuru den äfven medförde passagerare.

»För den här resan utgjordes dessa endast af mig, en mulatt på mellandäck och en sydfransk student med misstrogen uppsyn, som afundsjukt bevakade sin syster, en förtjusande flicka på sexton år med eldiga ögon och en figur, som man endast får se i södern, där solen mognar ungmön till kvinna tidigare än hos oss.

»De bägge syskonen skulle göra en sommar-tripp till Baskiens bergstrakter för att hämta frisk luft och samla växter: brodern var botanist, och tydligen hade han fått stränga order att noga vaka öfver sin unga syster.

»Han utförde också sitt uppdrag på ett sätt, som kunde ha hedrat den argaste Duenna. Det var omöjligt att få tala ensamt med flickan; tvärt var han vid hennes sida.

»Mina misslyckade försök roade henne synbarligen, ty då hennes granna ögon mötte mina, hade hon svårt att hålla sig allvarsam.

»Nå, vi språkade i alla fall rätt gemytligt med hvarandra, medan ångbåten gled ner för den lugna Garonne, bred som en vik och med låga, bördiga stränder, där vinfälten gå ända ner till floden.

»Slutligen tröttnade jag på att så där betraktas som en yrkesförförare och inlät mig i samtal med kaptenen.

»Han var en liten karl af utprägladt spansk typ, med blixtrande ögon och svartmusligt ansikte

— en lättsinnig krabat för resten som alla syd-
ländingar.

»Det märktes tydligt, att också han obser-
verat den unga flickan, som han nästan slukade
med sina svarta ögon, medan hans breda käkar
rörde sig, som om han åt. —

»Vi hade lämnat Bordeaux vid middagstiden
och fram på eftermiddagen hade vi hafvet framför
oss, men — äfven under oss. Franska bukten är
icke att leka med och den dref hårdt för en frisk
nordväst.

»Som jag var rätt sjövan, generade det mig
icke, och äfven den unga fransyskan tycktes obe-
rörd af den starka sjögången.

»Brodern kämpade däremot synbarligen mot
en annalkande attack. Han var likblek, men sade
icke ett ord utan sökte se fullkomligt lugn och
obesvärad ut — ett säkert tecken på att sjösjukan
är i antågande.

»Slutligen härdade han icke ut längre utan
bad med halfkväfd röst systemen följa med sig ner
i salongen; det var bäst att gå och lägga sig.

»Hon protesterade lifligt: den friska luften
gjorde henne godt, men kom hon ner i de små
kvafva hytterna, så skulle hon också bli sjuk.

»Han ville svara, men orden drunknade i en
förskräcklig grimas och med handen för munnen
försvann han nerför trappan.

»Jag sökte inrätta det så bekvämt som möjligt
för mig och min reskamrat på akterdäcket. Af
en händelse fick jag tag på ett par lösa stolar,
som jag ställde i ett lugnt hörn af däckets och

här sutto vi och pratade helt vänskapligt med hvarandra. Jag talade om mitt aflägsna hemland, och hon hörde på mig med den förvåning, som sydländingar alltid lägga i dagen, då de höra talas om Norden. Det är, som om man berättade sagor för barn, och det förefaller nästan en själf, som talade man om ett fjärran sagoland. — —

»Ha ni erfarit, hur nyckfullt hafvet är under storm? Där komma vågorna rullande på jämna afstånd från hvarandra, alla lika långa och tunga, lyfta ljudlöst och liksom i förbigående upp fartyget på sina breda ryggar och försvinna i lä. Men så reser sig plötsligt därute i fjärran en våg, som icke är lik de andra. Hon växer och växer, slukar upp de små, som villigt foga sig i att bli en del af hennes storhet, och med en bred, glänsande rygg efter sig och en hel afgrund nedanför kammen rullar hon fram öfver hafvet som en lavin.

»Det var just en sådan storvåg, som kom. Ångbåten gjorde en våldsamt krängning och — kratsch! där lågo vi bägge två på däck. Jag befann mig liggande öfver min reskamrat, som jag instinktligt omfamnade, fattad af en fruktansvärd rädsla att nästa ögonblick slungas öfver bord.

»Så reste vi oss upp, sågo litet förläget på hvarandra och skrattade rätt hjärtligt åt vårt äfventyr.

»Som stolarna visat sig vara opålitliga, slogo vi oss ner på en soffa i lä. Det var möjligt, att jag kunnat sätta mig på något längre afstånd ifrån henne, men — vågen hade ju förenat oss.

»Det började dessutom kännas kyligt, och jag slog schalen tätare om hennes rygg.

»Plötsligt öppnades en af dörrarna till mellandäck, och den spanska kaptenen visade sitt svart-muskiga ansikte. Han gjorde en grimas, då han fick se oss sitta så nära bredvid hvarandra och utan att säga ett ord, började han promenera fram och tillbaka på däckets.

»Situationen var onekligen komisk. Där satt jag med den ena armen omkring den unga flickans lif och den andra omkring en smal järnpelare, som uppbar taket, medan min rival gick fram och tillbaka framför oss, än vändande ryggen till, än kastande förstulna blickar på oss, medan han då och då, trots sin sjövana, tog en öfverhalning åt endera sidan.

»Jag vet icke, hur det kom sig, men tjufpojken for i mig. Passande på då kaptenen vände oss ryggen, böjde jag mig ner öfver min reskamrat och kysste henne. Det var en blandning af upp-blossande passion och öfverflödande munterhet, som jag icke kunde motstå.

»Hon ryckte till, men drog sig icke undan, och då kaptenen vände ansiktet till, kunde ingen sitta allvarligare än vi, ehuru — som sagdt — afståndet mellan oss kunde ha varit större.

»Då han på nytt vände sig bort, upprepade jag manövern.

»Min reskamrat tycktes börja förstå det lustiga i situationen. Hennes svarta ögon gnistrade af skalkaktighet, och vid kaptенens nästa slag höjde hon själfmant sin lilla mun mot mig.

»Jag räknade icke kaptenens vändningar. Jag var i en fullkomlig yrsel. Den vackra flickan, de allt längre och elligare kyssarna, hennes andedräkt, som ljummade upp luften kring mitt ansikte för att ögonblicket därefter sopas bort af den svala blåsten — och till på köpet en skrattlust, som höll på att kväfva oss, så snart det där svarta ansiktet med de mer och mer rynkade ögonbrynen vändes emot oss.

»Slutligen förlorade kaptenen tålmodet och lämnade däckets, slående igen dörren efter sig.

»Nu brast det löst. Vi skrattade så att tårarna runno öfver våra kinder.

»Men med ens blefvo vi allvarsamma.

»Det skälmska, det pikanta, som kastat en lekfull slöja öfver det hela var borta. Munterheten hade försvunnit med kaptenens breda rygg, men passionen återstod, eggad genom det band, vi nyss måste lägga på densamma; passionen hos tvenne unga människor, af hvilka den ena väl knappast förstod annat, än hvad det heta sydländska blodet förestafvade henne.

»Jag vet icke, hur länge vi sutto där. Ingen sade ett ord, ehuru våra läppar icke voro orörliga. Ingen af oss gjorde en rörelse, ehuru det brände som en lava i våra ådror — *våra?* Ah, jag kände hvarje hennes pulsslåg, hvarje andedrag, som höjde det unga bröstet och kom det att gunga i kapp med vågorna.

»Då . . . då — plötsligt började jag erfara en besynnerlig känsla. Det var, som skulle jag kvävas. Jag kände, hur jag bleknade, hur hela min kropp

blef slapp och musklerna förvandlades till svampar, hur all min nyss så högt uppdrifna lifskraft vek sig som en tennbit och lämnade rum för en matt yrsel, medan det föreföll, som om hela mitt inre höll på att byta om platser.

»En stund stretade jag emot. Jag uppbjöd all min viljekraft, jag försökte betvinga mig med skrämsel, föreställde mig så lifligt jag kunde, att jag skulle dö i samma stund som... Men allt var förgäfvets...

»Jag blef sjösjuk.

»Lyckligtvis förstod den unga flickan, hur det var fatt. Hon bad mig genast gå ner och lägga mig, och berättelsens hjälte gjorde en bedröflig sortie från akterdäcket, påskyndad af en högst obehaglig känsla... Nå, *det* skulle bara ha fattats! I hennes, hjältinnans, närvaro!

»Å, hvad jag var sjuk, där jag låg ensam i min rymliga tvåpersonshytt, och hvad jag led! Jag var färdig att gråta af harm och raseri. Att aldrig i hela sitt lif ha haft känning af den fördömda sjösjukan och att så få den just nu, vid detta tillfälle, detta underbara tillfälle, då det regnade rosor för mina ögon.

»Och till på köpet min rival, den lättsinniga spanska skurken, för hvilken den skönaste poesi i världen icke uppvägde några minuters handling — hade jag icke sett det på hans otäcka käkar? — att lämna honom ensam på valplatsen!

»Å, mina vänner, jag led grymt!

»Det var också, som om en sten fallit från mitt bröst, då jag efter en stund hörde någon knacka

på dörren till min hytt och kände igen hennes röst. Hon frågade, hur jag mådde, sade att hon icke vågade vara ensam uppe på däck och önskade mig på sin ljufva provinsialfranska god natt. Därefter hörde jag henne tala några ord med brodern och gå in i sin lilla hytt, som skildes från hans endast af en tunn brädvägg.

»Nu var jag lugn och jag somnade som ett godt barn, medan Biscayavikens väldiga vågor sörjde för vaggsången.

»Dagen därpå fortsatte stormen med ominskad styrka. Vi hade den spanska kusten i sikte. Den höjde sig som en skarp, blå rand vid horisonten, men vi vågade icke närma oss. Hela dagen och följande natten lågo vi utanför Bilbao och redo på vågorna, ty Bilbao är omöjlig att angöra vid nordlig och nordvästlig storm.

»Brodern-studenten var nu kry, och hvad mig själf beträffar, så hade det plötsliga anfallet af sjösjuka antagligen endast berott på den upphetsade stämning, hvori jag befann mig, på blodets starka fart och sinnenas öfverretning. Inte för att jag kan förstå, hvad det hade med magen att göra — men, bah! allting, och icke minst kärleken, är ju dock i grund och botten en magfråga.

»Jag märkte, att han var ännu mera miss-tänksam mot mig, än då vi lämnade Bordeaux. Inte en minut vek han ifrån systemens sida och han rynkade ögonbrynen på ett sätt, som icke kunde missförstås, så snart jag gjorde min af att närma mig.

»Hvad hade händt? Jag skulle mycket miss- taga mig, om jag icke trodde, att kaptenen varit framme och skvallrat ur skolan. Säkerligen hade han målat ut mig som en personifikation af allt det onda, hvarifrån den hyggliche studenten skulle rädda sin syster.

»Stackars liten! Hon såg ledsen ut. Hade hon fått någon skrapa? Den Heliga jungfrun kunde väl icke begära, att hennes unga hjärta skulle kunna motstå tvenne element på en gång: både vattnet och kärleken hade ju fört oss tillsammans.

»Den gladaste af alla om bord var kaptenen. Hans mörka ansikte grinade så vänligt mot mig, att jag började misstänka, att något sattyg var i görningen. Han bad mig komma in i sin hytt, sökte så varligt som möjligt pumpa mig om mitt förhållande till den unga damen om bord, om hur långt jag kommit med mera i samma stil och bjöd mig på Jamaicaromm.

»Jag snusade upp honom för hans oförskäm- het men drack ur hans romm.

»Fram på eftermiddagen löstes gåtan.

»Brodern kom fram till mig och bad att under natten få ligga i min hytt. Hans egen var så liten och kvaf, att han blef sjuk bara han kom in i den, medan min däremot var stor och luftig.

»Jag blef något förvånad öfver hans begäran, men som min hytt var afsedd för två personer, kunde jag icke gärna neka.

»Plötsligt stod alltsammans klart för mig!

»Nu hade jag förklaringen till kaptensens vän- lighet och till de på samma gång mystiska och

glupska ögonkast, som jag öfverraskat honom kasta på den unga flickan och hvilkas blandade uttryck jag hittills icke kunnat tolka.

»Han njöt redan på förhand, den filuren. Genom att förmå brodern till att ligga i samma hytt som jag för att bevaka mig, skilde han de bägge syskonen åt och fick flickan ensam i ena ändan af salongen, medan vi bägge lågo i den andra — jag såsom den misstänkte och bevakade, medan han hade fria händer till — handling.

»Jag var i en obeskriflig sinnesrörelse. Hvad skulle jag göra? Inte kunde jag uppenbara den nedriga planen för brodern. Han skulle aldrig ha trott mig och endast ytterligare styrkts i sina misstankar mot mig.

»Jag vet icke, men jag förmodar, att han nu är på väg att bli en framstående lärd. Han tycktes mig just ha den där tjurskalliga begränsningen till en enda inslagen väg, som utgör den lärdes speciella varumärke och som skiljer honom från den verkliga vetenskapsmannen. Han hade en gång fått i sitt hufvud, att från mig hotade faran, och hela fakulteten skulle icke ha kunnat rübba hans åsikt.

»Då det började lida mot aftonen aftog stormen så småningom i styrka. Det var uppenbart att vi, så snart morgonen grydde, skulle inlöpa i Bilbao.

»Och den natten, den sista om bord, skulle . . . jag svettades bara jag tänkte satsen till slut.

»Då vi togo god natt af hvarandra — naturligtvis under vederbörlig bevakning — kastade jag en förtviflad blick på den unga flickan. Jag om-

fattade i en enda sekund hela hennes gestalt med dess harmoniska linier, hennes eldiga ögon, hennes mun, som jag kysst och som kanske snart . . . jag var färdig att skrika af smärta och raseri.

»Det var mig omöjligt att sofva. Jag kastade mig af och an på den hårda bädden. Under förvändning af att det skulle bli för kvaft inne i hytten, hade jag låtit dörren till salongen stå på glänt. Mitt ljus brann och i dess sken kunde jag se min vaktares mörka ögon blänka.

»Det nötet! Det var tydligt, att han missförstod min oro och skref upp den på mitt syndaregister.

»Jag gör icke anspråk på att vara något helgon, men jag svär, att i den stunden tjänade mitt hjärta som bostad åt en hel koloni af idel goda och rena känslor. Jag darrade för den unga flickans öde, icke såsom en af svartsjukans gift förtärd älskare, utan som en far.

»Och om man ändå kunnat höra något ifrån salongen! Men nej! Vågorna dånade ännu hårdt mot ångbåtens sidor och gånvo då och då till ett fräsande, då de brötos i närheten.

»I salongen var det alldeles mörkt. I den smala dörröppningen mötte en annan dörr, svart och ogenomtränglig som bläck. Tst! Hörde jag icke tassande steg därute? . . . Nej, jag misstog mig, det var endast kudden, som gaf sig under min tyngd.

»Men, du gode Gud, skulle hon då icke ge ett ljud ifrån sig? Skulle hon utan motstånd falla i hans armar? Kanske redan nu . . .? Med ett ord, jag var galen! Min öfverretade hjärna arbetade,

mina pulsar brände som i feber. — Nej, jag här-
dade icke ut att ligga längre, jag måste upp, kosta
hvad det ville, den där eländige idioten till bror
till trots!

»Plötsligt hördes ifrån salongen genom vågornas
dån smällen af — jag kan höra den ännu i dag!
— smällen af en örfil, åtföljd af ett buller, som
om någon fallit omkull på salongsgolfvet.

»Som en pil var jag uppe ur kojen, men
brodern var ännu snabbare. Jag hörde ett ögon-
blick hans vredgade röst, interfolierad af ett brum-
mande läte.

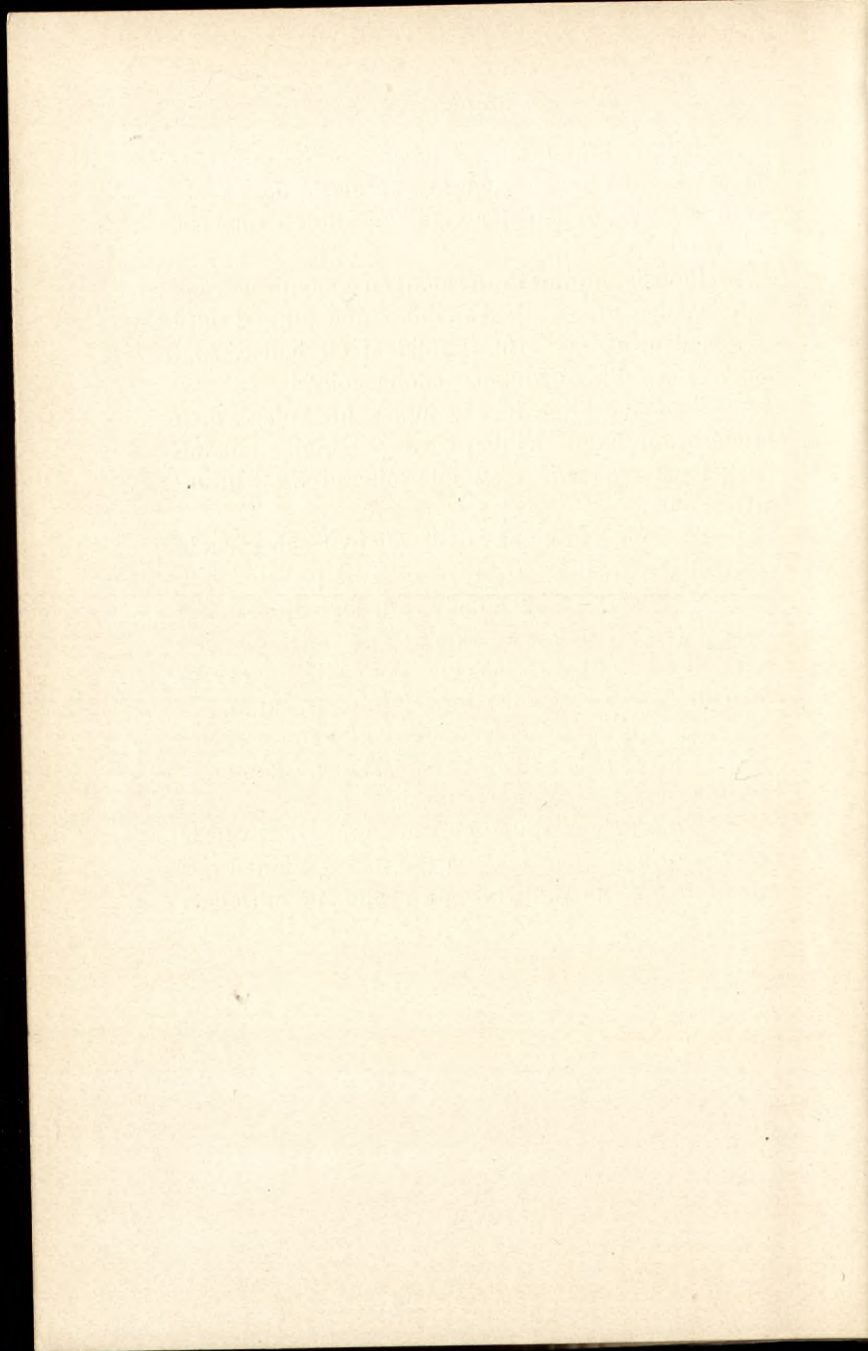
»Så kom han tillbaka till vår hytt och kastade
sig häftigt och utan att säga ett ord på sin bädd.

»Men jag — jag gömde ansiktet djupt ner i
kudden för att han icke skulle höra mig, och jag
skrattade, skrattade tills jag somnade och icke
vaknade förr än vi voro inne i Bilbaos hamn.

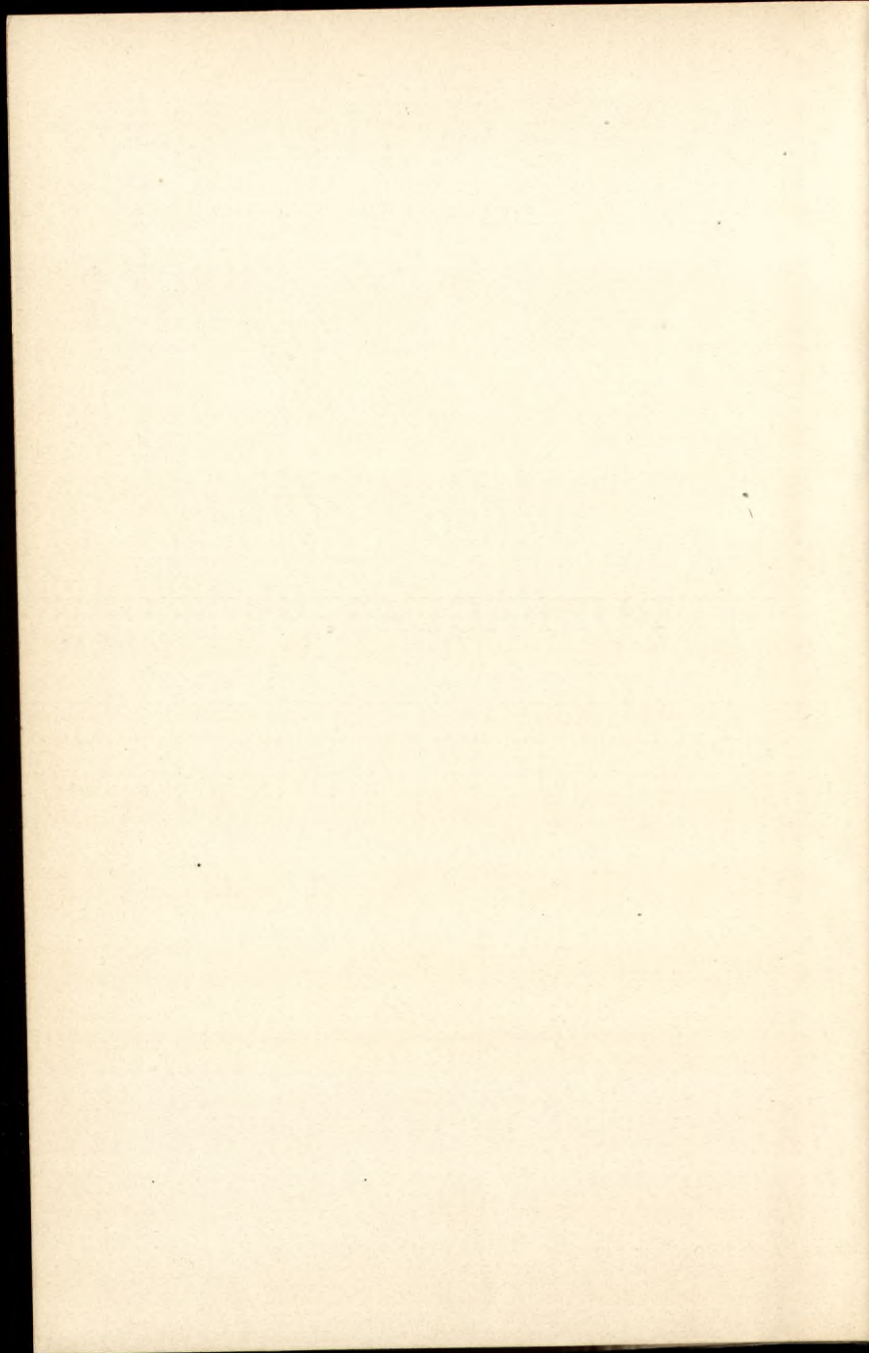
»Jag tog ett hjärtligt afsked af mina reskam-
rater, skakade hand med den skamsne kaptenen
och for med morgontåget till Madrid.

»Sjöresan var slut, men nu förstå ni, hvarför
ordet 'sjösjuka' uppväcker äfven andra minnen hos
mig än dem, som vanligtvis stå i samband därmed.»

BURFÅGLAR.

Han såg henne för första gången vid en utflykt i det gröna, som på en af ångslupsbolagets båtar anordnats af några unga extraordinarier i banken och posten. Hela vintern hade han stått, inburad i de mörka växlingskassorna och med uppkallade skjortärmar och med ögon, som svedo af det ständiga gasljuset, hade han räknat säcktals med smutsigt silfver från spårvagnar, ångslupar, bagare, bryggare och munkbrofruar. Då han nu helt plötsligt kom ut och kände de friska sjöbrisarna med doft från ängar och skogsmarker kittla sig i näsan, steg våren honom åt hufvudet, och han tyckte, att han aldrig i hela sitt lif sett så många vackra flickor som ombord på den lilla ångslupen, men hon var nummer ett.

Under utfärden passade han på hvarje tillfälle, då han kunde betrakta henne i smyg, och då hon före honom hoppade upp på bryggan och han såg en liten sko och en skymt af en stramt åtsittande strumpa, så förstod han, att hans öde var afgjordt.

De hade under skratt och skämt presenterats för hvarandra som tjänsteman och tjänstekvinna

— han var i banken och hon i posten — bägge voro de fattiga och bägge voro som ett par kalvvar, utsläppta i en hage.

Nej, men se så ovanligt grönt gräset var — och så klart vattnet var — och känn, hur det doftade ur skogen!

Men rätt som det var, möttes deras ögon, och allting började dansa rundt omkring dem, och de tystnade plötsligt och gingo tillbaka till de andra.

Den sommaren råkades de ofta — i början som kamrater, hvilka med viktig min uppgöra reform- och omorganisationsplaner inom sina olika verk, slutligen som fästman och fästmö.

Våren därpå och hösten sprungo de på klappjakt efter husauktioner och möbel-under-hand-försäljningar och funno till sin förfäran, att allting kostade pengar.

Men hvad skulle de vänta på? Ingen hade något arf i kikaren och att dröja, tills han blef ordinarie — det var ju en hel evighet till dess!

Men det skulle nog gå ändå! Han var i banken om förmiddagarna, hela eftermiddagarna till klockan nio tjänstgjorde han i postsparbanken och på detta sätt förtjänade han femtonhundra kronor om året. Och hennes sextio kronor i månaden voro minnans inte att förakta, ty naturligtvis skulle hon vara kvar i posten.

De hade hyrt sig en liten våning på två rum och kök fyra trappor upp i början af Vasastaden, ty de kunde icke bo längre bort, om han skulle hinna ner till postsparbanken till klockan fem, och de hade hvarken råd eller möbler till flere rum.

Och en söndag togo de en täckvagn och foro till kyrkan och läto viga sig i klump med några gesäller och arbetare.

De hade begärt tjänstledighet på måndagen, men då de på tisdags morgon kommo till sina platser, voro de generade. Kamraterna skojade med honom och frågade, om de fingo bjuda den nygifta äkta mannen på ett glas svart, och kontrollören gjorde sig särskildt ärende fram till henne, för att, som han sade, se efter, om hon var sig lik.

Hon rodnade under deras blickar, då de manliga kamraterna kommo fram och gratulerade, och tyckte, att det var förfärligt obehagligt. Men alla voro snälla och vänliga och ingen gjorde några närgångna antydningar om, att det finns folk, som gå och gifta sig, då de ingenting ha och föga ha att vänta af lifvet.

På hemvägen gick han in i en kryddbod och köpte ett halft kilo vindrufvor, och då han sprungit uppför de fyra trapporna, stod hon i dörren, röd och upphettad och med köksförklädet framför sig, och bjöd honom stora famnen. — Nej, men vindrufvor! En sådan läckergom han var! Hon hade varit förständig, hon, och bara köpt några äpplen! Var han nyfiken på, hvad de skulle ha till middagen? — Jo något! — Och han var väl inte det minsta hungrig? — Om han var hungrig!

Och så slet hon sig lös och sprang ut i köket, där han fick fatt i henne och kysste henne midt för näsan på den flinande landsflickan, som i ersättning för att hon kokade mjölken öfver spiseln och af princip serverade dem hvita stenar i stället

för ägg uppbar den blygsamma lönen af fem kronor i månaden.

Rummen, de hyrde, voro stora och vackra med sekundärt solljus från den kalkade muren midt öfver gården, men möbleringen var oregelbunden och häntydde på sitt olika ursprung.

Men hvad gjorde det ock att hvardagsrummet fick tjänstgöra både som salong och matsal; sängkammaren var i alla fall riktigt nätt med sina röda täcken öfver sängarna och sin ompolerade lavoar, som såg ut alldeles som ny. De kallade hemmet för sitt lilla näste. Det låg så högt uppe under takåsen, och bägge drogo de ju sitt strå till boet.

Fram på våren började unga frun synbart falla af; hon blef blek och fick mörka ringar under ögonen.

Men det blef ingenting af den gången.

Hon hade sprungit för hastigt i trapporna, och den gamle kontrollören välsignade Gud och förklarade, att han trodde på en mild försyn, som särskildt höll sina skyddande händer öfver fåglarna på marken och de extra i verken.

Men den äkta mannen grät vid sin hustrus säng och förbannade de fyra trapporna och bar henne de första gångerna på sina armar ner på gatan.

Då det blef sommar och semestertiden kom, blef det ett lif i banken, och nu gällde det för de extra att förtjäna sig en hacka. Och öfverallt fylldes rummen med unga herrar, som visade sig nitiska och ännu icke lärt sig konsten att på fem

timmar förrätta ett arbete, som kunde göras bekvämt på tre.

Och i posten månglades och köpslogs med söndagsarbetet, och de, som hade råd, togo sig en dags ledighet och foro ut på landet och kommo hem friska och solbrända, men de, som icke hade råd, stoppade några kronor i fickan och fingo vackert sitta och höra på, hur trefligt de andra haft.

De unga uppe i Vasastaden, de hade icke råd de.

Det är märkvärdigt, hvad det är dyrt att lefva. Skomakaren behöfver pengar, skräddaren och sömmerskan arbeta icke för intet, maten köper sig icke själf, och den snälla doktorn kan väl icke vara utan han heller, ehuru man ser på honom, att det gör honom ondt att mottaga något.

Hon brukade komma och hämta honom om kvällarna, då han slutat sitt arbete.

Han var uttröttad och det värkte i ryggen på honom, men då han mötte hennes blick, skrattade han, och då han kände hennes arm tryggt och förtroendefullt hvila i hans, var tröttheten försvunnen. Hade han haft mycket att göra i dag? — Ja, de fördömda småposterna voro nära att taga lif... hm! voro ganska besvärliga. Nå, än hon! Hade hon haft många bref på eftermiddagen? — »Ånej, kära du, det är inte så mycket nu midt på sommaren!»

De gingo med båten öfver till Skeppsholmen och fortsatte promenaden fram till Kastellet. De hörde, hur vågorna skvalpade mot stenvuren, och sågo kuttrarna rusta sig för långfärder.

Ibland slogo de sig lösa och togo en en-kronas sexa vid den lilla restauranten, och han tvang i henne en sup — sprit var nyttigt för henne, hade doktorn sagt — och själf tog han halfvan och drack öl till och kände sig upprymd och begärde, trots hennes ifriga protester, fram kaffe och en liten åtting munk.

Och då han tändt sin cigarr och med en ceremoniös böjning på hufvudet druckit henne till, tittade de på hvarandra och brusto i skratt och bägge tyckte de, att de voro ena förskräckliga festprissar. — —

Då det började lida mot hösten, fördubblade han sin omsorg om henne. Han hjälpte henne alltid ner för trapporna och blef blek, då hon trampade fel på en sten.

Nu började ett väldigt kalkylerande uppe i nästet. Hela timmar kunde de sitta med hufvudena lutade öfver papperet, och han räknade och hon räknade — och si! bägge kommo till ett godt resultat.

Hon skulle sluta i posten, men så hade han i stället fått det litet bättre i banken.

Åjo, nog skulle det gå ihop!

Och så hade nästet fått en ny invånare och en ny mun — en glupsk liten mun, som tog alla sin mammas krafter i anspråk.

Nu var det han, som arbetade ensam, och han arbetade för två. Öfverallt, där en slant kunde förtjänas, dök hans smala ansikte fram. Han sålde sina söndagar, gjorde andras arbete, tog hem renskrifning — allt mot kontant erkänsla.

Han hade slungat sin kära eftermiddagscigarr under förevändning, att han fick ondt i halsen af att röka och drack bara ett glas vatten till sin tunna frukostsmörgås. Och Gud vet, hur det gick, men gick gjorde det, och de saknade aldrig mat i grytan och aldrig pengar till hyran.

De hade afskedat jungfrun, ty hvad skulle de med henne att göra nu, då hon icke längre var kvar i posten, utan bara satt hemma och gonade sig, som hon sade. I stället hade de skaffat sig en hjälpflicka, som kom om morgnarna och för rättade alla grofsysslor mot sju kronor i månaden och gick sin väg vid ett-tiden.

Det var nu visserligen ingen kontant besparing, men så mycket större på maten och tvätten, och så gick det mindre ved åt i spiseln, då frun själf skötte om elden.

Och för öfrigt hade den flinande landsflickan snart upphört att flina, då kamraterna i huset började flina åt hennes fem kronor — de skulle då vilja se det så kallade herrskap i synen, som slängde åt sin tjänare en lumpen femma i månaden!

— — Nu är det sommar igen, och då söndags-solen skiner på väggen midt emot och värmen står het och dallrande öfver den djupa gården, tar hon lillan på armen, medan han kånkar vagnen nedför trapporna.

De styra vägen ut till Haga, och där slå de sig ner långt inne i parken med vagnen i lä för någon tät buske; och medan han drar tidningen ur fickan, slår hon upp en bok — ingen sådan där modern bok med psykologi, tandagnisslan och

realism, utan en gammal roman med mycken kärlek i. Hon vet, att det går bra, och att de få hvarandra till slut, ty hon har kastat en förstulen blick på sista sidan.

Men då lillan börjar röra på sig och ger till ett gny, springa de upp bägge två och spegla sig samtidigt i ett par stora blå ögon — de största och blåaste i världen.

Ibland då unga frun sitter ensam hemma och det är alldeles tyst i sängkammaren och himlen lyser med en nästan hvitblå glans öfver takkransen, som den brukar göra på heta sommardagar, kan hon släppa en miniatyrliknande skjorta i knäet och sätta sig att drömma med öppna ögon.

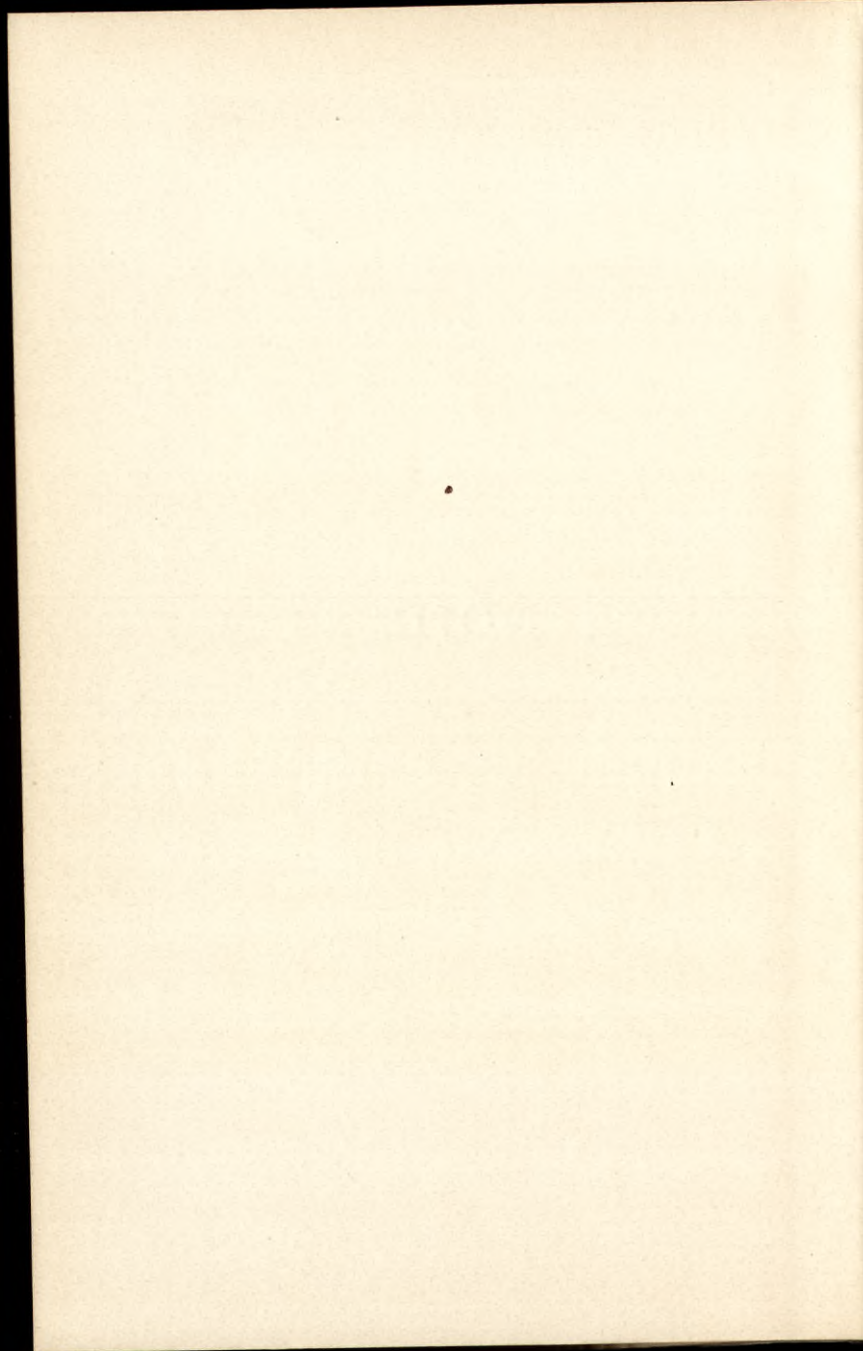
Hon ser en liten stuga någonstans ute i skärgården och ett klart, genomskinligt vatten och ett gräs, som är så frodigt och saftigt, att man bara vill kasta sig omkull och vältra sig i det, och hon hör fågellåt och tallsus i luften.

Och så börjar hon räkna på fingrarna.

Ett år... två... tre... fyra — kanske det kan dröja i fem eller sex år, men icke längre, innan Fredrik hunnit så långt, att burfågeln få en månads semester!

NÖJD.

Hur hade det kommit sig, att amanuensen Bergman någonsin gått in i det lilla kuskaféet vid Brunkebergstorg? Han hade ätit sin middag på Du Nord, han hade för omväxlings skull avslutat den med en glace-maräng och ett glas sherry, och då det burit honom emot att omedelbart dyka in i det rökfyllda kaféet, hade han tändt en cigarr och gått ut att drifva så där på måfå med den behagliga känsla, som alltid följer ofvanpå en god middag.

På detta sätt hade han hunnit öfver Gustaf Adolfs torg och vändt in på Malm Morgsgatan upp till Brunkebergstorg.

Han gick, som sagdt, utan mål. Det var en varm eftermiddag i juni och det roade honom att gå och väcka droskuskarna, som sutto och sofvo på sina bockar. Han behöfde endast närma sig för att de skulle räta på ryggbastet och göra en gest ner mot vagnsdörren. De sofvo tydligen endast med ett öga i sänder.

Han skakade leende på hufvudet och gick förbi — och rätt som det var stod han utanför det lilla kaféet.

Det var ett tarfligt ställe, ett kafé af lägsta klassen, utan gardiner för fönstren, men med smuts-gula jalousier, uppträdda på en rostig järnstång.

Hvarför hade han då gått in?

Var det af en nyck, en slump, ett plötsligt begär efter en annan omgifning och publik än den vanliga? Han visste det icke, men — på hans heder! — han hade icke haft en aning om, att det fanns en vacker flicka där inne.

Knappast hade han emellertid kommit innanför dörren, förrän hans vana öga upptäckte det. Han tog af sig hatten, bad om en kopp kaffe och slog sig ned i ett hörn af det inre rummet.

Där såg han sig omkring med en blandning af nyfikenhet och intresse.

Kaféets inre motsvarade till fullo dess yttre. Det var ett simpelt ställe, det var icke frågan om det, lågt och med svartnadt tak, där sprickorna lekte geometri. Golfvet var betäckt med sågspån, borden med sina bruna ringar efter ölbuteljer voro af järn med hvitmålade skifvor, och rundt omkring på väggarna hängde ölskyltar i symbolistiska färger.

Fyra à fem personer sutto där före honom. Ett par murare i sina arbetskläder, två kuskar, som spelade domino. Alla drucko öl. De sutto med armbågarna tungt lutade mot bordskifvorna och med knogarna uppe i hårfästet.

Nu kom flickan in med kaffebrickan. Hon var verkligen vacker. Mycket nätt klädd bar hon omkring det smärta lifvet ett läderbälte, som markerade ett par präktiga höfter.

Då hon torkat af bordet och gnidit på ett par örlingar, som segerrikt motstodo alla hennes ansträngningar, satte hon brickan framför honom, smålog och visade sina hvita tänder.

»Kaffet är alldeles nykokt!» sade hon, som om hon velat låta honom förstå, att en särskild ära vederfarits honom.

Därefter tog hon i förbifarten med sig några tomma buteljer och glas från de angränsande borden och försvann, med en snabb blick åt det håll, där han slagit sig ner, till det yttre rummet.

Amanuensen Bergman hade aldrig i sitt lif druckit ett sådant kaffe. Han hade hört talas om ärtkaffe och undrade, om det kunde vinna på att drickas nykokadt. Han grinade illa för hvarje gång, han förde koppen till sin mun, men då han förstod, att stället gjort sitt bästa, så tvang han i sig den märkvärdiga drycken.

Då han druckit ut och sköljt sig i munnen med en nytänd cigarr, knackade han. Den vackra flickan kom in. Han betalade med en tjugufemöring och smålog åt hennes synbara nöje, då han bad henne behålla hvad som blef öfver.

Då han gick hälsade han artigt. Hans hälsning besvarades med en böjning på hufvudet och en lång blick ur hennes mörka ögon.

Han smålog för sig själf, då han gick nerför gatan. En sådan stilig unge! Hvem skulle ha kunnat tro, att de där smutsiga jalsierna dolde en sådan liten skatt? Tänk, om någon annan fått syn på henne! Han hvisslade sakta. Inte skulle han visa dit någon, så mycket var säkert!

Under den närmast följande tiden var amanuensen en flitig gäst i det lilla kaféet, där han snart var både väntad och efterlängtd. Han stod på god fot med den äldre, gifta systemen, som innehade kaféet, diskuterade om arbetsförhållanden och socialism med hennes man, en hygglig järnsvarfvare, och bjöd honom på öl — han drack alltid öl numera och undvek kaffe — och lät den yngre systemen obarmhärtigt klå sig på domino å 10 öre partiet.

En kväll, då de bägge sutto ensamma i det inre rummet, passade han på och drack duskål med henne. Och han tvang i henne ett helt glas öl och kysste henne midt på munnen och tog icke illa upp, att hon torkade sig efteråt med förklädessnibben, medan han själf slickade sig om munnen.

Han beundrade det behagfulla, värdiga sätt, hvarpå hon rörde sig i denna tarfliga omgifning, och han började rent af att trifvas i sitt hörn.

Det gick så hyggligt till därinne. Där kommo de in, törstiga och svettiga, kuskarna från torget, arbetare och stadsbud från gatan, begärde sin kopp kaffe med mycket dopp till om de voro hungriga, men för det mesta öl, fyllde på till brädden, skålade så att fradgan rann öfver kanten, höllo upp glasen mot dagern och njöto af den vackra, gula färgen, och så drucko de ur i ett enda långt tag och man såg, hur godt det gjorde ända ner i tårna.

Ingen slags kurtis. De drucko sitt öl, spelade ett par partier domino, sträckte på sig med ett

slags dåsigt välbehag, som kom stolarna att gnissla under deras tyngd, och då de kände sig riktigt belåtna med sin värld, slogo de på byxfickorna, då de skulle betala.

Men då hon stod framför dem med sin raka hållning och sitt lugna ansikte, plirade de bara med ögonen. Voro de då gamla i gården, kunde de på sin höjd fråga, hur det stod till med lilla Maria i dag, och fingo de henne att draga på munnen, hvilket icke lyckades för hvarje dag, då hofvo de upp flatskratt och gnuggade händerna, som om de sagt någon riktig styf kvickhet.

Och han — amanuensen — som satt i sitt hörn, erfor en känsla af blygsel inför dessa enkla, men ärliga människor. Han kände sig som en tjuf, tagen på bar gärning, och han förstod hur det var möjligt, att en ung flicka kunde hålla sig ren och oskyldig i denna omgifning.

Han föreställde sig henne i en af dessa »guld-krogar», där han brukade hålla till, och med en känsla af uppstigande vrede tänkte han på de förolämpningar, för hvilka hon där skulle vara utsatt från dessa eleganters sida, hvilka i grund och botten voro vida råare än kuskarna i kaféet vid Brunkebergstorg.

Då amanuensen gått där ett par veckors tid, spelat domino med flickan och kysst henne då och då i smyg, märkte han, att han icke var den enda beundraren.

Upptäckten var alldeles tillfällig.

En kväll kom han att begifva sig dit något senare än vanligt. Då han med sitt vanliga glada leende steg in genom dörren, mottogs han med synbar förlägenhet af den äldre systemen, som satt innanför disken. Han skulle gå in i det inre rummet, men drog sig ögonblickligen, som stungen af en orm, tillbaka.

I *hans* hörn, hans eget hörn, satt lilla Maria i förtroligt samtal med en annan herre. Hon satt med nedslagna ögon och virkade, medan den andre stödde armbågarna mot bordet och såg henne med förskämd förtrolighet rätt in i ansiktet.

Då amanuensen syntes i dörren slog hon just upp ögonen. Hon reste sig till hälften från stolen, men han drog sig genast undan.

Han begärde helt kort en half öl och satte sig i det yttre rummet.

Han kände sig förolämpad, sårad i sitt innersta och hans hjärta fylldes af bitterhet. Hvad kvinnorna ändå voro för ett byke!

Hade han nu icke gått på det här usla kaféet nästan dagligen i nära fjorton dagars tid för den där lilla flickans skull! Hvarför han hade gjort det — det angick ingen! Han hade i alla fall ofta nog försummat sina kamraters sällskap, förra lördagen hade han till och med afstått från att fara ut till landet endast för att sitta och språka med henne och en liten stund få hålla henne i sitt knä.

Han hade smugit sig dit, hvarje dag befarande att någon bekant skulle se honom gå in på ett sådant ställe (amanuensen hade nu alldeles glömt

bort den verkliga anledningen till sin oro i detta hänseende), han hade för hennes skull nedlåtit sig till att sitta och dricka under samma tak som åkare och stadsbud, han hade bjudit järnsvarfvaren på öl och låtit klå sig på domino!

Och nu — petad, helt enkelt petad — och af hvem?

Af en simpel arbetare!

Den äldre systemen var synbarligen generad öfver att se honom sitta där tyst och förstämd. Då och då kastade hon en förstulen blick mot det inre rummet.

Slutligen härdade hon icke ut längre. Hon såg på honom med en urskuldande blick och ropade otåligt:

»Nå, Maria då!»

I samma ögonblick stod hon i dörren. Hon såg så lugn och obesvärad ut, att han kände sig riktigt flat och hon hälsade på honom med sitt vackraste leende.

Den där lilla var icke så bortkommen af sig, som han trott! Stod hon nu icke där bokstafligen taladt mellan tvenne eldar — men, nej bevars! det tycktes icke bekomma henne det ringaste!

Nu kom *han* också ut, gick fram till disken och bad med låg röst att få betala. Amanuensen ägnade sin rival en granskande blick.

Det var en helt ung karl. Han såg icke ut att vara äldre än några och tjugo år. Till och med amanuensen måste medgifva, att han såg hygglig ut med sina enkla, men snygga kläder och

sitt öppna ansikte, hvaröfver dock för tillfället ett drag af oro och misstämning låg utbredd.

Då han betalat, utan att ett ord fälldes å någondera sidan, nickade han och gick försagd mot dörren.

Då han försvunnit, kände amanuensen nästan som en sting i bröstet, och han var ovanligt fåordig, där de på nytt sutto i hans hörn.

Hon missförstod hans tystnad och tolkade den såsom ett bevis på, att han var missnöjd.

Förläget tummande på sitt förkläde, sade hon: »Jag kan inte hjälpa, att han går hit, men om Albert tycker illa om det, så skall jag säga åt honom, att han inte kommer mera!»

Han skakade på hufvudet och såg på henne med en osäker blick.

»Nej, visst inte,» svarade han, »inte mig emot! Han såg mycket hygglig ut!»

Hon nickade med en ifrigt bekräftande min.

»Det är en riktigt snäll gosse och en duktig arbetare också, säger sväger.»

Han svarade icke. Då han förlorat två partier domino, sade han tveksamt och med en ton, som om han stred med sig själf:

»Hvad säger du, om vi skulle ut och festa en afton, vi bägge?»

Hon såg på honom med en blick strålände af glädje.

»Till exempel i morgon,» fortsatte han. »Hvad säger du om Tivoli? Om du kan komma ifrån förstås, och om det inte möter något hinder!»

Hur kunde han tro det? Då hon var i sällskap med honom, skulle det icke möta några svårigheter!

Då han följande eftermiddag infann sig, var hon redan färdig. Han hade undrat, om han skulle komma att behöfva skämmas för sällskapet, men då han såg henne, försvunno hans betänkligheter. Nätta skor, en fin klädning, som satt förträffligt. och en liten hvit söt hatt. Han kunde vara lugn, Ingen människa kunde ha någonting att anmärka mot hans dam.

En sådan trefflig afton hade amanuensen icke haft på länge. Han hade riktigt nöje åt hennes okonstlade förtjusning, ty hon var icke bortskämd med att komma ut. Att gå med syster och svåger var ju rätt roligt det också, men inte kunde det jämföras med i kväll!

Och då hon nu satt med honom vid ett bord inne på Alhambra och såg stojet och lifvet omkring sig, och den artiga vaktmästaren räckte henne matsedeln, och han satt midt emot henne och skrattande bad henne välja — men först skulle de naturligtvis ha smör och ost och brännvin! — så tyckte hon, att lifvet var dock en härlig sak, och att så skulle det alltid vara som i kväll.

Sedan de superat gingo de in i kaféet, där han tog in kaffe och chartreuse.

Hon stödde sig tungt på hans arm, då de ändtligen stodo utanför på trappan.

»Vet Albert, jag känner mig riktigt yr i hufvudet,» sade hon och såg på honom med ett litet

trött småleende. »Jag är inte alls van vid att dricka!»

Han skrattade nervöst och såg ut öfver den i halfmörker försänkta »slätten», som korsades af en och annan droska, hvilken ilade förbi med något ljust och en liten glödande punkt ini, lämnande efter sig i luften en våg af så småningom bortdöende skratt.

»Naturligtvis ska vi åka in till staden,» sade han. »Pst! Halloh där!»

Ögonblickligen körde en droska fram och kusken stod nedanför och hade redan öppnat vagnsdörren.

»Hvart ska jag köra herrskapet?» frågade han och såg på dem med en illparig min.

Han slog igen dörren efter sig och sade:

»Kör inåt så länge... men långsamt!»

Då han satt sig ned, slog han sina armar omkring hennes lif. Hon låg alldeles viljelös vid hans bröst. Och då han kände hennes unga, smidiga kropp tätt intill sig, brann hans blod som i feber. Han lutade sig ned öfver henne och med darrande läppar kysste han hennes halföppna mun. Hon gjorde ingen rörelse. Han hviskade hennes namn med den vibrerande klang, som endast passionen förmår skänka vår röst.

Hon svarade icke. Hon sof.

Och i samma ögonblick var det, som om en renande vind strukit igenom honom. Hans hjärta fylldes af en känsla af mild, oändlig ömhet. Det var ju ett barn, som han höll i sina armar. Han

skulle vara en usling, en skurk, om han velat göra den lilla något ondt!

Hon sof fortfarande. Hennes hufvud hvilade tryggt och förtroendefullt på hans åxel.

Och i det han böjde sig ner och tryckte en kyss på hennes panna, ropade han åt kusken att köra till Brunkebergstorg.

Dagen därpå skickade han henne några vackra rosor och en biljett. Han hade fått sin semester, skref han, och skulle lämna Stockholm på en tid.

Ty han ville icke vidare besöka kaféet och vågade icke ännu en gång åka hem med henne från Djurgården.

* * *

En ung man glömmet lätt sådana där små äfventyr. Föremålen växla och den ena bilden tränger ut den andra. Då sommaren nalkades sitt slut, tänkte amanuensen icke längre på den lilla kaféflickan, som han ett ögonblick varit nära att blifva kär i och hvars öde han hållit i sina händer.

En vacker augustikväll åkte han i sällskap med några kamrater hem från Djurgården. Då droskan skulle svänga in på Djurgårdsbron, höll den på att köra öfver ett sällskap på fyra personer. De skringrades skrikande och fortsatte därefter vägen ut, herrarna bärande en stor korg mellan sig och med ett fruntimmer på vardera sidan.

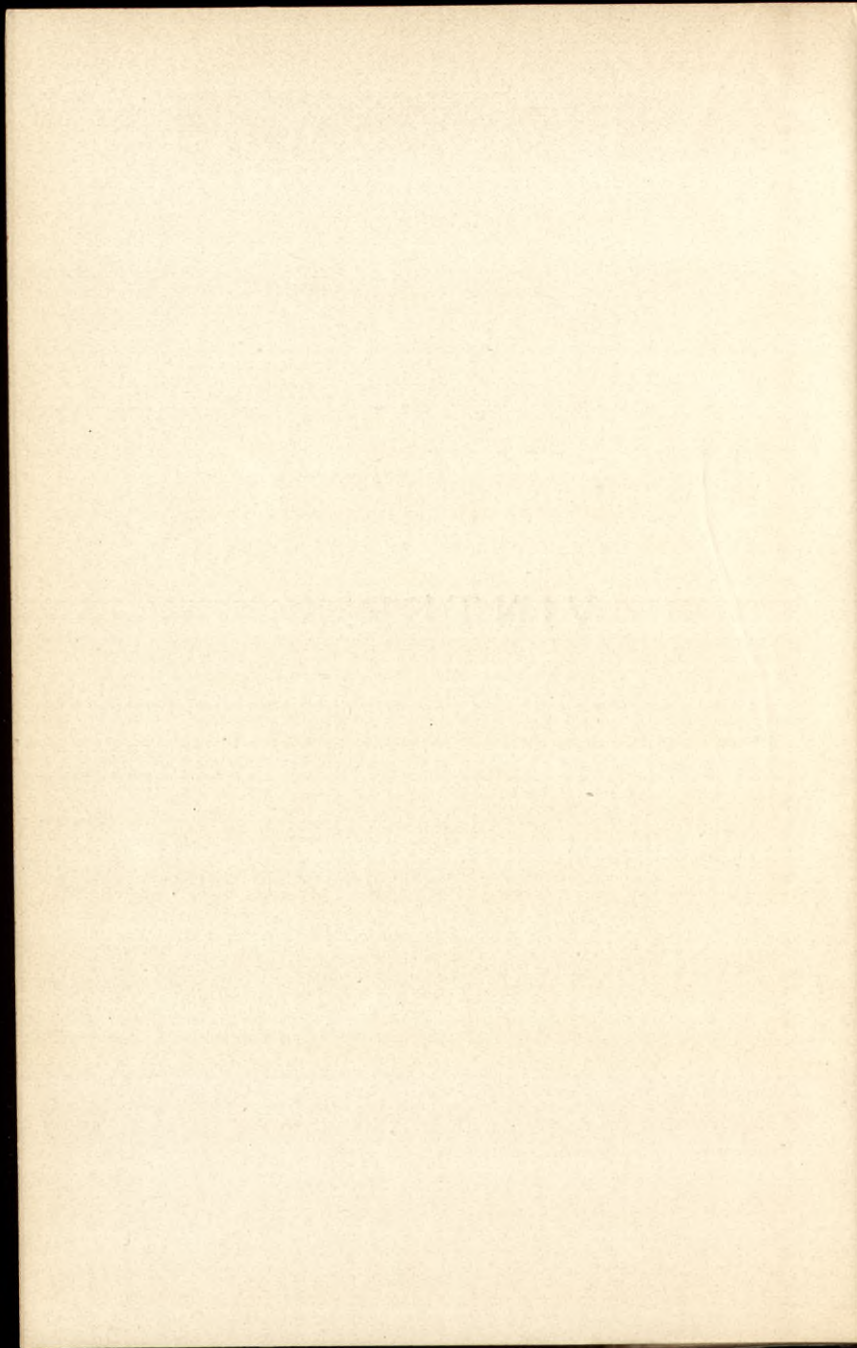
Han såg efter de bägge paren, tills de försvunnit i kröken. Han hade genast känt igen dem: järnsvarfvaren, som han bjudit på öl, med

sin hustru, kaféidkerskan och hans rival, den unga arbetaren, med lilla Maria vid armen. — — —

Amanuensen var ovanligt glad den kvällen. Det föreföll honom, som om han en gång i sitt lif gjort en god gärning och han var nöjd med sig själf.

VINTER.

»**N**ej,» sade doktorn och slog handen i bordet, »tala inte med mig om giftermål! Jag har under min långa praktik sett endast ett, som jag anser, verkligt lyckligt äktenskap, och där var han femtiofem och hon sextiotvå år gammal. Det är med de bägge kontrahenterna i äktenskapet som med ett par vagnshästar: de dra inte jämnt, förr än de bli gamla och inkörda med hvarandra — såvida de inte dessförinnan slitit sönder seldonen. När är ett äkta par lyckligast? Som nygift kanske? Prat! Fråga hundra äkta män och lika många hustrur, och nittio skola svara, att de bägge första åren voro de svåraste. Ser ni, då är hela maskineriet nytt och opröfvadt; den ena drar hit, den andra dit; den ena går för fort, den andra för långsamt, och vid hvarje steg, man kommer hvarandra närmare in på lifvet, stöter man på de mest oväntade kantigheter, som måste nötas bort. — Och alla dessa tusentals småsaker, då tvenne för kanske några månader sedan komplett obekanta människor skola lefva och bo tillsamman tjugufyra timmar på dygnet; då de skola äta vid samma

bord, ligga i samma rum, jämka ihop tvenne olika viljor till en — man är väl dock, för tusan, individer! Af hundra gräl inom äktenskapet bero nittionio på rena småsaker, ty om principer och åsikter kan man resonnera, men inte om bagateller. — Nej, tro mig, hvarken våren eller sommaren går upp mot vintern, den lugna stillsamma vintern, då bägges hår grånat och pulsen saktat sin fart.»

Doktorn hämtade andan, drog ett par duktiga bloss på sin cigarr och fortsatte:

»Jag har sett *ett* riktigt lyckligt äktenskap.

För några år sedan infann sig under min mottagning en äldre man, mycket korpulent och med ett nästan barnsligt uttryck i det godmodiga ansiktet. Han uppträdde anspråkslöst och bockade sig upprepade gånger. Då jag frågade honom, hur det var fatt, svarade han med en förlägen, stammande röst:

»Nej, nej, nej... det är inte jag... det är för min hustru!»

Med en mängd harklingar förklarade han, att hans hustru var sjuk — det ville säga, hon var egentligen icke sjuk, och själf påstod hon, att hon var pigg och kry som en abborre — Mallas eget uttryck, herr doktor — men han var säker på, att hon var sjuk, och att det var något på tok med hennes mage — och nu ville han be mig vara god och komma hem och se till henne — för Malla var så envis — hon visste inte alls af, att han gått till doktorn — tycker någon det — hm! hm!

Jag fick hans adress och lofvade komma följande dag.

Då jag vid middagstiden ringde på i ett stort bostadshus på Norrmalm, hördes inifrån ett slammer med kökssaker, som plötsligt upphörde, och fram mot dörren kom något tungt med kraftiga, bestämda steg; låset vreds upp med en viss schwung, och jag befann mig midt emot ett äldre fruntimmer, stort och bredt som ett fastage, med en karlavulen min, som ytterligare förhöjdes af några grå skäggstrån på hakan, och med ett par runda ögon, som hon spände i mig.

Det var tydligen Malla.

Jag framförde anledningen till mitt besök.

Fastaget tappade låsvredet, som hon hittills icke släppt ifrån sig, och slog ihop ett par händer, som kunnat väcka en spannmålsbärarens afund.

»Du min skapare, har han nu varit framme igen! — Per August!» ropade hon, vändande sig inåt våningen.

Ögonblicket därefter visade sig hans stora, förläget leende ansikte i dörren. Han hade en skön nattrock om sin tjocka mage och på fötterna ett par varma, broderade tofflor. Han stammade fram några ord, som jag icke kunde urskilja, och slutade med att envist stirra på de broderade.

Fastaget fortsatte:

»Ja, stå där nu och skäms öfver, att du besvärat doktorn med att komma hit — så långt bort! — Vet doktorn, hur man skall bära sig åt, då man har en man, som inte kan reda sig själf

för två styfver, och som bara gör dumheter, då han kommer ut på egen hand?»

Det låg i hennes ton ett så djupt moderligt bekymmer, som tog sig ytterligt komiskt ut, då det vände sig omkring den store, tjocke i dörröppningen, att jag icke kunde låta bli att skratta.

Äfven Per August brast ut i ett kort, gnäggande skratt och såg så belåten ut, som om hon sagt honom den största artighet, medan hans små ögon riktades på mig med ett uttryck, som om han velat säga: »Nå, hvad tycker ni om henne? Är hon inte präktig?»

Hustrun sade:

»Eftersom doktorn nu ändå är här, kan ju doktorn vara snäll och stiga in. Jag ber inte om ursäkt för, hur vi ha det, för vi kunde, skam till sägandes, ha det sämre. Var så god, herr doktor, var så god!»

Det senare sades med en sådan fryntlighet och hjärtlighet, att jag nästan var färdig att taga gumman i famn. Hon tog min rock och hatt och hängde upp dem, allt på ett sådant sätt, att jag fick intryck af, att hon betraktade mig som ett lika stort barn som hennes Per August. Denne följde med en min af lycklig beundran hennes rörelser.

»Behagar doktorn en kopp kaffe, så säg inte nej; det är kallt ute,» och innan jag hann svara hade hon försvunnit ut till köket — — —.

Det var mitt första besök hos det gamla paret, men det blef icke det sista.

Jag vet icke hur det kom sig, men jag trufdes så godt i deras tarfliga hem, bland dessa enkla människor, som endast lefde för hvarandra, och som lade sin ömhet i dagen på så olika, men rörande sätt: han genom sin stillsamma beundran, sitt orubbliga förtroende för allt hvad hon sade och gjorde; hon genom sitt ständiga pysslande, sina flera par tofflor af olika tjocklek, för att så småningom vänja fötterna från sängvärmens, sina sköna ylletröjor och varma toddar.

Efter praktikens slut om kvällarna brukade jag litet emellan besöka dem.

Redan ut i farstun kunde jag höra, hur de dunkade bräde — det märktes tydligt, då det var hon, som kastade tärningarna — eller hur hon läste upp för honom något ur tidningen — jag kunde så väl se henne med glasögonen på näsan, medan han satt i gungstolen, smuttande långsamt på det ångande glaset — och det var med en känsla af välbehag, som jag hörde min ringning efterföljas af skrapandet af en stol och hastiga, tunga steg nalkas dörren.

De voro lyckliga; de hade inga barn att bekymra sig för, ingen tjänare att förarga sig öfver. Hon städade, hon gick på torget, hon lagade mat, hon bäddade.

Då jag såg in i deras sängkammare, hade jag genast deras äktenskapliga lif klart för mig. — Hon tar lampan ifrån bordet: »Nu gå vi och lägga oss, gubben!» och han följer henne långsamt och säfligt som en stor hund. Han kan icke reda sig med kragen. Hon hjälper honom. Han stönar,

då han skall draga af sig strumporna. Hon hjälper honom på nytt. Hon pratar, hon ger honom råd, och han sitter stilla och hör på och nickar ja och amen till allt hvad hon säger. Och så krypa de bägge ner i den breda sängen; hon stoppar täcket om honom; de vända hvarandra ett par massiva ryggar, och så släcker hon lampan. Några minuter därefter snarka de i kapp. — —

Emellertid gick det onda framåt med stora steg. Hon hade kräfta i underlivet och måste undergå operation. Det var både löjligt och rörande att se honom vanka fram och tillbaka i sjukhusets stenkorridor, stötande emot allt och alla med sin stora, oviga kropp och ständigt ödmjukt bedjande om ursäkt, men med en stirrande och frånvarande blick, som visade, att han tänkte på något helt annat.

Och då hon låg som konvalescent!

Man kunde knappast låta bli att skratta, då man såg, hur varligt han klef på det oljade golvet i sjuksalen.

Men då han kom fram till sängen, där hans Malla låg och sof, blek och affallen, sjönk han ner på stolen och snyftade som ett barn — och då, ja, då tror jag, att vi fingo tårar i ögonen allsammans, både patienter, sköterskor och läkare.

Och hon å sin sida!

Hur redde han sig? Var han belåten med madamen, som städade? Bytte han om strumpor tillräckligt ofta? Drack han sin toddy om kvällarna? — —

Operationen hade icke kunnat aflägsna det onda. Den förnyades, men det onda satt kvar. Gamla Malla var förändrad. Hon var ständigt krasslig och måste till slut intaga sängen.

En morgon, medan jag ännu höll på att kläda mig, ringde det på dörren. Per August kom in med en brun, bucklig hatt på hufvudet, utan krage och med öfverrocken vårdslöst knäppt öfver magen, som lyste hvit igenom — västen hade han glömt.

Gud nåde honom, om Malla sett honom i ett sådant skick!

Men Malla såg honom icke.

Han satte sig på en stol och stirrade rakt framför sig, utan att hälsa eller tala.

»Hur är det hemma?»

Han såg upp ett ögonblick och betraktade mig med en slö, intetsägande blick.

»Hur är det med Malla? Svvara då karl!»

Det gick en smärtsam ryckning öfver hans ansikte, som krampaktigt förvreds, och med en röst, hvars darrning ännu vibrerar i mitt minne, svarade han:

»Malla är död! — Hvad skall det bli af mig?»

Doktorn harklade sig och fortsatte:

»Hvad det blef af honom — ja, det är väl inte svårt att förstå! Stackars kräk, han ligger fullständigt i händerna på sin hushållerska, som tyranniserar honom, som vårdslösar honom, som inte begriper meningen med de olika paren tofflor, som inte känner till hans små oskyldiga vanor, som grälar och nog skall tvinga honom att gifta

sig med henne, medan hon själf har köket fullt af karlar — fy, tusan!»

Doktorn lät nästan ursinnig, då han på nytt slog handen i bordet och skrek:

»Nej, tala inte med mig om giftermål!»

ETT AFSKED.

1871

»Lifvet har ändå med all sin litenhet och småfuttighet sin stora tragik emellanåt,» sade doktorn. »Tragedierna ha blifvit sällsynta på scenen, men det är icke därför att författarna sakna ämnen. De starka passionerna och lidelserna ha visserligen försvagats, men det är icke heller alltid, som tragedien måste skrika. Den behöfver icke röra sig med stora ord och åthäfvor, som ofta endast tjäna till täckmantel för de små känslorna, utan den har till och med en viss förkärlek för att ströfva omkring midt ibland oss i ami och gutta-perkagaloscher. Tragedien har med ett ord blifvit *bourgeois*. Men ve honom, som råkar ut för den! Skalet har förändrats, men kärnan är lika bitter som någonsin.»

Och han fortsatte:

»Jag skall berätta ett fall ur min praktik, som alltid stått för mig som en af dessa moderna tragedier, beröfvade hvarje spår af storhet, men som i all sin enkelhet och hvardaglighet synes mig oändligt gripande.

»Som ung medicinare hade jag en sommar förordnande som lasaretsläkare i en af våra större småstäder. Tjänstgöringen på lasarettet var lindrig nog, och jag hade god tid öfver att sköta min enskilda, i början ganska betydande praktik.

»Hur jag så hastigt hade fått någon, var mig en gåta, lika litet som jag kunde förstå anledningen till, att den så snart försvann. Det var som en svallvåg, som plötsligt fyllde mitt mottagningsrum och lika snabbt drog sig tillbaka. Människan är alltid egenkärare än hon tror, och hur det var, så förvånade jag mig mera öfver patienternas försvinnande än öfver deras tillströmning. Jag uttömde mig i gissningar. Hade jag begått något misstag, hade jag varit ohöflig eller oartig? Nej, ingendera delen.

»Efteråt insåg jag sammanhanget. Det är ondt om nyheter i våra småstäder. En ny läkare är ett evenemang, och man går till hans mottagningsrum med samma känslor som till en premiére. I intetdera fallet är det konsten som drager; det är begäret att vara först, att ha något nytt att berätta för vänner och bekanta, och sedan premiérepubliken och recensenterna tillfredsställt sin nyfikenhet, så nöja sig de andra med referaten.

»Nå, jag hade min egentliga sysselsättning vid lasarettet och bekymrade mig i själfva verket föga om den enskilda praktiken.

»En dag fick jag besök af en af mina närmaste grannar, garfvarare till yrket. Det var en medelålders, mycket hygglig karl, rätt förmögen

och hvars hustru hört till premièrepubliken och försvunnit med den.

»Han föreföll också något generad, då han såg sig omkring i mitt tomma mottagningsrum, hvilket emellertid icke hindrade honom från att fråga, om jag hade tid att titta in till honom. Hans ena barn, en pys på sju år, var dåligt och hade ondt i halsen, och hans hustru hade också känt sig krasslig på morgonen.

»Halsen är aldrig att leka med, och jag följde genast med honom hem.

»Under vägen gjorde jag honom några frågor angående deras illamående och kände mina farhågor växa.

»Mycket riktigt. Den första blicken på gossen angaf difterisymptom. Mordängeln var i huset, och från barnet hade den kastat sig öfver på modern. En näsduk, en enda moderlig putsning af den lilles näsa hade varit tillräcklig att förmedla öfvergången.

»Här gällde att handla raskt. De bägge an-gripna isolerades omsorgsfullt i den ena ändan af våningen, barnen inlogerades på den motsatta sidan och alla öfliga försiktighetsmått vidtogos.

»Vid sådana tillfällen är läkaren mera än människa: han är försynen själf och får också göra allting själf. Hela den nyss så lugna familjen var som slagen med fasa. Jungfrurna hade alldeles tappat hufvudet och uppförde sig som yra höns, och mannen hade synbarligen icke en tanke kvar i sin hjärna. Han stirrade på mig med ett nästan fånigt uttryck, gjorde allt hvad jag sade, men all-

ting galet, och mumlade endast för sig själf med en förtviflad skakning på hufvudet: »diferi, diferi!»

»Tack vare de snabba försiktighetsmått, jag vidtagit, spred sig sjukdomen icke. Då jag gick genom salen hördes de tre friska barnens skratt från rummet till vänster, medan deras mor låg döende i den till höger belägna sängkammaren.

Däremot var gossen på bättringsvägen och utom all fara. Det var, som om giftämnet kvarlämnat gadden i den näsduk, hvarmed modern bisträckt honom och som hon därefter, utan en aning om faran, själf användt.

»Hur maktlös är icke vetenskapen! Hur litet vi i själfva verket kunna uträtta och hur föga vi känna lifvets och dödens hemligheter!

»Människan är en besynnerlig varelse. Hon flyttar berg, omskapar jordytan efter sitt behag, flyger som en vind öfver land och haf och reducerar afstånden till en rörelse med handen, en obetydlig höjning af rösten, men hon kan icke hindra att döden öfverföres på en näsduk från en mun till en annan.

»Hvad skulle jag göra? Det finns tillfällen, då läkaren måste lägga armarna i kors och ärligt bekänna sin och sin konstns vanmakt. Giftet hade angripit hela blodmassan, och något medel fanns icke.

»Där låg nu den unga kvinnan med sitt glada, lefnadsfriska ansikte, glödande af feber och sin präktiga kropp, oroligt vridande sig fram och tillbaka i sängen. De enda, som fingo komma in till henne, voro jag och hennes man.

»Vi behöfde icke heller befara några sjukbesök. Hela huset var som pestsmittadt, och de förbigående drogo sig så långt åt motsatta sidan som möjligt och kastade misstänksamma blickar mot fönstren.

»Mannen hade frågat mig om hennes tillstånd, jag hade svarat och på samma gång uppmanat honom att visa själfbehärkning och icke oroa den sjuka.

»Men då vi på nytt kommo in i sängkammaren, där hon låg, var det slut med honom. Som ett stort barn kastade han sig ner öfver hennes säng och brast i snyftningar.

»Hon klappade sakta hans sträfva hår.

»Därpå vände hon sig, som slagen af en plötslig tanke, mot mig. Hennes ögon uttryckte en vaknande ångest, men hennes röst var fast och klar, då hon frågade: »Skall jag dö, doktor?»

»Det var mig omöjligt att ljuga. Med full visshet om utgången hade jag icke mod att ingifva henne ett hopp, som aldrig skulle förverkligas.

»Och utan att möta hennes blick, sänkte jag hufvudet och teg.

»Hon förstod allt och sjönk med ett rop af fasa tillbaka i sängen. Hon låg alldeles orörlig, och tystnaden afbröts endast af mannens gråt.

»Men plötsligt reste hon sig upp. Hennes feberheta ansikte hade ett vildt uttryck, och med en röst, hvars förtviflade tonfall afspeglade hennes känslor, hviskade hon: »Och barnen, barnen, mina barn!»

»Det var som en blixtnedslag i rummet och med sitt bländande sken kastat ljus öfver situationen.

»Mitt hjärta sammansnördes af medlidande.

»Denna döende mor skulle aldrig ha den sorgliga trösten att taga afsked af sina barn. Hon skulle aldrig få smeka deras hår, aldrig se in i deras ögon, aldrig kyssa deras läppar för sista gången. Hennes andedräkt var gift, den luft hon inandades förpestad, det rum, där hon låg, kunde betyda för dem detsamma som näsduken för deras mor.

»Som om hon gissat sig till mina tankar, gjorde hon en afvärjande rörelse.

»Nej, nej,» sade hon ifrigt, »låt dem inte komma in! Jag vill det inte!»

»Men därmed voro hennes krafter uttömda, och med en suck, som skakade hennes kropp som en enda lång snyftning, sjönk hon på nytt tillbaka i sängen.

»Efter en stund hördes hennes röst: »Albumet,» hviskade hon, »jag vill se deras porträtt.»

»Mannen reste sig upp och gick med vacklande steg ut i salongen och kom tillbaka med fotografialbumet, som han lade på sängen. Därefter störtade han omkull som en ek, afhuggen vid roten och stönade som ett sjukt djur.

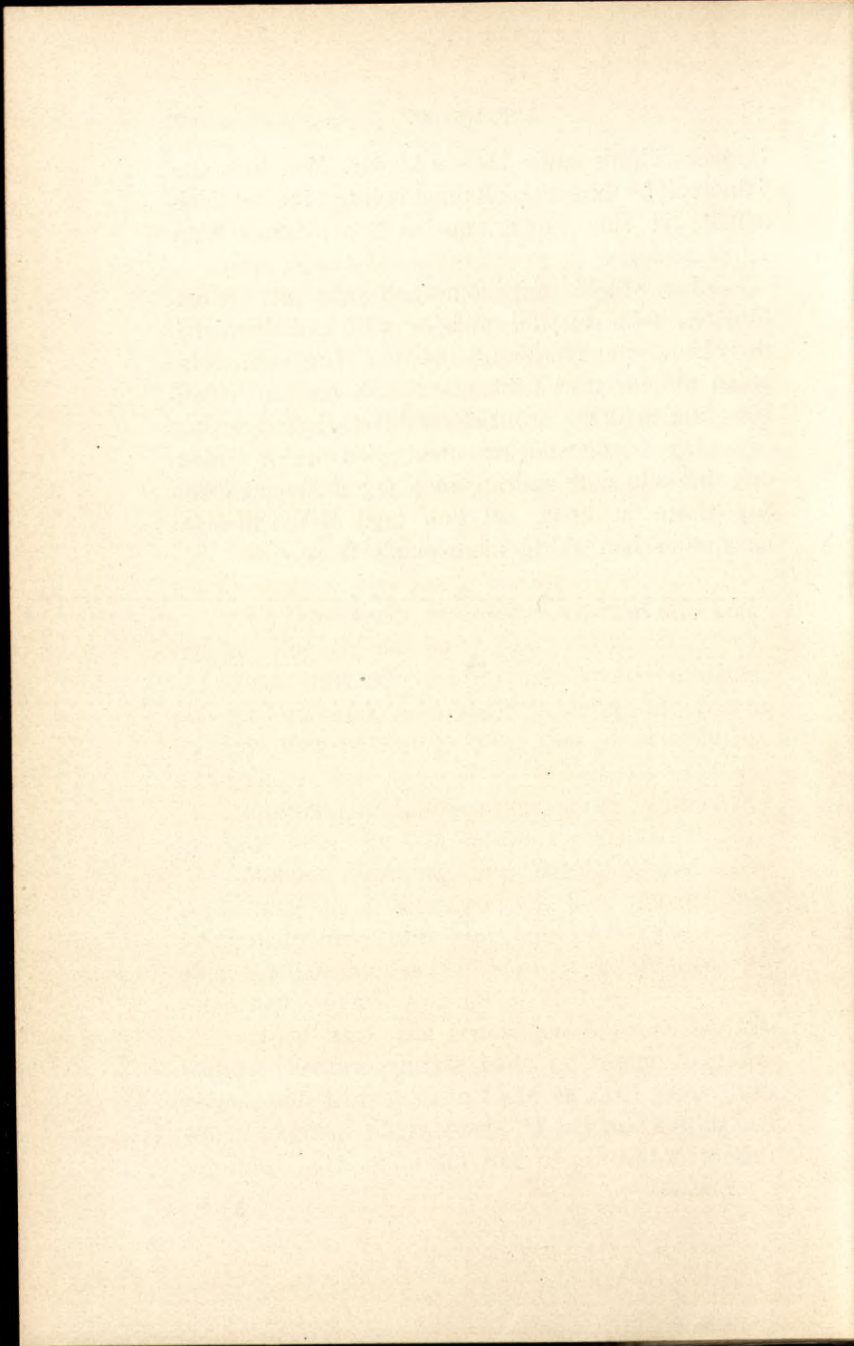
»Stödd mot ena armbågen öppnade hon albumet. Hennes ansikte hade en nästan högtidlig prägel, och hennes ögon hade en mild glans. Hon vände likgiltigt några blad. Så hejdade hon sig och såg länge och oafbrutet ner på porträtten, medan

tårarna tillrade utför hennes kinder. Med darrande händer lyfte hon upp albumet och tryckte det lidelsefullt till sina läppar, medan hon hviskade sina barns namn.

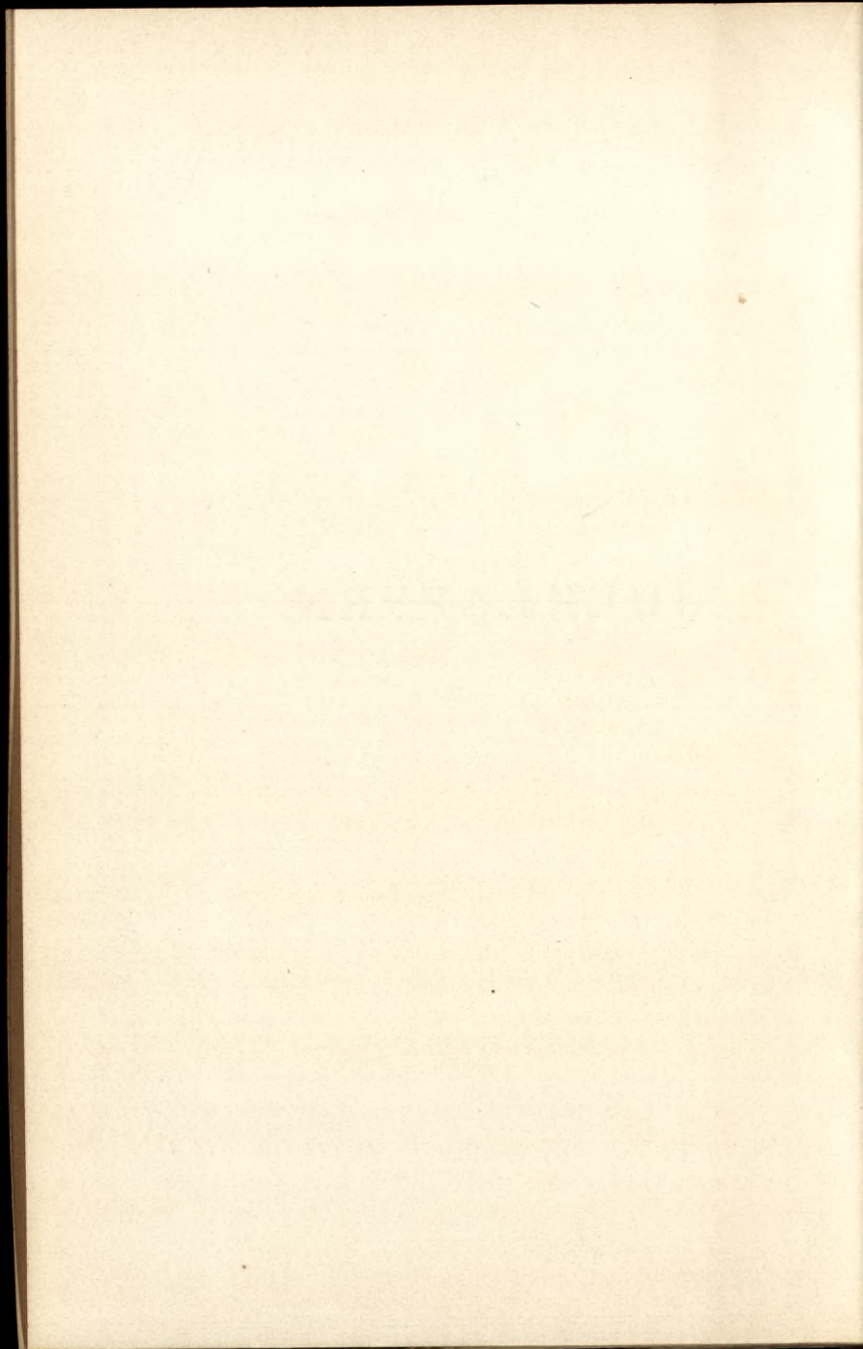
»Jag vände mig om och såg ut genom fönstret, som föreföll alldeles vått och immigt i den klara augustisolen. Det var som om hela gatan utanför med trädgården midt emot och den blåa himlen öfver gråtit öfver livvets bitterhet.

»Jag hörde, hur albumet gled nerför täcket och dunsade mot mattan, men jag rörde mig icke. Jag visste ju ändå, att hon tagit afsked af sina barn, som hon aldrig mera skulle få se.»

JULKLAPPEN.

Sust som de skulle sätta sig till bords, ringde det.
»Hvem kan det vara? Gå och öppna, du, Kristine!» sade fru Nyholm.

Kristine gick ut i tamburen och öppnade dörren till farstun; en karlröst yttrade något, dörren stängdes och Kristine kom inspringande med ett paket på armen.

»En julklapp till — fröken Gerda Karlsson, står det!»

Gerda sprang upp:

»Till mig!»

»Var så god och se själf! Fröken Gerda Karlsson, Stora Badstugatan n:r 83, 2 tr. upp — det måtte väl vara du det. Har den äran!»

Gerda tog emot paketet med förvirrad min. Det var stort, tungt och mjukt, och det gula pappersomslaget hade den särskilda snitt och elegans, som äro utmärkande för butikbiträdenas öfvade händer.

»Jag förstår inte . . .» sade hon, i det hon med en häpen åtbörd höll fram paketet mot familjen, som nyfiket samlats omkring henne.

»Men kan du inte öppna det!» sade Kristine otåligt.

»Får jag känna!» Fru Nyholm tog paketet i sina feta, grofva händer, som ville hon väga det. »Det är ett klädningstyg,» sade hon slutligen afgörande och med en ton, som om hon löst ett problem.

»Ett klädningstyg...?» sade Gerda frågande.

»Öppna då!» skrek Kristine utom sig, i det hon sprang till symaskinen efter saxen.

Smittad af hennes ifver klippte hennes kusin af segelgarnet på ett par ställen och slet upp omslaget. Alla uppgåfvo ett rop af öfverraskning. Ett tjockt, mörkrödt sidentyg lindade plötsligt upp sig och gled med ett frasande till golfvet.

Den lyckliga mottagarinnan stod som en bildstod och stirrade på tyget, som bildade en skärande, praktfull fläck på den slitna trasmattan. Alla voro ett ögonblick tysta.

»Hm! Hm!» hostade slutligen moster Lina och vände bort hufvudet.

Den unga flickan ryckte till och blodet strömmade till hennes ansikte.

»Det är ett misstag,» sade hon bestämdt. »Det är inte till mig! Hvem var det, som lämnade det?»

»Det var visst en dräng,» svarade Kristine och böjde sig ner efter tyget, som hon smekte med sina sömstuckna fingrar.

»Kanske det står på omslaget, hvarifrån det är!» Gerda vände på och undersökte papperet, som visade en blank yta utan den minsta antydning om köparen eller säljaren.

Fru Nyholm sysslade med något i skänken, moster Lina hade med en försmädlig min satt sig ner vid bordet, och gubben gick fram och tillbaka och småhvislade med händerna på ryggen.

Gerda stampade i golvet.

»Hvarför säger ni ingenting? Inser ni då inte, att alltsammans är ett misstag och att det inte är till mig?»

Moster Lina svarade med en betydelsefull tonvikt:

»Herre Gud, kära Gerda, hvad skall man säga annat, än att det är en mycket vacker och mycket... dyrbar present för en fattig flicka som du.»

Den unga flickan såg från den ena till den andra med ögonen blixtrande af vrede, men svarade icke.

»Nå, nå,» sade fru Nyholm lugnande, »tag det inte så hett, Gerda lilla! Det kan ju hända, att det endast är ett misstag och — för öfrigt — inte är det att bli ledsen öfver, om någon är så artig att ge dig en vacker sidenklädning till julklapp, fast jag då inte kan förstå, när du skall begagna den.»

»Men tant tror väl inte...»

»Jag tror ingenting jag, barn lilla — men nu skall vi äta; lutfisken står och blir alldeles kall.»

Det blef en tråkig supé på julaftonen. Den nyss så glada stämningen var som bortblåst. Alla sutto tysta på sina platser, och den rara, hemlutade fisken hade ingen afgang. Gerda rörde knappast vid maten. Hon klippte med ögonlocken, som om hon endast med svårighet återhöll tårarna,

moster Lina satt rak och stel, »pappa» — som fru Nyholm alltid kallade sin man — harklade stundom till, och då hustrun frågade, om han fått ett ben i halsen, svarade han endast med ett brummande; Kristine, som icke fått något klädningstyg, såg förargad ut och kastade förstulna blickar på sin kusin.

Då fru Nyholm bar in gröten, ansåg hon tillfället vara lämpligt att söka skingra den tryckta stämningen.

»Passa nu på, flickor,» sade hon skämtsamt. »Den, som får mandeln, blir först gift, vet ni väl.»
 »Då får nog moster Lina den,» sade gubben, skrattande åt sin egen kvickhet.

Moster Lina knyckte på nacken:

»Å, i kväll kan det väl inte råda något tvifvel om, hvem som blir den första; — men om hon blir gift, det vet inte jag.»

Det uppstod ett ögonblicks pinsam tystnad. Plötsligt brast Gerda ut i en häftig snyftning och skyndade ur rummet.

»Det var då h—te, hvilken elak tunga alla gamla mamseller ha!» utbrast gubben ursinnigt och slog näfven i bordet. »Kan du då inte låta bli att plåga flickungen, Lina?»

Moster Lina knep ihop läpparna och reste sig långsamt upp från bordet, svepte värdigt förbi den olyckliga sidenpacken och vände sig om först i dörren.

»Jag skall säga dig en sak, min käre August,» sade hon skarpt, »att en fattig flicka, som kan ta emot så dyrbara presenter — af hvem? Vet *du*

det? Vet *någon* af oss det? — hon kan också tåla att få höra, hvad man tänker om henne.» — —

Då Kristine något senare kom in i det rum, där de bägge flickorna lågo tillsammans, satt Gerda med ansiktet doldt i händerna. Vid hennes inträde sprang hon upp så häftigt, att Kristine blef nästan rädd.

»Nå *du* då? Tror inte du, som känner mig, att det är ett misstag?»

»Jo . . . o.»

Gerda vände sig om med en förtviflad skakning på hufvudet.

Efter en stund smög sig Kristine i strumpfötterna fram till henne, lindade armen om hennes lif och hviskade inställsamt:

»Hör du, Gerda, nu, då vi är alldeles ensamma, kan du väl säga mig: hvad *är* han för något? Det är en fin karl, inte sant?»

Men innan fru Nyholm gick och lade sig, kunde hon icke motstå en frestelse, som legat tungt öfver henne. Med lampan i handen smög hon sig in i matrummet, vecklade försiktigt upp sidentyget och draperade det med ett förtjust leende kring sin stora kropp. En sidenklädning — det var ju hennes lifs skönaste dröm, som ännu icke förverkligats . . . Och med en suck lade hon ihop det igen och gick in till sin man, som redan snarkade i sin bästa sömn.

— — — Då Gerda efter juldagarna kom ner i ateliern, där hon och Kristine arbetade, knuffade man hvarandra i sidorna och smålog.

Men som hon alltid varit för sig själf och icke ägde någon väninna bland kamraterna, sade man ingenting till henne och hon satte sig till sitt arbete, endast något blekare än vanligt.

De behöfde icke heller säga något; hon hade sett deras leenden och förstått deras miner. De hade fått reda på hennes julklapp och drogo sina slutsatser. Hon kände dem och behöfde icke fråga, hvad de tänkte.

Och hon visste, att de dömde henne så mycket strängare, som hon icke var omtyckt och de aldrig kommit på henne med något hysch.

Då hon skulle gå på kvällen, sade föreståndarinnan vänligt till henne:

»Nå, fröken Karlsson, som fått en sådan vacker julklapp!»

Hon fick tårar i ögonen och skyndade sin väg utan att svara.

Dagen därpå kom Kristine ensam till ateliern. Gerda skulle icke komma vidare; hon hade slutat.

Nu brast det löst. All den dolda oviljan gaf sig luft. Hvart skulle hon taga vägen? Skulle hon sätta sig på rum? De hade alltid anat det, fast hon varit så stram och allvarlig af sig! I det lugnaste vattnet gå de största fiskarna. Visste Kristine, hvem som skulle underhålla henne? Det var naturligtvis han, som gifvit henne sidentyget!

Nej, Kristine visste ingenting. Hon var alldeles förbryllad. Denna ohöljda skadeglädje ryckte henne med sig som en stark ström, och hon öfverraskade sig själf med att instämma i klandret.

Tänk den Gerda, som så grundligt kunnat draga både henne och dem hemma vid näsan!

Gerda hade fått arbete på en annan atelier. Hon var ännu mera slutet och otillgänglig än förut, och hennes nya kamrater hatade henne från första stunden med den säkra instinkt, som utmärker låga sinnen, då de ställas inför något främmande, som de känna är dem öfverlägset. De voro ursinniga på denna bleka, vackra flicka, som måste arbeta som de, som måste komma vid samma tid på morgonen, sitta vid samma arbete, gå vid samma tid, — som med ett ord var en af dem och ändå icke var det.

Hemma var allting som förut, och man tycktes alldeles ha glömt det stackars sidentyget, som tant med en känsla af tillfredsställelse låst ner i sin egen byrålåda. Då hon på juldagen kommit in med det i flickornas rum, hade nämligen Gerda med en ton, som gjort henne svarslös, helt kort sagt: »Det är inte mitt! Tag ut det!»

Nej, ingen talade om Gerdas besynnerliga julklapp, och ändå föreföll det henne, som om den mött henne öfverallt: i farbrors skämtsamma blick, då han klappade henne under hakan, i tants välvilliga leende, hvarunder hon tyckte sig ana en dold förebråelse, i Kristines lika omotiverade som plötsliga beskärmsel öfver det skvaller och förtal, som rådde på ateliern, och hvars föremål det icke var svårt för henne att gissa.

Och hon såg det i moster Linas fullständiga frånvaro — hon hade icke synats till sedan jul-

aftonen. Då tant en kväll helt tanklöst uttryckte sin förvåning öfver, att moster Lina icke varit hemma på så länge, inträdde en stunds tystnad.

Gerda svarade med ett svagt leende:

»Hon vill väl inte träffa en sådan som mej!»

Hon insåg så klart det ogrundade i den misstanke, man hyste mot henne, att hon stundom var färdig att skratta dem midt i ansiktet. — Var det för öfrigt säkert, att de misstänkte henne? Gick hon icke bara och inbillade sig alltsammans? Hennes egen köttsliga faster och präktiga gamla farbror, som känt henne så länge och i hvilkas hem hon varit alltsedan hennes föräldrars död, skulle de kunna misstänka henne för ...! Nej, det var omöjligt!

Och ändå! Hvarför sade de ingenting om den där löjliga julklappen? Hvarför talade de aldrig om den, som de gjorde med de andra småsakerna, som de gifvit hvarandra till julen? Om allting annat, men icke om den!

De voro finkänsliga, de ville skona henne; de ville icke begära en förklaring och drifva henne till lögnare eller kanske erhålla en visshet, som de fruktade!

Men hon själf, hon skulle veta att taga dem ur deras villfarelse, hon skulle förklara för dem, hur det hängde ihop!...

Ja, hvad skulle hon förklara? Hon visste ju icke mera än de. Och hennes stolthet förbjöd henne att försvara sig mot en upprörande och så-

rande misstanke, som aldrig klädde sig i ord, som kanske icke ens existerade, men som hon kunde framkalla, om hon nedlät sig till ett försvar.

Ty ingen förebrådde henne något, ingen nämnde ett ord om det förfärliga, blodröda sidentyget, som hon såg öfverallt glänsa emot sig.

Och hvem hade skickat henne det? Om den personen vetat, huru mycket ondt han gjort henne! Hvarför anmälde han sig icke? Han måste ju nu för länge sedan ha insett sitt misstag. *Hon* måste ha sagt honom det — hon, denna andra Gerda Karlsson, för hvars skull hon letat igenom adresskalendern och sprungit ur hus och i hus, 83, 73, 63 o. s. v. i oändlighet, men allt förgäfves. Hvad de måtte ha varit förargade på henne, som fått ett dyrbart sidentyg som från himlen och som nu borde vara förtjust öfver öronen! — —

Hon uttömde sig i grubbel öfver denna sak. Det blef en fix idé, som förtärde henne dag och natt. Hon förlorade sin matlust, blef blek och hängig och orkade till slut knappt släpa sig till ateliern.

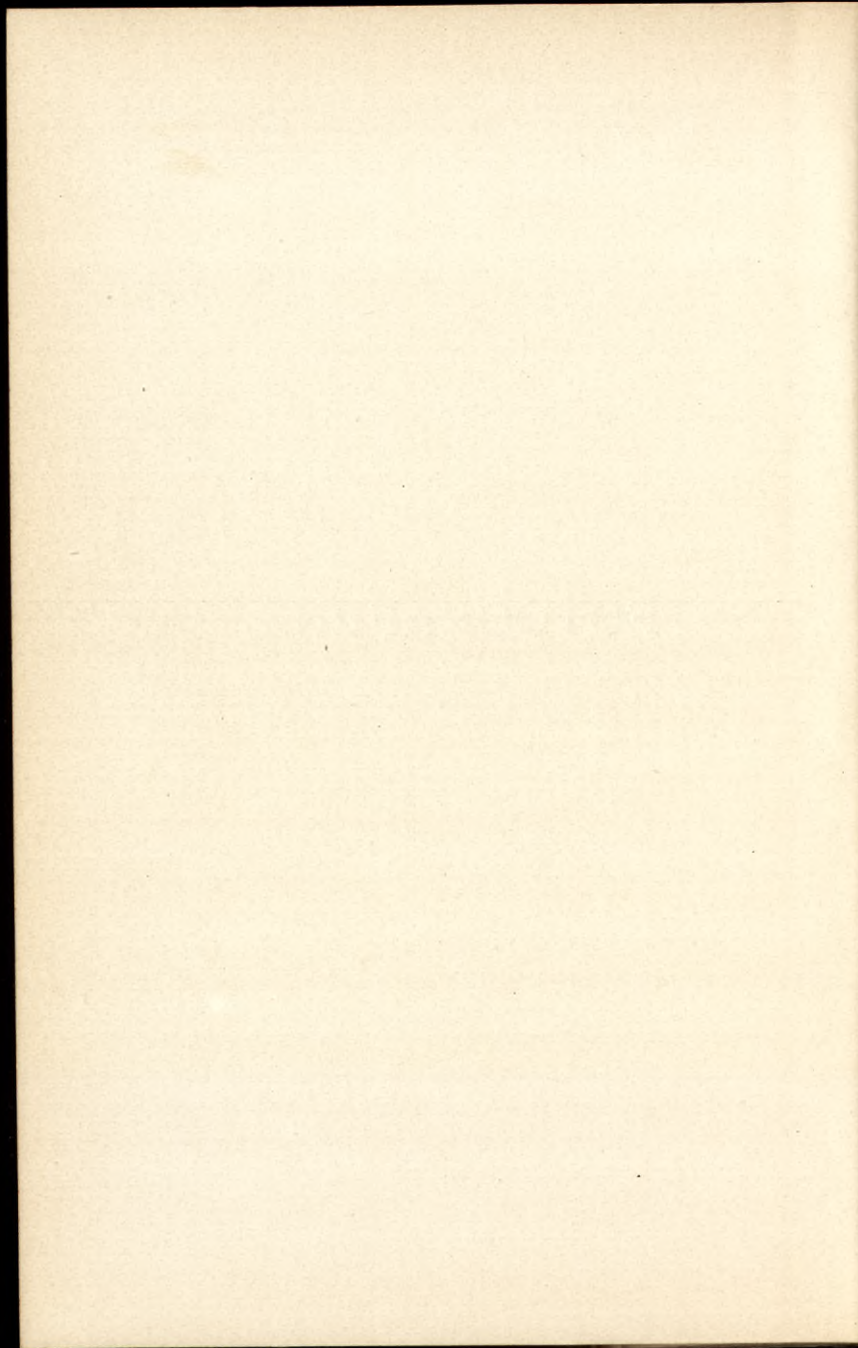
En dag kom man hemkörande med henne. Berättelsen om den dyrbara julklappen hade äfven nått hennes nya kamraters öron. Man hade förolämpat henne öppet och tillskrifvit hennes förändrade utseende en skymflig anledning. Slaget hade knäckt henne fullständigt och hon kom hem med blodet brinnande af feber. Hennes krafter voro uttömda och hennes motståndskraft slut.

Under yrseln talade hon icke om något annat än julklappen, och ända in i det sista be-
dyrade hon:

»Det var inte till mig! Det var inte till
mig!»

FOTOGRAFEN.

Jag skulle för en tid sedan gå och fotografera mig.

Utan att på förhand ha bestämt mig för någon viss fotograf kom jag vid passerandet af en bigata att stanna utanför ett af dessa skyltskåp med porträtter, som angifva, att en fotografiatelier finnes i samma hus.

Fotografen hörde tydligen till de allra minsta. Hans namn var mig fullkomligt obekant. Bland de utställda porträtten, af hvilka de flesta angåvo personer i enklare samhällsställning: bodbetjänter med idiotiska ögon och håret glänsande af pomada, ett par underofficerare med handen krigiskt omfattande sabelfästet och pigor med hopsnörpta munnar, som om de spetsat läpparna till en kyss, funnos emellertid äfven några, hvilka visade, att fotografen, som synbarligen var skicklig i sitt yrke, också hade en del finare kunder.

Särskildt fästes min uppmärksamhet vid en grupp, som var en af de mest älskliga, man gärna kunde få se.

Det var en ung moder med sitt barn — antagligen den förstfödda — i sina armar. Hon satt på snedden öfver en fåtölj med den lilla öfverst på karmen. Det var en liten förtjusande tafla, ägnad att drömma öfver som inför ett vackert poem.

Den unga kvinnans ansikte, som strålade af hälsa och lifslust, var prägladt af den första moderskärlekens heliga lycka. Med den ena handen kramade hon barnet intill sig, så att kolten skrynkledes, medan hon med den andra tryckte gropar i hullet på dess frodiga arm, som hvilade kring hennes hals.

Gruppen var utsökt väl tagen; den förråde så mycken smak i den naturligt valda ställningen och så mycken finess och känsla i utförandet, att jag beslöt mig för att gå upp till fotografen i fråga.

Efter att ha sträfvat uppför fyra mörka trappor i ett gammalt hus befann jag mig utanför en dörr med en liten emaljskylt, som angaf, att här var atelieren.

Jag öppnade dörren och steg in i en skrubbliknande tambur, som medels ett tunt draperi var afskild från vänt- och mottagningsrummet.

Vid det buller, som jag gjorde, hördes inifrån ateliern ett ljudligt »kommer strax», hvarför jag begagnade tiden att se mig omkring.

Det var ett mycket litet väntrum, och ehuru fint som ett dockskåp uppfyllde det icke på långt när ens måttliga anspråk på den lyx, som brukar kulminera hos fotografer och tandläkare på modet.

Bland de fotografier, som sutto fastsatta med stift utefter väggarna eller lågo gå ett bord, funnos

flere olika upplagor af den intagande unga kvinna, hvars bild äfven förekom i skyltskåpet.

Som helt ung flicka; som förlofvad sida vid sida med en ung man af det vanliga fördelaktiga utseendet; som brud med hvit sidenklädning, krona och slöja; som mor med den knubbiga pysen på armen, och i full baldräkt som en trettio års kvinna på höjden af sin skönhet.

Men ständigt återvände mina blickar till bilden af den unga modern med sitt barn, som kommit mig att gå upp på ateliern och hvilken föreföll mig som en modern madonnagrupp.

Efter en stunds väntan kom fotografen ut. Han var en medelålders man med anspråkslöst utseende och ett blekt, intelligent ansikte.

Med en ödmjuk bugning bad han mig stiga in i själfva atelieren, som var af enklaste slag och började sina förberedelser.

Han gick pröfvande fram och tillbaka på golvet, drog i gardinsnörena under glastaket för att erhålla lämplig belysning och vred och vände på mitt hufvud. Han gjorde sig mycket besvär och var tydligen angelägen om att göra sitt bästa.

Hans yrke berodde också, sade han, ofantligt mycket på rekommendationer. För hvar och en, som gick nöjd därifrån, kunde han räkna på att erhålla en ny kund, under det att en enda, som var missnöjd med sitt kort, afskräckte tio. Och han hade dessutom en liten tarflig atelier och en så afskräckande uppgång, att icke många, åtminstone af de bättre kunderna, gingo dit utan att

ha rekommenderats till honom af någon bekant. Hvem var det, som han hade att tacka för...?

Jag svarade skrattande, att han denna gången endast hade att tacka sig själf, samt berättade honom, att jag af en händelse kommit att se på hans skyltskåp och blifvit betagen i den lilla gruppen med modern och barnet.

Han såg på mig med strålande ögon och utbrast:

»Ja, är hon inte vacker?

Men ögonblicket därefter blef han tyst och förbehållsam och svarade endast, att det var en grosshandlarfamilj, som i många år tagit sina porträtt hos honom. Det var mycket snälla människor, och de rekommenderade honom alltid till vänner och bekanta.

* * *

Då jag en vecka därefter kom upp för att hämta profkortet, var han som förra gången alldeles ensam. Jag slog mig ner och pratade en stund med den hyggliga karlen.

Jag insåg snart, att han var en af dessa konstnärsnaturer, som äro varmt hängifna sin konst, hvilken de verkligen betrakta som en sådan, men som alltid gå bet på det praktiska yrket. Ty hur var det eljes möjligt, att en skicklig karl som han behöfde lefva i så fattiga förhållanden? En fotograf måste sköta sin konst med den vänstra handen och sitt yrke med den högra.

Innan jag gick, stannade jag ett ögonblick framför madonnagruppen. Han ställde sig bredvid mig och betraktade den under tystnad.

Men plötsligt — som om vår gemensamma beundran utgjort ett slags hemligt frimuraretecken — sade han med den osökta ton, som man använder, då man talar om en helt naturlig sak, och som tydde på, att han uttalade en tanke, som upphört att förvåna honom själf:

»Jag har älskat henne i femton år.»

Och han fortsatte lugnt och stillsamt med tonen af en sömngångare, endast då och då farande med handen genom håret:

»Att det verkligen är femton år, sedan jag såg henne första gången — tänk, femton år!

»— — Det var en dag på eftervintern. Jag minns den dagen så väl. Jag hade etablerat mig på hösten och hyrt den här lilla atelieren. Det hade varit mulet en lång tid förut, men så — i medlet af mars — kom solen i ett tag.

»Jag måste ha varit så upptagen med att se ut öfver hustaken, där snön började smälta och som silfverblixtar glida genom luften, att jag icke märkt, att någon kommit in... förrän jag hörde henne hosta ute i väntrummet.

»Hennes första åtbörd, då hon steg in i ateliern, var att sätta bägge händerna för ögonen.

»Jag skyndade mig att draga för gardinerna, och där stod hon småskrattande och plirade med ögonen — det är ju också så mörkt i trapporna.

»Hon var mycket vacker, där hon stod, omstrålad af ljus, och hon kunde icke vara mer än sexton, sjutton år.

»Jag har aldrig varit någon fruntimmerskarl och är mycket olycklig i deras sällskap. Jag vet icke, hvar jag skall göra af mina händer. De genera mig, och jag har en känsla af att armarna äro för långa och placerade på orätt ställe. Jag brukar därför vara mycket kort och affärsmässig — det är endast ett sätt — ser ni — endast ett sätt . . .

»Men den här gången var jag icke det minsta förlägen. Hon var så okonstlad och glad, och innan jag visste ordet af, språkade vi med hvarandra som gamla bekanta.

»Jag gick fram och tillbaka framför henne och njöt af att så där å yrkets vägnar få se på henne så mycket jag ville.

»Hennes ögon följde alla mina rörelser med synbar undran.

»Hon ville ha ett riktigt vackert kort . . . så vackert som möjligt; det skulle bli en öfverraskning åt mamma, som icke visste af någonting.

»Vackert! Jo, det ville jag lofva! Hon skulle aldrig i sitt lif ha fått ett så vackert kort, men då måste hon också sitta stilla och vara riktigt lydig och snäll!

»Jag vet ännu i dag icke, hur jag kunde vara så oförskämnd och närgången.

»Hon knyckte på sig med förnärnad min, och jag drog skynket öfver hufvudet för att dölja min förlägenhet.

»Hon satt mycket allvarlig och med ett trumpet uttryck i sitt ansikte.

»Men då jag stod i ordning och med bevekande röst sade: 'får jag be om en litet gladare min, fröken!' så lyste hon upp som en solstråle med en hel liten explosion af klingande, kvittrande skratt.

»Hvad kunde jag göra annat än att skratta med? Det var, som om något band, som länge hållit mig fången, brustit inom mig. Mitt glädjetomma lif, min fattigdom, ensamheten här uppe under takåsen — allt var försvunnet, och jag skratade som en skolpojke.

»Och då hon gick, och jag följde henne till dörren, och hon tog afsked med en nick som en stor dam, som känner sin värdighet växa med kappan och boan, och jag hört de sista ljuden af hennes steg försvinna i nedersta trappan — hur fruktansvärdt tom och mörk föreföll mig icke ateliern!

»Mekaniskt öppnade jag alla gardiner och ställde mig att stirra ut öfver de solgnistrande taken, tills det blef aldeles svart för ögonen.

»Då tog jag plåten med hennes bild och gick in i mörkrummet, och allt eftersom hennes drag började le emot mig, blef det som ljus dag omkring mig och jag stirrade midt in i solen utan att bli bländad.

»Några dagar därefter kom hon för att hämta profkortet. Hon hade en annan ung flicka med sig och bägge två voro mycket belåtna med hennes porträtt — jag hade också gjort mitt allra bästa.

»Sedan såg jag henne icke på länge. Det dröjde ett helt år.

»Tänkte jag på henne under hela denna tid?

»Hm, jag hade icke så mycket att göra! Som-maren var så lång, den ville aldrig taga slut, och vintern var ännu längre.

»Men jag tror icke, att mina tankar någonsin togo en bestämd form. Det kanske förefaller er löjligt, men då jag tänkte på henne, så hade jag alltid för mig bilden af en solstråle, som skrattade — lustigt, icke sant?

»Jag måste betrakta hennes kort för att öf-vertyga mig om, att hon verkligen existerade.

»Längtade jag efter att få återse henne?

»Ja, ungefär på samma sätt som man på mor-gonen, då man vaknar, längtar efter att få drömma om en vacker dröm på nytt. Man känner sig olycklig öfver att stå inför verklighetens öppna ögon och vill återvända till drömmen.

»Kan ni, som är en bildad man och säker-ligen läst åtskilligt, förklara, hur det kommer sig, att det ibland förekommer mig, som om jag icke vaknat ännu?

»Jag vet ju, att hon är gift, att hon tillhör en annan, att hon har barn, som kalla honom för pappa, men — vet ni — understundom förefaller mig allt detta som ett osant sken af en verklighet, som icke finns till.

»Det är mig, hon tillhör och ingen annan. Jag har företrädesrätt till henne. Redan då jag såg henne första gången, visste jag, att jag känt henne länge. Det är ett hemligt band, som förenar

«oss, som jag har alldeles klart för mig och som hon anar — ty hvarför skulle hon eljes alltid komma och porträttera sig hos mig, då det finns många andra fotografer med vida större anseende än jag?

»Och — ser ni — det där bandet kan aldrig slitas sönder.

»Hvad gör det, att hon är gift med en annan? Ingenting. Jag vet ju ändå, att hon en gång — som om hennes jordiska förbindelse aldrig existerat — skall förenas med mig.

»Om jag icke vore så fullt och fast öfvertygad om den saken, hur tror ni då, att det skulle ha gått med mig under alla dessa år?

»Det gick upp för mig natten efter att de varit och porträtterat sig som nyförlofvade — det där kortet, ni ser!

»Jag var alldeles som bedöfvad, som om jag midt i drömmen ramlat ner på golvet. Jag hörde ännu hennes skratt, såg, hur han, medan han hjälpte henne på med kappan, passade på att kyssa henne, och hur hon blef alldeles röd och såg bort åt mig.

»Hvarför blef hon så förlägen? Kan ni icke förstå det? Det var något inom henne, som blygdes öfver hans kyss i min närvaro. Det var det hemliga bandet mellan henne och mig, som vibrerade.

»Ja, den natten gick det upp för mig som ett ljus, hur det förhöll sig. Och från den natten blef jag lugn och lycklig.

»Jag har under dessa femton år aldrig varit ledsen eller nedstämd, aldrig känt mig förtviflad, som kanske många andra skulle ha gjort. Hvad skall allt det tjäna till? Är det kanske icke bäst, som det är? Jag, en fattig fotograf, obetydlig och utan förmåga att göra mig gällande, och hon — en vacker, fin flicka, född till skämt och nöjen liksom jag till ensamheten.

»Försynen är mycket visare än vi, men hvad han tar med den ena handen, det ger han en gång tillbaka dubbelt.

»Femton år, tjugo, kanske trettio — det är allt, hvad han får af hennes lif, under det att allt det öfriga tillhör mig. Jag missunnar honom icke hans kortvariga lycka.»

Den stackars fotografen tystnade. Hans röst hade erhållit en stolt och själsäker klang och han betraktade porträttet med ett uttryck af trygg äganderätt, som ingenting kunde rubba.

Och medan jag stod där och såg på den unga modern med hennes svällande läppar och hennes af hälsa och lifsglädje strålande ögon, hvilka voro så fjärran från drömmar och mysticism, som något kunde vara, kände jag mitt hjärta fyllas af tacksamhet mot Försynen, som har så många underliga vägar till sitt förfogande.

Fotografen hade rätt: Försynen är mycket visare än vi.

Ty om lyckan endast låge i verkligheten — hur många af oss skulle då vara lyckliga?

OLIKA VÄRLDAR.

OLIVER VERMONT

Det var tidigt på våren. Starstänkarna hängde tomma på de nakna träden i handelsmannens trädgård. Snön hade börjat gifva med sig, men den låg ännu gles öfver de svarta åkrarna och djup i dikena, och på landsvägen, där mor Regina gick med sänkt hufvud, hade hästarnas hofvar och vagnarnas hjul rört ihop den till en gul välling, hvars djup antyddes af de höga, till brädden fyllda spåren.

Den öppna platsen utanför handelsboden, där bönderna stannade med sina hästar, var nästan omöjlig att passera, men mor Regina var icke rädd för att klifva på. Då hon hunnit fram till trappan, rätade hon upp sin breda rygg och kastade en blick mot boningsfönstren, innan hon tungt och med fasta grepp om ledstången gick uppför trappan och öppnade glasdörren, som ledde till boden.

Där var tomt.

Hon såg sig omkring med en viss säkerhet i sina kloka ögon, som om allting varit hennes — de grofva tygpäckorna, som upptogo halfva disken

mössorna och järnvarorna i taket och hela väggen, öfversållad med lådor — och det var det på sätt och vis, ty handelsmannen var hennes son.

Hon skulle just tränga sig genom öppningen i disken för att genom boden och magasinet begifva sig till de innanför belägna rummen, då hon hejdades af stönande ljud inifrån bodkammaren. Ett ögonblick lyssnade hon uppmärksamt.

Nej, hon misstog sig icke! Det var Johannes' röst! Hvad kunde ha händt?

I detsamma öppnades dörren till kammaren och Johannes, handelsmannen, visade sitt ansikte, uppsvälldt af gråt och med rödkantade ögon.

»Hvad är det om?» frågade mor Regina torrt.

Han suckade och stängde dörren bakom sig.

»Mor, fölet har dött nyss!»

Mor Regina skakade på hufvudet med en bekymrad min. Hon blef ledsen.

»Och doktorn kunde inte göra något?»

»Nej, sa' han,» svarade Johannes förargad.

Mor Regina knep ihop läpparna:

»Det är så likt dem. När man behöfver deras hjälp, så får man ingen. Men betaldt tog han, förstås! . . . Jo, jo, det kommer aldrig på fråga annat; oss bönder ska man klå.»

Handelsmannen nickade buttert utan att svara. Därefter tog han fram kladden och lättade på bläckhornet.

Mor Regina följde honom med ögonen, där han kort och hjulbent rörde sig bakom disken. Ett uttryck af moderlig stolthet gled öfver hennes barska ansikte.

Ty Johannes var hennes gunstling. Ehuru äldste sonen och själfskrifven till att öfvertaga gården, hade han slagit sig på handel. Han hade icke ångrat sig. Utan konkurrenser och med hela den stora och rika socknen till kundkrets, bestämde han enväldigt öfver varor och pris. Och då han stod innanför disken och med en inlärd långsamt rörelse strök slantarna ner i lådan, så generade det honom icke att klå sina kunder med ett par öre här och några öre där utöfver gängse pris.

En oförsiktighet hade han gjort sig skyldig till: han hade gift sig med en flicka från den närgränsande staden, dotter till en handlande därstädes, som dött. Men då det blef bekant, att fru Eriksson fört med sig nära åtta tusen kronor i boet, så blef belåtenheten allmän och Johannes anseende steg ytterligare.

Nu var han på god väg att bli patron. Han var ofta inne i staden — i affärer sade han alltid och stack tummarna innanför västen — och han sade aldrig nej, då någon profryttare telefonerade och bad honom komma in. Då bestods alltid gratissupning och supé på stadshotellet, och han tog aldrig med sin hand åt portmonnän.

»Hur är det med Anna?» frågade mor Regina, sedan hon en stund, med handen stödd mot disken, sett honom föra in några nya poster.

Johannes svarade:

»Som vanligt, men hon har svår värk.»

Han såg plötsligt upp. En ovanligt klar blick lyste i hans grumliga ögon och han kliade sig med pennskäftet i näsan:

»Kan ni tänka er, hvad hon vill, mor?» frågade han.

»Nej, hvad då?»

»Hon vill fara bort och bada i sommar.»

»Bada, det kan hon väl få göra här.»

Johannes fnyste till, som om han velat dölja ett leende:

»Hon vill fara bort, sa' jag.»

»Jaså, och hvart då, om man får lof att fråga?» sade mor Regina lugnt.

»Till Norrtelje!» svarade han och afvaktade med ett visst nöje verkan af sina ord.

»Såå . . . till Norrtelje!» sade mor Regina hånfullt. »Frun vill resa till Norrtelje! Ser man på, det var inte så illa påhittadt. — Och hvad säger du om det?»

Johannes fnyste ännu en gång:

»Hon har pengar, säger hon.»

Mor Regina studsade, som om hon stött på ett oväntadt hinder, och såg missnöjd ut.

I detsamma öppnades dörren och ett par bondkvinnor kommo in för att göra handel.

Mor Regina skakade kraftigt hand med dem. Därefter gick hon med en viss värdighet igenom boden, tog i förbifarten en afstickare ut i köket och hurrade upp med pigan, nickade åt biträdet och drängen, som höllo på att äta frukost och som höfligt reste sig upp med munnarna fulla med mat, och gick därpå öfver förstugan.

Då hon stod utanför dörren, tvekade hon ett ögonblick. Så knep hon ihop munnen och lade handen på nyckeln.

Det rum, hon kom in i, liknade på håret storrummen i de bättre bondgårdarna. Öfver den med ett gulrandigt öfverdrag klädda soffan hängde ett par taflor, som föreställde en italiensk bondgosse och bondflicka med svart lockigt hår och ofantliga ögon. Midt på golvet, som var betäckt med trasmattor, stod en gungstol med nötta medar. Rummets förnämsta prydnad utgjordes af en liten orgel, som var uppslagen och på hvars notställ hvilade en med god stil gjord afskrift af en visa, hvars första vers lydde: »Jag gick mig ut en lördag i allén, fallera».

»Är det Hulda?» hördes från det angränsande rummet en jämrande stämma.

Mor Regina svarade icke utan gick in.

»Jaså, är det ni, mor Regina? Jag trodde det var Hulda.»

»Å, hon har allt fullt upp ute i köket med att brassa på, så att flottet osar efter det! — Nå, nå, där husmodern inte kan se efter något, så går det som det går.»

Den sjuka suckade och vände ögonen mot väggen. Det var ett fint ansikte, däri emellertid plågorna gräft tydliga spår. Vid hvarje rörelse, hon gjorde, jämrade hon sig och de ganska välbildade händerna, som hvilade på täcket, voro krampaktigt förvridna af värk och betäckta med hvita fläckar, från hvilka allt lif tycktes vara försvunnet.

Mor Regina stod ett ögonblick stilla invid sängen. Ett uttryck af förakt, bondens känslolösa förakt för allt svagt och lidande, bredde sig öfver

hennes ansikte. Därefter knäppte hon upp koftan, så att den väldiga midjan och bröstet, hvaröfver klädningen föll i talrika veck, blefvo fria, och slog sig ner på en stol.

En stunds tystnad uppstod.

Mor Regina letade synbarligen efter någon lämplig inledning.

»Jakob och Erik äro i skolan förstås,» sade hon slutligen.

»Ja.»

»Och du ligger där du ligger, du.»

Sonhustrun svarade icke.

»Det är visst sämre med dig nu än det brukar vara.»

»Mor Regina vet ju, att värken ansätter mig värst fram emot våren. Bara jag rör mig, är jag färdig att gallsrika.»

Mor Regina teg ett ögonblick.

»Att du kunnat bli så eländig i kroppen som du är,» sade hon.

Den sjuka suckade.

»Jo, jo, reumatiska värken är inte att leka med den, inte. — Och hvad skall man göra åt den?» fortfor mor Regina.

En stråle glänste i den sjukas ögon och hon vände hufvudet emot henne.

»Jag har läst i tidningarna, att gyttje- och tallbarrsbaden i Norrtelje ska vara så utmärkta mot en sådan här värk som min,» sade hon. »Det lär vara många, som blifvit alldeles friska och färdiga af dem.»

Mor Regina blef icke ond, Hon strök med handen öfver knäet och såg ner på golvet. Den sjukas ögon iakttogo henne med spänd uppmärksamhet, och liksom fattad af ett svagt hopp att ha funnit en bundsförvant, tillade hon :

»Så jag kunde kanske bli så bra, att jag kunde gå uppe och se efter hushållet och barnen igen.»

Nu såg mor Regina upp.

»Hvad var det för bad, sa' du?» frågade hon.

»Gyttje- och tallbarrsbad.»

»Jaså, gyttja och tallbarr! Så'nt finns naturligtvis bara i Norrtelje. Vår gyttja duger inte, förstås, fast vi ha godt om den. Det är skillnad på gyttja och gyttja. Den är finare på ett ställe än på ett annat, liksom inte gyttja vore gyttja, hvar man än tar den. — Och barren sedan! De ligga tjockt öfverallt i skogen, men de duger naturligtvis inte. Nej, barren i Norrtelje ska det vara!»

Mor Regina hade talat alldeles lugnt, men med en ton af kväfd förbittring, och handen for allt hastigare fram och tillbaka öfver klädningen. Den sjuka vände på nytt hufvudet mot väggen.

»Och så ha de väl annat vatten i Norrtelje än här,» fortfor mor Regina, »och ha de annat vatten, så ha de naturligtvis annat regn också. Vårt regn är af en sämre sort det, liksom luften och vi själfva här ute på landet med.»

Nu kunde den sjuka icke afhålla sig från att le.

»Men, mor Regina,» svarade hon, »det är inte öfverallt, som de kunna ge sådana bad. Det är särskilda baderskor, som göra det.»

»Dumheter!» brusade mor Regina upp. »Endast dumheter, säger jag, för att förstöra pengar på och inte något annat. Men vill du bada här, så ska du få. Ni ha ett badkar i er källare, ett präktigt badkar, det vet jag, för jag har själf använt det, varmt vatten kan ni få i köket och barr och gyttja kan drängen er gå efter. — Och hvad beträffar någon, som hjälper dig, så ska jag sörja för det. Jag ska tala vid Lisen, som badade moster Olsson, då hon var sjuk häromsistens, och själf ska jag också hjälpa till.»

»Tack, mor Regina, för er vänlighet,» svarade den sjuka med ett halft leende, »men det duger nog inte. Jag måste allt hålla på och bada en längre tid — kanske öfver en månad — och då är jag rädd, att ni skulle tröttna.»

Mor Regina reste sig upp och började knäppa igen koftan.

»Du gör naturligtvis, hvilket du vill,» svarade hon likgiltigt. — »Ja, adjö då för den här gången, men behöfver du ett bad, så ska jag inte undandraga mig.»

Hon nickade och gick mot dörren.

Den sjuka hörde hennes karlavulna steg gå tvärs öfver golfvet i stora rummet. Dörren stängdes efter henne och det blef tyst. Hon låg med vidöppna ögon. En tidig solstråle föll in genom fönstret och lyste på tapeten. Pigan smällde i köksdörren och sprang trappan ner till gården. Drängen hvisslade i magasinet. En och annan vägfarande for förbi på landsvägen eller stannade

utanför, då det dånade i trappan och glasdörren flög upp med ett gällt pinglande.

En rysning genomför henne och hon drog täcket under hakan, som om hon frös.

Ånej, hon skulle nog få ligga där hon låg! Hon ägde icke ens rättighet att klandra någon. Ty hon kände sin omgifning och visste, att man på landet icke gör sig synnerligen stort besvär med sina sjuka.

Det fanns flera lika olyckliga som hon i socknen. Med välbyggda gårdar och stora våningar en trappa upp, som stodo uppfyllda med siratliga möbler och med blåa rullgardiner för fönstren. Men aldrig hade man hört talas om att fara bort och bada, då reumatismen slog sig på skarpen.

Ty reumatismen var ingen sjukdom, som man frågade doktorn om. Den var en värk, en följd af regnen, som genomblött kläderna och torkat upp af solen, af blåsten, som vår och höst svepte öfver fälten, och af draget genom golf- och fönsterspringor. Den ingick i den allmänna föreställning, man gjorde sig om ålderdomen, likaväl som undantagen och de krokiga ryggarna.

Och att hon fått den så svårt och ett par tiotal år för tidigt, berodde endast därpå, att hon icke hade bondblood i sina ådror.

Nej, reumatismen var ingen sjukdom. Sjukdom, det var egentligen bara lung- och maginflammation. Då hade man feber, och det sändes bud flera mil efter doktorn, med nästan samma brådska, som om det gällt veterinärdoktorn. Och hjälpte det icke, att han sett på den sjuka en eller ett

par gånger och skrivit recept, som ingen kunde läsa och tagit betalt efter taxa — ja, då skulle man dö då!

Men reumatismen dog ingen af.

Ack, de där gyttjebaden, som hon läst om i tidningen och som skulle vara så bra! Hon tyckte sig känna den varma, blågröna gyttjan, nyss upphämtad från sjöbotten, smita som ett segt tyg utefter de värkande lederna. Och efter kommo ett par på samma gång kraftiga och mjuka händer. Och allt eftersom de knådade och bearbetade kroppen, återvunno musklerna sin rörlighet och styrka och de blefvo mjuka och smidiga äfven de. Hon kunde stiga upp och gå, i början stapplande och med svårighet, men med ett undertryckt jubel, som kom henne att darra. Hon kunde gå ända fram till fönstret och då hon skulle sätta sig ned, skrattade hon till vid den ovana rörelsen, halft af smärta, halft af glädje. För hvarje dag blef hon bättre och hon kände, att hon skulle bli alldeles frisk.

Vid denna lyckliga tanke gjorde den sjuka en rörelse, som frampressade ett jammerskri mellan hennes läppar.

Nej, det var icke hon det! Hon skulle nog aldrig blifva frisk. Det var endast i drömmen, som hon skulle få känna den där underbara gyttjan och de välsignade händerna, som drefvo det onda ur kroppen på henne.

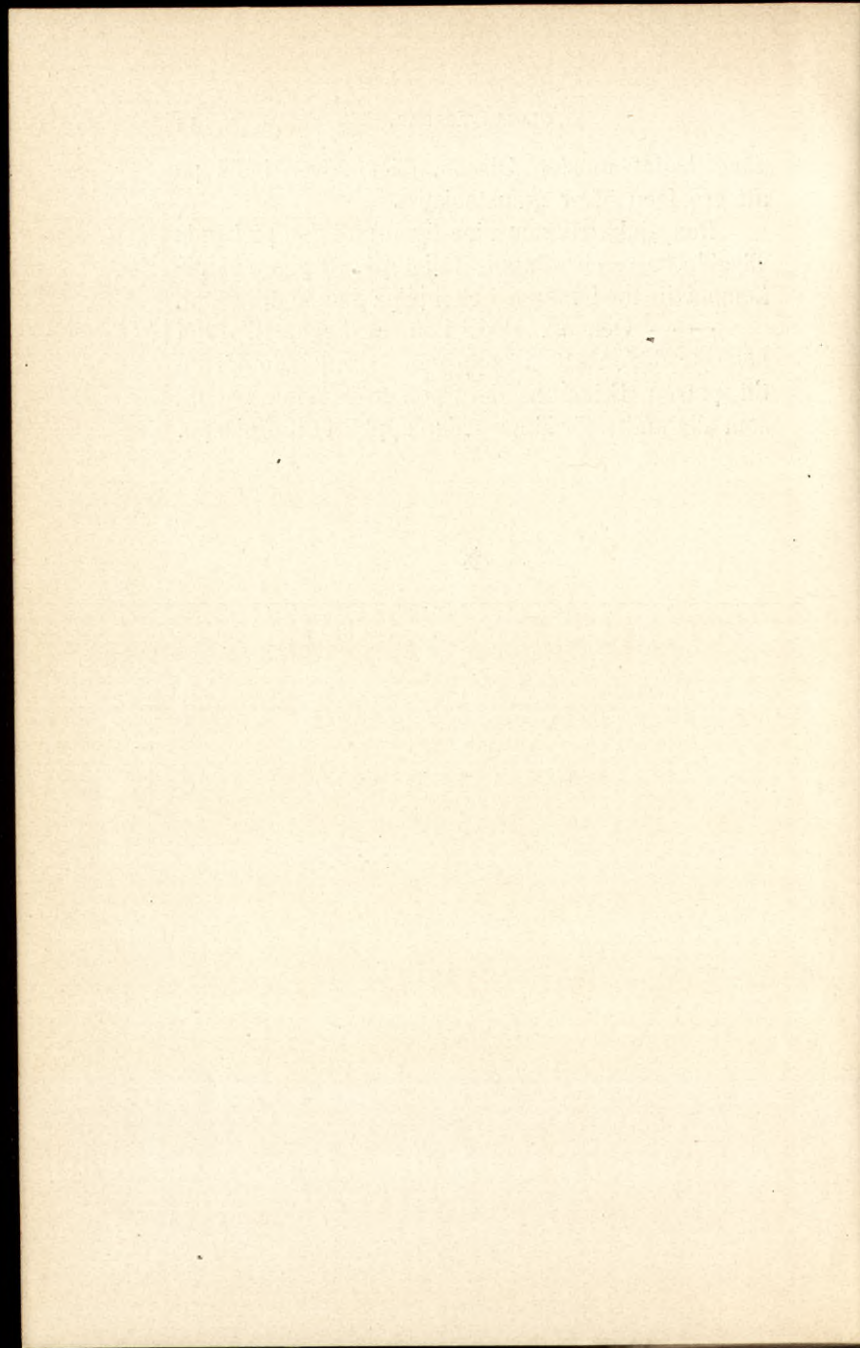
Verkligheten visade henne ett gistet badkar i en fuktig källare, en spade lera ur närmaste dike och ett par knöliga, oskickliga händer, som en

gång badat moster Olsson, då smutsen hållit på att gro igen öfver gumstackarn.

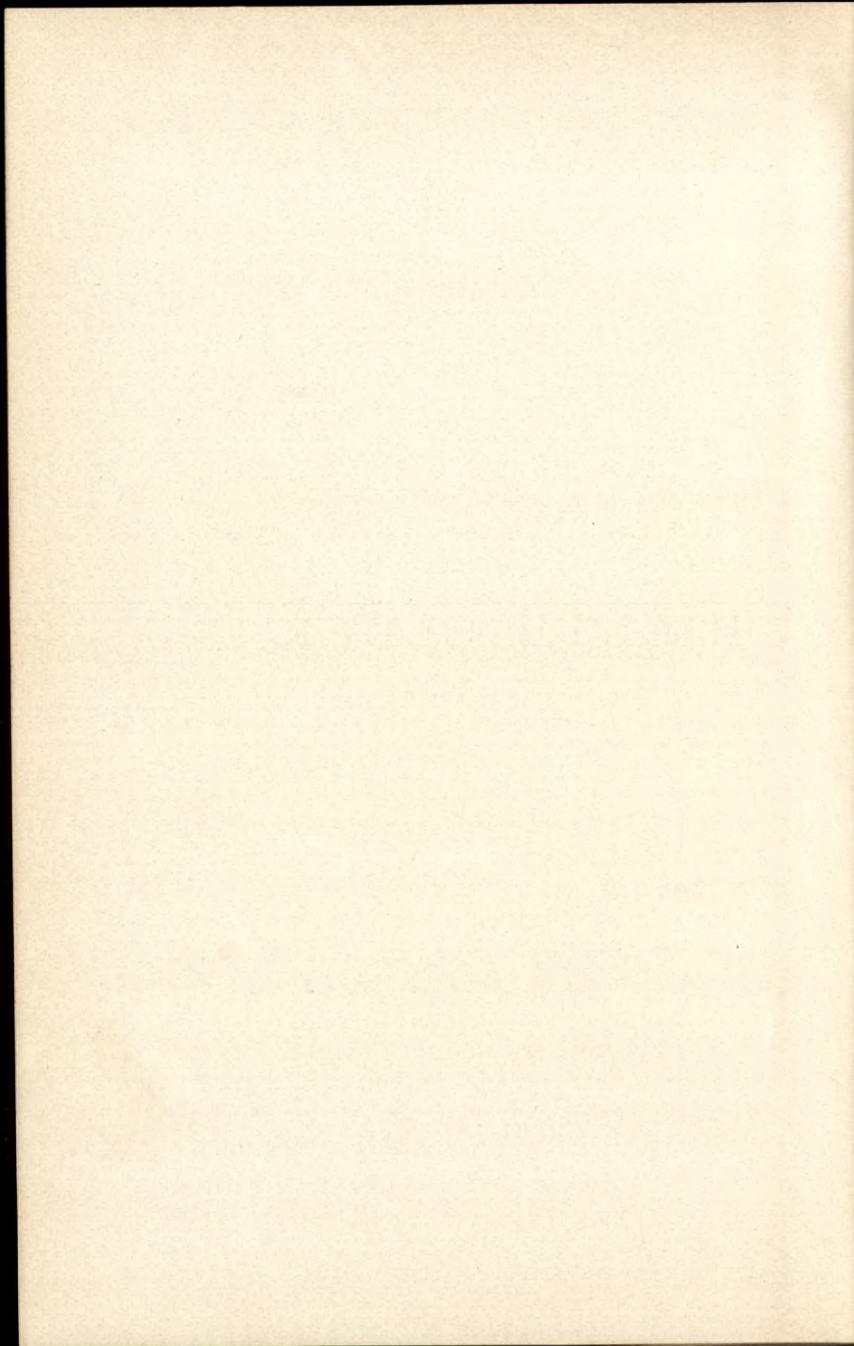
Den sjuka riktade sina ögon mot den pickande väggklockan och väntade tåligt på, att pigan skulle komma in med maten och hjälpa henne till rätta.

— — Och så skall hon få ligga, tills det behagar döden att slå upp den skramlande dörren till patron Erikssons bod och fråga efter någon, som alla andra för länge sedan upphört att tänka på.

HJÄLTE ELLER...

— — — »Du påstår således, att ingen man kan motstå en vacker kvinna, som föresatt sig att bedåra honom! På det hela taget tror jag, att du har rätt. I alla förhållanden mellan man och kvinna är hon den starkare därför, att hon är kallare än vi. Vi män äro i grund och botten stora stackare. En kvinnas tårar äro farliga, men hvad är det mot hennes leende? Och lägger hon det minsta an på våra passioner — och det är ingen konst att locka den, som gärna vill hoppa — så adjö med vårt förnuft, medan hon kan sitta och räkna pulsslagen med samma lugn som jag undersöker temperaturen hos en febersjuk. — Man skall vara en hjälte för att kunna motstå en vacker kvinna . . . Jag har själf en gång varit utsatt för en stark frestelse och jag kan försäkra dig att icke hvem som helst skulle ha stått emot den.»

»Berätta!»

Min vän, doktorn, satte sig till rätta i soffan och började med den halft ironiska ton, som han stundom använde:

»Du vet naturligtvis icke, att jag varit förlofvad — som ung, ty då jag blef äldre, aktade jag

mig. Det finns tvenne saker, som en erfaren karl icke gärna gör två gånger: förlofvar sig och tänder en cigarr — aromen är borta.

»Du vet således icke heller, att förlofningen blef uppslagen. Nej, men det faller af sig själf!

»Det var med den historien, som med många andra. Vi smektes och kysstes en kort månad och pinade hvarandra i två — långa som år. Små nålsting, ett älskvärdt bruk af den kännedom, som vi ägde om hvarandra. Vi tycktes i själfva verket ha studerat hvarandra ganska bra.

»Emellertid — det blef slut, och jag förmodar att vi å ömse sidor drogo en suck af lättnad, då den gyllene bojan, som förenade tvenne oförenliga naturer, lossades. Kort därefter lämnade jag Stockholm för att vederkvicka mig efter utståndna lidanden. Jag hade släktingar i Malmö, ett par rätt söta kusiner, och beslöt att hälsa på dem.

»Under min vistelse i den skånska hufvudstaden reste jag på ett kort besök öfver till den danska.

»Efter att med hela den planlöshet, som utmärker ovana resande, ha ströfvat omkring i Kjöbenhavn, gick jag på kvällen på Det konglige Teater.

»Man gaf Barberaren. Jag hade lofvat mina släktingar att redan påföljande morgon resa tillbaka till Malmö och beslöt att — den enda och sista kvällen — sitta riktigt fint. Jag köpte därför en biljett på första radens fond första bänken, där jag slog mig ner och betraktade salongen, som så småningom fylldes med folk.

»Efter en stund öppnades logedörren och tre fruntimmer stego in och satte sig bredvid mig.

»Jag ägnade mina grannar en flyktig uppmärksamhet. Två af dem voro unga och vackra; den ena mycket blond, den andra, som satt närmast mig, mycket mörk. Den tredje var ett äldre fruntimmer, som snarare såg ut att vara deras sällskapsdam än deras mor. De voro elegant och dyrbart klädda; den äldre i svart siden, de bägge yngre i laxfärgadt med långa ljusgula handskar.

»Under den första akten inträffade ingenting märkvärdigt. Den härliga Rossiniska musiken tog min uppmärksamhet odeladt i anspråk och antagligen äfven mina grannars.

»Under mellanakten gick jag ut i foyern, medan damerna sutto kvar på sina platser.

»Då gasen skrufvades ner och ridån gick upp för andra akten, märkte jag en lätt rörelse hos min vackra granne. Hon flyttade sig närmare intill mig och lade armbågen på min fätölj. Jag fann emellertid en naturlig förklaring till hennes förtrolighet. Godt, tänkte jag, hon sitter illa, hon är trött och stöder sig mot min stol — det är allt.

»Under den andra mellanakten satte jag mig på en soffa i foyern och betraktade det rörliga vimlet omkring mig. Det var mycket folk på teatern och foyern var uppfylld af pratande och skrattande damer och herrar.

»Plötsligt upptäckte jag mina tre grannar i logen. Då de gingo förbi, riktade den mörka sina strålande ögon på mig. Jag vet icke, hur det kom sig, att jag reste mig upp och hälsade. Hon hvi-skade något till den blonda, som gaf mig en nyfiken

blick, hvarefter hon kom fram och slog sig obesväradt ner bredvid mig i soffan.

»Er de paa Besøg her i Byen?» började hon, i det hon behagfullt lekte med solfjädern.

»Ja, det är jag.»

»Det kan jeg næsten tænke mig.»

»Hur så?» frågade jag förvånad.

»Fordi De har taget en for Herrer saa osedvanlig Plads. Har De ikke bemærket, at Pladsen paa første Bænk i første Etage udelukkende er optagen af Damer?»

»Hon hade verkligen rätt, och jag erkände skrattande min okunnighet om kjøbenhavnske sedvänjor.

»Under samtalets gång presenterade jag mig, sade att jag studerade till läkare, att jag var stockholmare, att jag på förmiddagen för första gången anländt till Kjøbenhavn och då jag var mycket förtjust i musik genast skyndat mig att besöka operan.

»Tredje akten.

»Hon stödde fortfarande armbågen på min stol. Så lösgjorde hon den sakta, och jag kände hennes arm bakom min rygg.

»Jag måste bekänna, att det var mycket behagligt. Jag reflekterade icke öfver hennes beteende. Mina pulsar slog och blodet brände som eld i ansiktet. Jag vågade icke göra en rörelse af fruktan att skrämma bort henne, och utan att vända på hufvudet sneglade jag på min granne. Hon såg icke på mig, men hennes kinder glödde och munnen var halföppen, medan det

gula sidenet på hennes bröst gungade upp och ned som i storm.

»Efter en stund drog hon armen tillbaka och satte sig till rätta i sin fåtölj. Jag tordes icke se på henne — jag var ju också så ung och oerfaren — men jag visste, att hon satt kall och stel som en af Thorvaldsens statyer.

»Då vi under mellanakten på nytt råkade hvarandra i foyern, skilde hon sig genast från sitt sällskap och kom emot mig som en gammal bekant. Vi samtalade om operan och om de uppträdande. Hon talade lifligt och som vi voro inne på ett af mina älsklingskapitel: musiken, var det möjligt, att äfven jag inlade en viss värme i mina ord. Hon tycktes höra på mig med nöje. Då och då gled ett skälmskt leende öfver hennes ansikte. Jag märkte, att vårt samtal ådrog sig de kringståendes blickar och att min vackra dam var föremål för en viss uppmärksamhet.

»Plötsligt afbröt hon mig:

»Nej, nu maa jeg gaa!»

»Och med en lätt böjning på sitt hufvud blandade hon sig i mängden.

»Jag stod kvar något flat öfver hennes hastiga försvinnande och såg efter henne. Det var lätt att med ögonen följa hennes smärta gestalt med den gula aigretten i det svarta håret. Vid en af utgångarna till foyern stannade hon och talade med en äldre ordensprydd herre, som leende tryckte hennes hand.

»En idé for igenom mitt hufvud: jag måste ha reda på henne. Vändande mig till en bredvid

stående herre, frågade jag, i det jag visade på gruppen vid dörren, om han kunde upplysa mig om, hvem den unga damen var.

»Nej, det ved jeg ikke!» svarade han.

»Än den äldre herrn, med hvilken hon sam-
talar — hvem är han?»

»Naa, han! . . .»

»Och han nämnde ett i den kjøbenhavnska teatervärlden mycket framstående namn.

»Jag tackade för upplysningen och sökte draga mig undan i en vrå för att tänka i lugn och ro. Mitt hufvud var upphettadt och genomkorsades af stridiga känslor. Det blef dock icke lång tid till eftertanke, klockan ringde och publiken började strömma mot utgångarna.

»Jag skyndade till min loge, där de tre damerna redan intagit sina platser.

»Jag bestrider icke, att det var med klappande hjärta, som jag afvaktade ridåns uppgång, lika litet som jag kan förneka, att min misräkning blef stor. Min vackra granne tycktes med odeladt intresse höra på operan och gjorde icke vidare något af dessa små förtjusande försök till förtrohet.

»Slutligen gick ridån ner. Jag stod kvar och applåderade, under det att damerna långsamt lämnade sina platser.

»Då den mörka gick, böjde hon lätt på hufvudet och hennes strålande blick sänkte sig ett ögonblick in i mina ögon.

»Jag dröjde ännu en stund på min plats, obeluttsam och vankelmodig som vi män ofta äro, då

det gäller att taga ett afgörande steg. Skulle jag följa efter henne eller icke?

»Då jag tog upp fodralet till min kikare, som under mellanakterna legat kvar i logen, föll en hopvikt biljett därur. Jag öppnade den med darande fingrar och läste:

»Infänd Dem i Morgen paa Amalienborgs Plads ved Vagtparaden.»

»Ingenting mera.

»Jag betraktade biljetten. Den var försedd med guldkanter och hade tydligen rifvits ut ur en notesbok. Pikturen var fin och elegant.

»Jag skyndade ut i klädlogen. Mina tre damer hade försvunnit och jag var en bland de sista, som lämnade teatern.

»Med cigarren i mun gick jag Holbergsgade fram — gick? Nej, jag flög! Jag var rof för en ljuf berusning. Jag återkallade i minnet alla detaljer i mitt äfventyr. Hennes leende, hennes djupa, svarta ögon, hennes sista blick, som sålunda endast betydt ett »au revoir». Jag kände ännu hennes runda arm omkring min rygg och genomfors af en frosskakning.

»Med ens tvärstannade jag.

»Hvad är det för ett äfventyr, som du med förbundna ögon står i begrepp att kasta dig i?

»Frågan stod så lifslevande för mig, att det föreföll, som om någon ropat den i örat.

»Jag tog af mig hatten och lät den svala nattvinden blåsa kring mitt upphettade hufvud. Därefter tände jag en ny cigarr och började kallt och nyktert tänka på saken.

»Hvem var hon väl, denna mörkögda skönhet? Var det en bättre flicka, en flicka af god familj? I ett anfall af källborgerlighet förkastade jag genast och med indignation denna tanke. Var hon en s. k. »dam»? Att hon var klädd i siden och satt på den förnämsta platsen på teatern behöfde icke betyda något.

»Mot en dylik förmodan talade emellertid alltför många omständigheter för att jag skulle kunna vidhålla den: hennes språk, hennes sätt att tala och att föra sig, den intelligens och bildning, som lyst igenom i hennes konversation, och hennes öppna samtal i foyern med den ordensprydda herrn.

»Kanske hon var vid teatern — en vacker aktris, mycket möjligt.

»Men kanske också, när allt kom omkring, det hela endast varit ett skämt med en enfaldig främling!

»Hon hade ju egentligen icke gjort något, som kunde berättiga mig att tro något annat. Jag hade öfverdrifvit hennes förtrolighet och sett den genom en uppjagad fantasis förstoringsglas. Och biljetten, som jag hade i fickan? Bah, en promenad, ett fortsättande ute i det fria af det afbrutna samtalet i foyern, på sin höjd en middag tillsammans — en fin middag med champagne.

»Och en middag kostade pengar! Pengar — hvar skulle jag få dem ifrån? Då jag lämnat Malmö, hade det varit min tanke att komma tillbaka om tjugufyra timmar och jag hade endast tagit med mig en mindre penningssumma. Jag skulle nödgas skriva till mina släktingar efter

mera, jag måste förebära skäl för mitt dröjsmål — och till råga på olyckan skulle jag i bästa fall få pengarna först i morgon kväll, kanske icke förr än dagen därpå! . . .

Då jag kom hem till hotellet, förde jag med ett halft småleende den lilla biljetten till ljuslågan, kröp i säng, sof som ett godt barn och reste påföljande morgon tillbaka till Malmö.»

Min vän var tyst ett ögonblick och fortsatte därefter:

»Detta var på hösten, i september månad.

»Dagarna före jul — jag tjänstgjorde då på ett af hufvudstadens sjukhus och hade för längesedan glömt mitt lilla äfventyr — erhöll jag telefonbud från danska legationen, att jag hade att afhämta ett paket från Kjøbenhavn.

»Besynnerligt, tänkte jag, hvad kan jag ha för bekantskaper i Kjøbenhavn, som vända sig till legationen i stället för till posten?

»Jag gick emellertid dit. Det var ett litet, väl inlagdt paket med mitt namn tydligt påskrifvet. Jag frågade, om man hade bekant, hvem afsändaren var. Nej, det visste man icke.

»Jag tyckte, att jag kände igen handstilen — en fin, kvinnlig stil — och då jag kom hem, öppnade jag med förlåtlig nyfikenhet paketet.

»Det innehöll ett elegant etui. I etuiet lågo en ring med en briljant, omgifven af två rubiner, ett kontramärke från 1:a raden, 1:a bänken på Det Konglige Teater, dateradt dagen för mitt besök i Kjøbenhavn samt en biljett med orden: »Mirre fra Murran» — ingenting mera.

»Biljetten och kontramärket har jag gömt och ringen är här» — doktorn räckte fram vänstra lillfingret — »den är för öfrigt ganska dyrbar . . . Det vete tusan, om det var någon liten aktris. Jag har nästan öfvergifvit den hypotesen.»

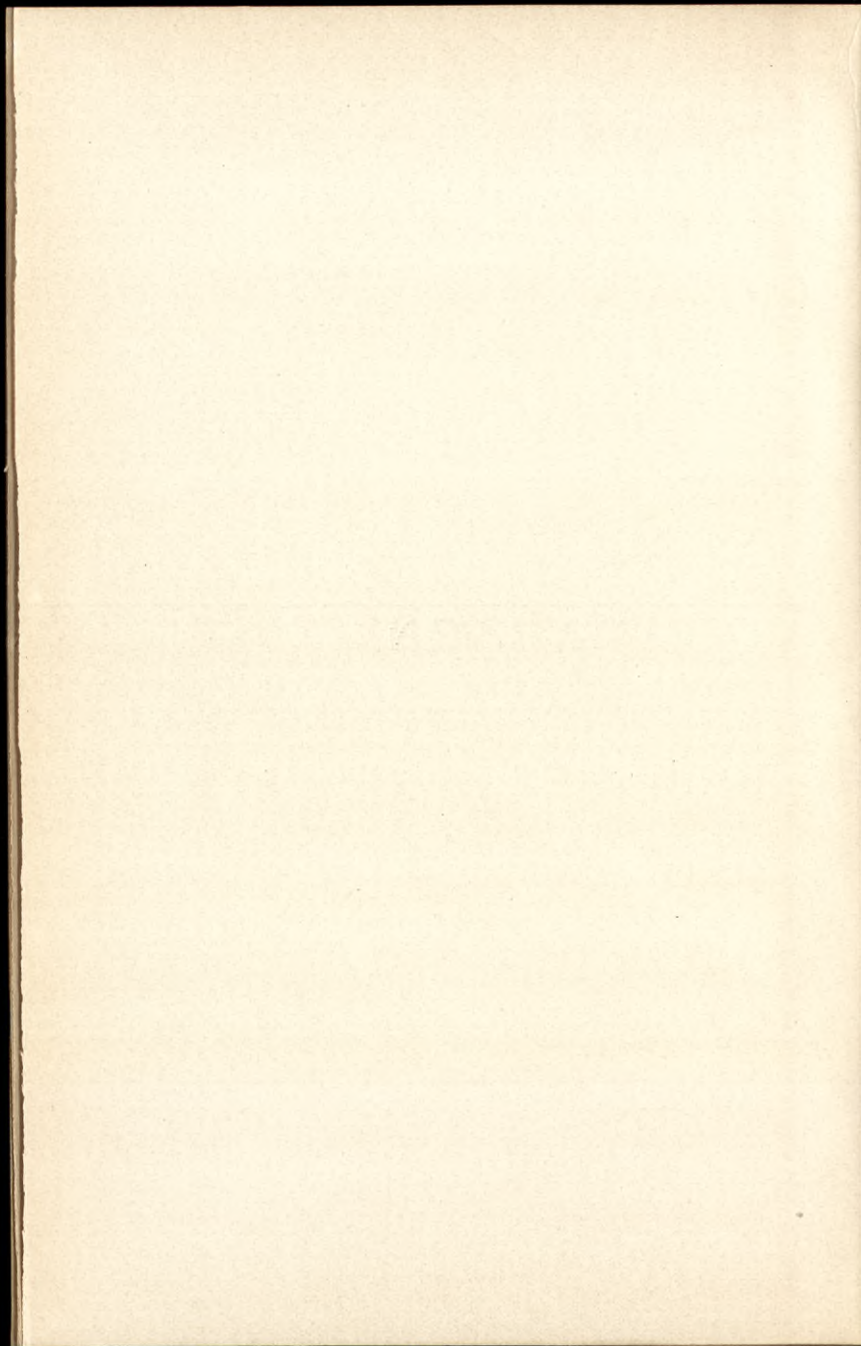
Jag betraktade nyfiket underpanten på sanningsenligheten af min väns berättelse.

»Nå,» sade jag ironiskt, »du tycker naturligtvis, att du var en riktig hjälte den gången!»

»*Hjälte?* En *åsna* var jag!» utbröt min vän i ett plötsligt anfall af raseri och kastade den slocknade cigarren ifrån sig.

PÅ ISEN.

Då fröken Magda kom ner till Nybroviken för att åka skridskor, var det litet folk nere. Det var ännu tidigt på middagen, klockan hade nyss slagit ett i Östermalms kyrktorn och strömmen af skridskoåkande brukade icke börja förr än vid tutiden.

Hon uppvisade sitt klubbkort vid nedgången till banan och fick en honnör och ett igenkännande leende af banvakten, som med godmodigt välbehag såg efter den smärta gestalten, då hon än springande, än »slående kana» skyndade fram mot ispaviljongen, medan boan krökte sig som tvenne ormar efter henne.

Framkommen dit tog hon sina skridskor från hängaren och sträckte fram fötterna till påspännaren med den oförlikneliga nonchalans, som vid dylika tillfällen utmärker unga damer, hvilka synas tro, att mannen framför dem icke är någon man.

Han fubblade länge och väl, innan han fick skridskorna att sitta.

»Stackars karl, hvad han måtte vara dvalhändt!» tänkte fröken Magda, som med några raska skär befann sig ute på banan.

Så förtjusande roligt det var att åka skridskor! Hon tyckte, att hon formligen flög fram öfver den hårda isen.

Med spänstiga skär ilade hon fram det snabbaste hon kunde, hejdade sig plötsligt genom att ställa ena skridskon på tvären, drog några djupa andedrag och såg småleende upp i den höga, kyliga luften.

Därefter började hon på nytt och med ökad ifver, som om det gällit att återvinna en förlorad tid. Hennes kinder glödde och ögonen strålade. Hon var så vacker, att till och med några pojkar — de största föraktarne af kvinnlig skönhet som finnas — knuffade på hvarandra och ett ögonblick tittade efter henne med ett uttryck af oförställd beundran:

»Den där var kilig, tjö!»

Då hon kände sig trött, satte hon sig på en bänk och såg ut öfver den stora banan.

Där var ännu litet folk.

Största delen utgjordes af småflickor och smågossar, som åkte i kapp, snubblade omkull, skratade, skreko och drogo hvarandra i håret. Andra öfvade sig i figurer, gjorde med orubbligt allvar »ygglor» och »treor», slingrade med benen i luften, som om de varit lösa, föllo omkull, reste sig med samma allvar och togo i på nytt.

Magda skrattade och kände stor lust att leka med. Hon var trött på att åka ensam och längtade efter att någon bekant skulle komma.

I detsamma kom en ung dam farande och slog sig med en duns ner bredvid henne på bänken. Hon sparkade med skridskorna i isen, upphörde plötsligt och satte sig att stormtitta på sin granne.

Magda kände henne icke, men tyckte att hon såg snäll och bra ut. Om hon skulle bedja hennel!

»Vill ni åka ett slag med mig?» frågade hon blygt.

Den främmande unga damen svarade icke, men hennes ögon vidgade sig.

Magda fortsatte:

»Vill ni det? Det är så tråkigt att åka ensam!»

Den andra ryckte till, som om hon först nu hört frågan. En liflig rodnad färgade hennes kinder och hon sänkte hufvudet, som om hon utkämpat en strid med sig själf.

Därefter nickade hon med ett beslutsamt uttryck, och grep hastigt Magdas händer, hvarpå bägge åkte i väg, förtroligt lutade intill hvarandra som tvenne goda väninnor.

Magda tyckte, att hon aldrig åkt så bra tillsammans med någon. Den unga damen visade sig vara en förträfflig skridskoåkarska. Hennes skär voro jämna och kraftiga och hon ägde i sin åkning denna lugna säkerhet, som inger medåkaren förtroende.

Efter en stund sade Magda också:

»Hvad det var roligt! Ni åker så bra!»

Ett hastigt leende gled öfver den främmandes ansikte och hon tryckte hårdt hennes händer.

Då de kommo tillbaka till bänken, var Magda helt förtjust. Med den älskvärda öppenhet, som är karakteristisk för unga flickor vid hennes ålder, talade hon om sina väninnor, om sin pappa och mamma och om hur roligt det var att åka skridskor — i all synnerhet då man har någon med sig, som åker riktigt bra.

Hennes nya bekantskap var däremot fåordig. Hon satt alldeles stilla, som man brukar göra, då man genom sin orörlighet vill locka en fågel närmare intill sig, rädd att genom en oförsiktig rörelse skrämma den på flykten.

Då de för andra gången kommo tillbaka till bänken, var hon gladare och mera språksam. Hennes röst, som egentligen tycktes äga en sträf klang, hade ett ödmjukt tonfall, som om hon ansträngde sig för att tala så mildt som möjligt.

Magda märkte, att hennes skridskorem lossnat och gjorde en åtbörd af missnöje.

»Kom, så åka vi fram till paviljongen, så får jag min skridsko påspänd!» sade hon.

Den främmande kastade en blick mot paviljongen, där det nu började bli lifligt, och lade hastigt handen på hennes arm.

»Låt mig hjälpa er!» bad hon, och innan Magda kommit sig för att protestera, låg den unga damen på knä framför henne på isen, obekymrad om sin dyrbara plyschkappa, som Magda beundrat.

Hennes händer, som aftecknade sig kraftiga och välformade under handskarna, darrade, då hon omfattade den späda flickfoten.

»Fröken fryser visst!» sade Magda vänligt. Den andra svarade icke. Hon böjde sig ett ögonblick djupare ner öfver foten och reste sig därefter upp.

»Nu måste jag gå min väg,» sade hon hastigt. Men Magda, som fattat en lifligt uppflammande flickvänskap för henne, blef ledsen.

»Redan? Å, vi åker ett hvarf till!» Den andra tycktes tveka ett ögonblick och såg sig omkring, innan hon på nytt fattade de händer, som räcktes henne.

Då de hade åkt ett stycke, kom en lång ung herre emot dem med eleganta ytterskär.

»Det är notarien Holm! Känner fröken honom?» frågade Magda leende.

Den främmande sökte lösgöra sina händer, men notarien hade fått ögonen på de bägge flickorna.

Han stannade plötsligt och stirrade som förstenad på dem.

Utan ett ord vände Magdas nya väninna henne ryggen och åkte sin väg.

Magda såg efter henne med stum förvåning. Men notarien stod redan vid hennes sida. Hans eljes så glada ansikte var mycket allvarligt, och utan att fråga henne om lof, tog han utan vidare hennes händer och åkte bort med henne i motsatt riktning.

Magda var alltför förvånad för att komma sig för att göra några frågor.

Slutligen bröt hennes kavaljer tystnaden:

»Känner fröken Magda det där . . . fruntimret?» frågade han och såg på henne med en besynnerlig blick.

Magda blef het om öronen och kände sig med ens förbittrad öfver notariens beskyddande sätt. Hon ryckte löst sina händer och svarade näbbigt i det hon åkte sin väg ensam:

»Ja, det gör jag! Hon var mycket snäll och mycket trefligare än . . . än många andra!»

Notarien stod en stund och såg tankfullt efter henne.

Därefter utstötte han en sakta hvissling och fortsatte med sina afbrutna ytterskår.

Några dagar därefter var fröken Magda på Dramatiska teatern med sin fru mamma.

Då de på hemvägen skulle vika om hörnet af Kungsträdgården och Hamngatan, höllo de på att stöta ihop med ett ungt par, som stod inbegripet i ett förtroligt samtal.

Vid anblicken af de bägge damerna vände herrn sig hastigt om och stirrade envist in i ett mörkt butikfönster.

Det klack till i Magdas oerfarna hjärta och hon frågade tveksamt:

»Mamma! Hvarför hälsade inte notarien Holm på oss?»

Modern svarade icke genast. Hon var en klok kvinna och hon kände männen. Den ena var icke en bit bättre än den andra, och notarien Holm var icke något dåligt parti.

Därför sade hon lugnt:

»Han kände väl inte igen oss, Magda lilla!»

Den unga flickan gjorde inga vidare frågor.

För första gången började hennes lilla hufvud att fundera.

Den främmande damen från isen, som hon genast känt igen därborta i gathörnet ... hennes plötsliga försvinnande vid notarien Holms ankomst ... notariens oförklarliga beteende, då han dragit henne med sig, och hans underliga uttryck, då han frågat om hon kände det där — fruntimret ... och hans uppförande nu, då han skyndsamt vändt sig om, som om han varit rädd för att bli igenkänd.

Men ... den där ... unga damen, som varit så snäll och som med tårar i ögonen hjälpt henne med remmen ... det var då något märkvärdigt med henne! ... Ah, nu kom hon ihåg, att bankarlen, som sett dem åka tillsammans, mumlat några obegripliga ord om »tockna där fruntimmer, som komma ner och åka skridsko! ...»

Och henne hade hon åkt med och talat med och varit vänlig mot, och notarien Holm hade sett henne tillsammans med ... med ... en sådan!

Aldrig mera skulle hon kunna se honom in i ögonen! Aldrig skulle hon åka med någon främmande nere på isen!

Stackars lilla fröken Magda!

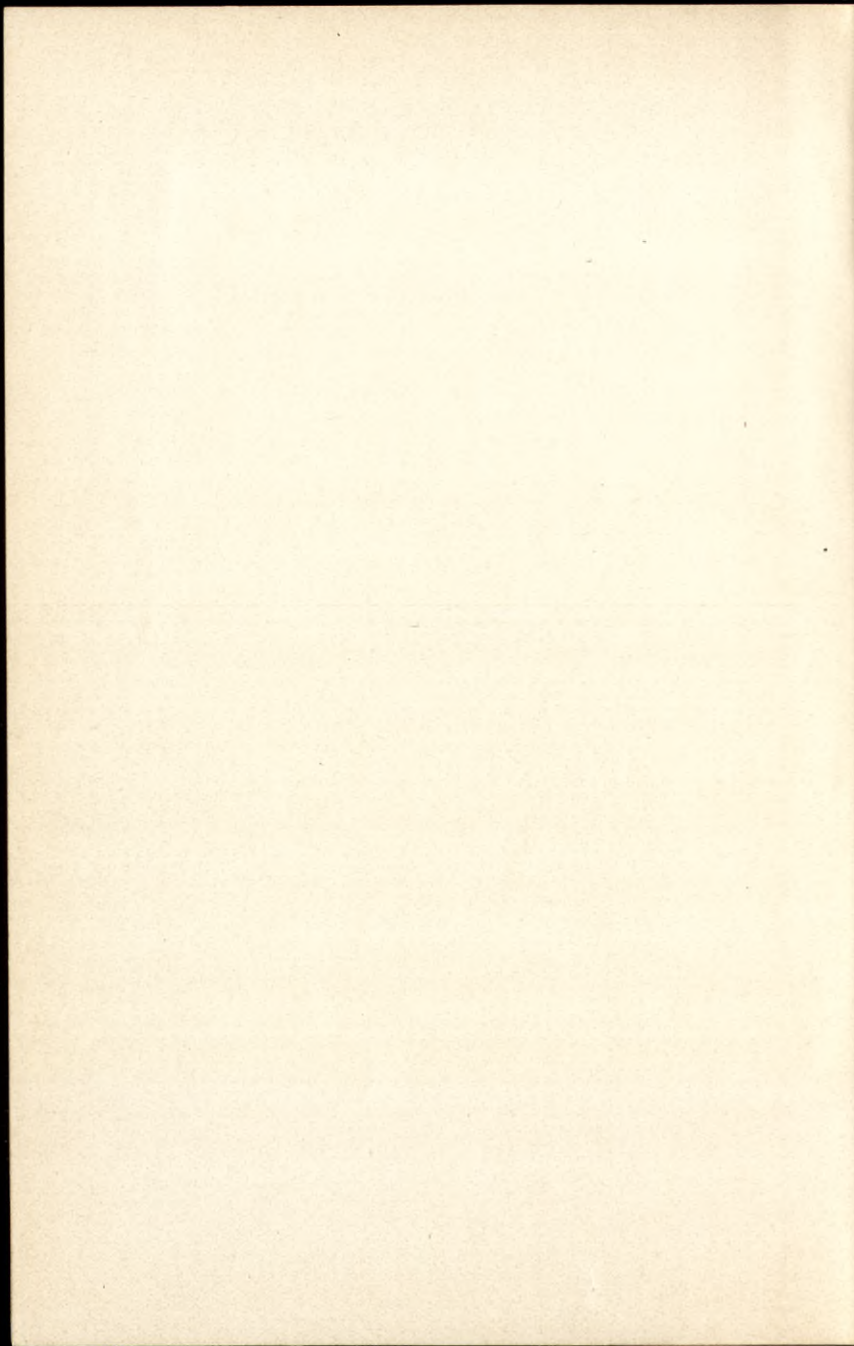
Det var första natten, som hon låg vaken. Det var första natten, hon vätte hufvudkudden med sina unga tårar.

Och då hon slutligen somnade, såg hon ännu den främmande flickan framför sig. Hon låg på knä och sopade isen med sin fina kappa och hennes stora ögon stodo fulla med tårar.

Men hon — fröken Magda — sparkade till henne så att hon föll omkull, hvarefter hon åkte bort med notarien Holm, som såg på henne med en besynnerlig blick och därefter hastigt vände sig om och började stirra in i ett butikfönster . . .

ENSAM.

Det var begrafning hos byråchefen. Utanför porten låg en tät matta af granris, som spred omkring sig en tung lukt och genom sin kontrast mot den hvita stenläggningen tvang de förbigående till en flyktig uppmärksamhet. Genom hålen på gardinen observerades begrafningsgästerna af portvakterskan, som ägnade dem en aktningsfull uppmärksamhet. Ty byråchefen Bergs hyrde en stor våning och betalade henne hvarje jul femton kronor såsom ersättning för det besvär, de gjorde, hvilket var så godt som intet, ty de hade inga barn och använde aldrig den under hennes uppsikt stående telefonen.

I tamburen mottogos gästerna af begrafningsentreprenören, hvars jovialiska ansikte stod i liflig opposition mot den ledsamma svarta fracken och hvita halsduken, hvori han ständigt förekom.

Under tystnad tog man af sig ytterplaggen, kastade en blick i toalettspiegeln för att öfvertyga sig om, att minen var den riktiga och inträdde i salen, där den nyligen vordne änklungen stod, omgifven af ett par gamla vänner.

Byråchefen var en äldre man och hade varit gift i många år.

Han besatt i hög grad de egenskaper, som utgöra den framstående ämbetsmannens prydnad: punktlighet, lugn och ett ytterst korrekt uppträdande. Man hade äfven nu svårt att upptäcka något särskildt i hans stela drag, med undantag af stötvisa, nervösa dallringar i ögonlocken.

Med sin vanliga värdighet tog han emot gästerna, hvilka till större delen utgjordes af hans aflidna hustrus bekanta, och besvarade med en kort bugning fruntimrens nigningar och tårfyllda ögonkast.

Damerna drogo sig undan till salongen och försvunno i chäslonger och kanapéer.

Ingen talade högt. Samtalet rörde sig hviskande om den aflidna, och näsdukarna voro i liflig rörelse. Man talade om hur snäll och god hon var, om hennes stora hjälpsamhet — där satt en, som icke fått så litet af henne... att hon blifvit bjuden på begrafningen! — om hennes långvariga sjukdom och svåra plågor. Men man vidrörde äfven, ehuru med mild hand, hennes slöseri och oförstånd. Ty ingen kunde väl finna något anstötligt i, att man ansåg trehundra kronor i månaden i hushållspengar vara oerhördt mycket för en familj på två personer, som aldrig höll några bjudningar!... Men jungfrun, gamla Lovise, hade också förstått att begagna sig af hennes okunnighet. Har ni hört, att hon köpt en stor villa i Vaxholm? Jo, jo, under tjugo års tid kan man allt hinna sko sig!

Man undrade äfven, om byråchefen någonsin skulle komma att gifta om sig. Han såg ju ännu ståtlig ut... Ett så präktigt hem och en ansedd ställning till på köpet. — Där kom just en, som nog slog sina lofvar! Så tillgjordt hon hälsade på byråchefen! Men det var nog icke troligt, att en man sådan som byråchefen skulle fastna i hennes garn. Den, som haft en sådan hustru som henne... som Mathilda...!

Och på nytt kommo näsdukarna i rörelse, medan vaktmästarna bjödo omkring rhenvin, och damernas händer härjade konfektbrickorna på jakt efter de vackraste minnena efter den aflidna.

Ute i salen gick entreprenören omkring och oblikerade herrarna, hvilka förde glasen till mun och smackade frånvarande med läpparna.

Men vinet var utsökt, glasen tömdes under ett tankspridt allvar, och entreprenören vinkade åt vaktmästaren att hälla i på nytt.

Byråchefen stod och samtalade med presten. Han hade en fix idé, som han ville tala med alla om.

»Ser pastorn,» sade han på sitt lugna sätt, »jag är inte ledsen öfver, att hon fick dö. Då ingen hjälp stod att få, så var det det bästa, som kunde hända, så svåra plågor som hon hade. Men hvad som pinar mig är, att jag inte var närvarande då hon dog.»

»Men herr byråchef,» svarade presten, »er hustru var ju så länge sjuk, och döden kunde lika väl ha dröjt flera dagar. Sådant där står utom mänsklig makt att bedöma.»

Byråchefen nickade.

»Visserligen,» sade han, »men hade jag dröjt en timme till hos henne, så hade hennes sista blick fått hvila på mig... och hon hade sansen i behåll in i det sista. Men hennes jämmer skar mig i hjärtat och jag kunde inte stanna. Jag måste ut och ha luft och så hade jag mina ämbetsgöromål att sköta... En halftimme därefter fick jag telefonbud, att jag skulle skynda mig upp till sjukhuset, men då jag kom dit, var det redan slut. — Tror pastorn inte, att det var orosdjäveln, som dref mig att gå ifrån henne?»

Presten studsade och såg skarpt på honom, men byråchefens ansikte var lika lugnt som alltid, och det fladdrade endast i ögonlocken. Han erfor en känsla af obehag, men sökte sin plikt likmätigt att trösta honom, och byråchefen hörde tyst på och nickade då och då som en automat.

* * *

Efter jordfästningens slut togo gästerna afsked ute vid grafven, och processionen befann sig snart stadd i vild flykt öfver stadens gator, medan slamret af fönsterrutorna och bullret af hjulen betydligt försvårade konversationen, som tog skadan igen efter den tysta utfärden.

Presten åkte ensam med änklungen och gamla Lovise, ty hvarken byråchefen eller hans hustru hade några närmare släktingar, och sedan han aflämnats utanför sin port, körde kusken hem till sorgehuset.

Byråchefen gick långsamt uppför trapporna. Lovise, som kom efter, frågade honom om någonting, men då hon icke fick något svar, afstod hon från vidare försök och försvann under tystnad genom köksdörren.

Hennes hushonde satte nyckeln i patentlåset, stängde dörren efter sig, ställde käppen i paraplystället, hängde hatten på fjärde hängaren från dörren räknadt och började draga af sig handskarna.

Plötsligt höll han upp och lyssnade uppmärksamt . . .

Därefter kastade han en blick på de svarta handskarna, som han höll i handen, nickade långsamt, tog af sig rocken och gick in i sitt arbetsrum.

Där satte han sig i soffan, synade sina naglar, märkte till sin öfverraskning att de behöfde putsas och öppnade pennknifven. Han arbetade med sin vanliga noggrannhet och såg endast af och till med en förvånad min rakt framför sig och genom filen af öppna rum.

Då han slutat hostade han sakta och gick ut i salen. Han gick tyst som om han varit rädd för ljudet af sina egna steg. Hans blick hade ett spändt uttryck. Då han skulle gå genom dörren till salongen, hörde han plötsligt steg bakom sig. En skälfning for genom honom, och han vände sig så hastigt om, att gamla Lovise var nära att skrika till.

»Herre je', hvad byråchefen skrämde mig!» sade hon med ett litet flin.

Han betraktade henne allvarsamt.

»Jaså, det var bara du, Lovise!» sade han.

»Ja, hvem skulle det annars vara, go'a byråchefen?»

Han hostade smått förläget och svarade, i det han gick tillbaka till sitt rum:

»Jag har blifvit litet nervös på sista tiden, men det går nog öfver. — Vill Lovise mig något?»

»Nej, jag skulle bara duka!»

Ett ögonblick stod han villrådig midt på golvet. Någoting skulle han väl taga sig till — men hvad? Där låg en packe med protokoll på skrifbordet, men han kände en afgjord motvilja mot att sätta sig ned.

Med händerna på ryggen började han gå fram och tillbaka i rummet. Efter en stund höjde han hufvudet med en obehaglig känsla af, att någon betraktade honom.

Gamla Lovise stod i rummet till matsalen. Då han såg upp, vände hon sig till hälften bort och sade med sin entoniga röst:

»Maten är framme, om byråchefen vill äta.»

»Redan?»

»Klockan är öfver fem och middagen är försenad en hel timme.»

Han åt långsamt och under djup tystnad. Lovise bytte, som vanligt, om tallrik och bar in soppan. Den föreföll att icke vara så god, som den brukade vara... Hm, misstog han sig, eller var buljongen verkligen så klen? Han smakade och smakade, belåten med att ha fått något att tänka på. Ja, visst var den dålig, det var icke något tvifvel om det!

Han ringde.

Lovise kom in i salen.

»Hör, Lovise,» sade han retligt och utan att se upp, ty han skämdes öfver anmärkningen, »hur mycket är det, Lovise har i hushållspengar i månaden?»

Den gamla tjänarinnan ryckte till.

»Det vet väl byråchefen!» mumlade hon.

»Då tycker jag också, att Lovise kunde bestå mig med litet bättre mat om middagarna . . . Vi få talas närmare vid om saken i morgon, då jag sofvit ut och känner mig bättre!»

Lovise vände sig tyst om och gick ut i köket.

Byråchefen småskrattade för sig själf.

»Den gamla ugglan,» tänkte han, »nu är hon nog inte god! Hon är minsann inte van vid något sådant!»

Han lyssnade ett ögonblick, om hon skulle gifva luft åt sitt missnöje mot tallrikar och kastruller, men ute i köket var allt tyst.

Då han steg upp från bordet, märkte han, att han ännu hade fracken på sig. Han gick in i sitt rum, öppnade garderoben och tog fram nattrocken. Anblicken af det bekväma, hemtrefliga plagget orsakade honom plötsligt en känsla af olust, och med fracken till hälften afdragen försjönk han i tankar . . .

Om han skulle gå ut en stund! . . . Men hvart skulle han taga vägen? De hade knappast umgåtts på förtrolig fot med någon, och för öfrigt passade det sig icke i dag . . . Nå, han behöfde ju icke heller besöka någon. Det skulle nästan vara

bättre att bara gå och gå, fram och tillbaka, tills det värkte i fötterna och han kände sig riktigt kroppsligt trött.

Utsikten härtill syntes honom så lockande, att han genast gick ut i tamburen och tog på sig rocken.

Utkommen på gatan stod han ett ögonblick och funderade öfver, åt hvilket håll han skulle gå och satte sig därefter i rörelse, fullständigt planlöst och likgiltig för hvart det bar hän. Den friska luften gjorde honom godt, och han erfor denna känsla af lugn, som sullet af vagnar och brådskande steg utöfva på sinnet, då man känner sig ensam och nedtyngd.

Oaktadt han icke bestämt sig för något visst mål, kände han, att han omedvetet följde en utstakad väg och att han hela tiden var utsatt för en hemlig dragningskraft, och han erfor ingen öfverraskning, då han märkte, att han befann sig ett godt stycke fram på Norrtullsgatan.

Han smålog för sig själf. Redan då han stod utanför garderobsdörren, hade han haft klart för sig, att dit ville han gå och ingen annanstans.

Då han kom in på kyrkogården, såg han sig omkring med ett visst intresse. Han visste mycket väl, hvaråt han skulle se, för att få reda på hvad han sökte, men han såg med flit åt andra håll.

Nu var han i närheten. Han kände det. Hans blick hakade sig fast vid de kringliggande grafvarna och monumenten, granskande deras form och storlek. Så smaklösa och anspråksfulla en del människor voro! Nej, *hennes* skulle en-

dast utgöras af en enkel hvit sten med hennes namn på. Ingenting mera.

Där skulle den stå...! Aha, ha de redan skottat igen grafven!...

Han gick närmare. På nytt for det i honom, att han måste gå tyst och han nalkades på tå den uppkastade gråa jordhögen, där de friska kransarna lyste med sina breda sidenband.

Han lutade sig ner, kände på jordkokorna och vägde dem i tankfullt i handen, plockade på kransarna och tyckte, att alltsammans var bra besynnerligt.

Han var ingen filosof utan endast en gammal departementshäst. Hela sitt lif hade han gått och stampat i verket, arbetat och avancerat till byråchef. Det hade aldrig fallit honom in att fråga efter orsaker och verkan här i lifvet, eller att tänka sig några förändringar af bestående förhållanden. Ända från hans extratid hade döden stått för honom som ett befordringsmedel, fullt lagligt och korrekt och närmast att jämföras med uppnådd pensionsålder. Man talade om den afidne kamraten, berömde eller klandrade honom som ämbetsman och vande sig efter någon tid vid att se ett annat ansikte på hans plats. Ingenting stördes eller rubbades genom hans bortgång. En ny kugge flyttades fram i den utslitnas ställe och man erinrade sig honom endast, då man vid genomgående af gamla handlingar träffade på hans handstil.

Det var ju fullständigt i sin ordning att så skulle det gå, men han hade aldrig tänkt sig döden

som en våldsamt ingripande faktor, hvilken korsade alla beräkningar.

Det var egentligen ganska märkvärdigt! Gingo nu icke därinne öfver ett par hundra tusen människor, arbetade och sletto för uppehållet, kifvades om brödbitarna, skrattade och vändades om hvart annat, men hit ut skulle de ändå allesammans!

Klockorna skulle ringa, på Norrtullsgatan skulle människorna lägga näsan på rutorna och göra ett öfverslag af den dödes samhällställning — alldes som nyss — och jorden skulle gnissla under spaden — som nyss.

Skulle man skratta däråt eller gråta? Där hade han stått för ett par timmar sedan tillsammans med alla de andra. Gamla hade de varit och några så bräckliga, att de knappast kunde stå på benen, men månne någon ägnat en tanke åt, hvilkens tur det skulle blifva härnäst? Icke hade han gjort det och troligen ingen annan heller. Besynnerligt! Vilja vi då icke se längre än näsan räcker?

Han stirrade nyfiket på grafven . . . Att Mathilda, hans Mathilda verkligen låg därnere!

Ånej, det var nog icke sant!

Då han kom hem, skulle hon taga emot honom som vanligt ute i tamburen — nej, hon var ju så sjuk, men hon skulle ropa på honom inifrån sängkammaren.

Hela det här bråket med begrafningen hade endast varit en formalitet, ett gyckelspel att skrämma barn med . . . och han var icke något barn. Han var en gammal man och byråchef. Då han kom

till sitt verk, bockade sig vaktmästarna ända ner till golfvet och de yngre tjänstemännen stodo raka som ljus... Å, hvad hans hufvud brände!

Han förde handen till pannan. Den var klibbig af svett, medan hans kropp darrade af köld i den tunna frackkostymen. Han kastade en skygg blick på grafven och lämnade långsamt kyrkogården, mumlande:

»Jag har blifvit bra nervös på sista tiden, men det går nog öfver, då jag kommer i lugn och ro.»

Det började skymma, då han kom hem. Då han öppnade tamburdörren, flög på nytt en darrning genom honom, och han öfverraskade sig med att gå ända fram till salsdörren, innan han tog af sig ytterrocken. Nu hängde han emellertid in fracken, drog af resårskorna, stack fötterna i tofflorna och svepte nattrocken väl om sig. Därpå tände han lampan och slog sig ner med protokolls-bunten framför sig på bordet.

Nej, det var omöjligt att sitta stilla! Det brände som om han haft eld i kroppen och kittlade under fötterna.

»Orosdjäfvuln!» mumlade han med ett underligt uttryck, reste sig upp, tog lampan i handen och gick ut i salen.

Han gick tvärsöfver densamma och inträdde i salongen, och han erfor en känsla af lättnad, då ljudet af hans steg drunknade i den tjocka bryssel-mattan.

Han fortsatte och kom in i sin hustrus rum. Där satte han lampan ifrån sig på toaletten och

såg sig omkring i den komfortabelt och med kvinnlig smak möblerade budoaren.

Där stod hennes chäslong, i hvilken hon alltid brukade ligga och hvila, då hon icke föredrog soffan i hans rum, medan han arbetade. På toaletten stodo några glasaskar, fyllda med de små oskyldiga knep, hvarmed hon på sista tiden för hans skull brukade sätta lif i sitt utseende, härjadt af sjukdomen... För hans skull? Ja, hon hade ju varit mycket yngre än han, men hon hade aldrig älskat någon annan än honom! På väggen hängde ett porträtt af henne som flicka. Han tog lampan och lyste närmare på det.

Så vacker hon var, så mild och god hon såg ut!...

Plötsligt ryggade han tillbaka, som om han fått ett slag i ansiktet och stirrade med ett förskrämdt uttryck på porträttet.

Hennes vackra ögon hade erhållit ett stirrande, förtvifladt uttryck. Det föreföll honom, som om de sökte något, som om de i dödsångest letade efter ett kärt ansikte att haka sig fast vid, innan de slocknade för alltid. Men då de icke funno hvad de sökte, utan endast mötte ett par främmande likgiltiga ögon, bredde sig ett drag af bitter missräkning öfver hennes mun...

Hans händer darrade, så att han ett ögonblick måste ställa lampan ifrån sig. Dyster och nedslagen gick han tillbaka genom våningen, som skrämde honom genom sin tystnad, och började promenera fram och tillbaka i sitt rum.

»Straffet börjar!» mumlade han med kväfd röst.

Han stannade en stund eftersinnande midt på golfvet och gick därefter genom salen och tamburen ut till köket. Då han öppade dörren till jungfrukammaren, satt gamla Lovise med armbågarna på bordet och så ifrigt upptagen med att studera en liten tunn bok, att hon icke märkt att dörren öppnats.

Vid hans inträde gaf hon till ett rop och gömde boken bakom ryggen. Men han var för mycket upptagen med sina egna tankar för att fästa sig vid hennes besynnerliga uppförande.

Han frågade:

»Hör nu, Lovise, hur var det, du såg ju frun strax efter hennes ... död?»

Det var icke första gången, han framställde den frågan till henne, och hon kände sig med ens trygg. En tanke slog plötsligt som en kula ner i hennes hufvud, men hennes vid en genomförd tankegång otränade hjärna behöfde en stund för att komma på det klara med den.

Därför svarade hon långsamt, som om hon letade i sitt minne:

»Ja-a, låt mig se — jo, det gjorde jag!»

Han fortsatte nästan hviskande:

»Gaf du akt på ... det där ... draget kring hennes mun?»

Hon kramade boken hårdt i sin hand och svarade, något sväfvande på målet och utan att se på honom:

»Ja, det gjorde jag!»

Han ryggade tillbaka, som om hon gifvit honom en stöt midt i bröstet. Därefter förde han handen öfver pannan och såg på henne med en genomträngande blick.

»Det har du inte talat om för mig förut, då jag frågat dig.»

Hon sade lugnt:

»Jag har varit rädd för att göra byråchefen ledsen.»

Utän att svara vände han sig om och lämnade rummet.

Hon såg efter honom med en halft ängslig, halft triumferande min. Hon hörde hur han gick in i sitt rum och stängde dörren efter sig. Därefter slog hon sig på nytt ner vid bordet med boken framför sig. Hennes grofva händer darrade af lystnad, då hon vände blad efter blad och såg, hur hennes kapital månad för månad, år för år växt som en snöboll med ständiga insättningar och ränta på ränta.

Och detta ville han nu omintetgöra! Efter tjugu års släp och arbete i deras tjänst ville han minska möjligheten för henne, att, då hon blef gammal och icke längre orkade tjäna, ha samlat ett litet kapital. Hon skulle nödgas minska sina insättningar, hon skulle icke längre se sina besparingar växa med samma hastighet som förr! Detta var då tacken för hennes arbete, all omtanke om honom och hans hustru, den där onyttiga dockan, som bara låg och läste romaner och jollrade med honom, som om han varit ett litet barn. — Och om hon gnidit och sparat för att öka sitt eget

kapital, hvad var det för ondt i det? Var det kanske icke meningen att hushållspengarna skulle gå åt? Var det icke genom hennes egen klokhet och omtanke, som besparingar uppkommo?... Och hur ofta hade hon icke med svidande hjärta måst kasta ut stora summor för att tillfredsställa deras förfinade gom!

Hennes ögon gnistrade och de starka näfvarna knöto sig.

Plötsligt slappades hennes muskler. Hon hade hört dörren till hans arbetsrum öppnas. Med en snabb åtbörd gömde hon boken i klädningsfickan och väntade med bultande hjärta på, att hon skulle höra hans steg närma sig.

Byråchefen ringde på salsklockan.

Då hon kom in i salen, stod han med lampan i handen. Hans ansikte var lugnt och kallt som alltid och endast de täta, nervösa ryckningarna i ögonlocken förrådde den kamp, som han utstått.

»Det är väl bäddadt åt mig?» frågade han.

»Ja-a, men...»

»Hvad för men?»

»Byråchefen ska väl äta kväll först. En kopp te skulle kanske...»

»Nej tack, Lovise! Inte något te i kväll. Jag är inte hungrig. Jag är bara trött, genomgående trött.»

Med en hastig rörelse, som om han gifvit vika för en inre impuls, ställde han lampan ifrån sig på bordet. Han gick fram till sin gamla hushållerska och kramade bägge hennes händer. Det lät som en krampaktig snyftning, då han sade:

»Ja, Lovise, hon var ensam, och det är vi bägge nu också!»

Därefter vände han sig om och tillade kort:

»God natt nu, Lovise, och sof godt!»

»God natt!»

Hon stod och såg efter honom, medan han gick öfver salongen. Utkommen i sin kammare, ställde hon sig vid bordet och stödde knogarna mot skifvan.

Efter en stund såg hon upp med ett egenomligt leende.

Och medan hon tog fram boken ur klädningsfickan och lugnt satte sig till rätta, mumlade hon för sig själf:

»Nej, det är allt han, som är ensam och inte jag. Nu har jag honom här mellan fingrarna på mig och jag kan gnugga honom när jag vill som en trasa!»

DEN OKÄNDA.

THE OKLAHOMA

1.

Då vice häradshöfding Herman Clason slutat sin middag, gick han in i kaféet, begärde sin vanliga kopp kaffe, tände en cigarr och lät gifva sig aftontidningen. Innan han vek upp den, ögnade han flyktigt igenom annonsspalterna på sista sidan och stannade af en händelse vid en liten blygsam annons under »Diverse».

Han läste:

»En ung dam önskar förkorta de långa vinterkvälarna genom att ingå i korrespondens med en bildad man. Om det finns någon, som uppfyller detta villkor och för öfrigt kan skrifva annat än banaliteter och dumheter, kan han svara till »Den okända», Tidningskontoret vid Hamngatan.»

Häradshöfdingen tvinnade sina väl vårdade mustascher och smålog. En sådan liten spyfluga! Det var nästan för många elakheter på så få rader. Annonsen roade honom emellertid. Den innehöll så mycket flickaktigt trots, så mycket gäckeri med det motsatta könet och på samma gång något, som retade hans nyfikenhet. Hvem kunde hon vara? Helt säkert var det en fin flicka, en flicka

med både hufvud och uppfostran. Om han skulle besvara annonsen! Det kunde ju vara rätt lustigt och dessutom — man kunde aldrig så noga veta — i sinom tid kanske gifva lön för mödan.

Han kände sig så tilltalad af denna möjlighet, att han på kvällen, då han kom hem, genast satte sig ned att affatta ett svar. Han var ännu icke så gammal jurist, att han glömt bort att skrifva svenska och han saknade icke esprit.

Han skref:

»Min fröken! (Jag förmodar att jag får kalla Er så.)

Uppriktigt sagdt — men det är icke utan en viss tvekan, som jag vågar svara på Er annons. Det är ju detsamma som att själf ge sig betyg på att man är en »bildad man», och dess utfärdande tillkommer egentligen någon annan — t. ex. Er. Och jag riskerar, att Ni i ert svar — om jag får något — genast skall vara till hands med en inkompetensförklaring och med en ny elakhet öfver de stackars männen, denna gång riktad emot deras egenkärlek.

Min fröken — förlåt att jag säger det rent ut — men ni måste vara mycket ung och mycket oerfaren. Tror ni, att s. k. bildade män, till hvilka Ni vänder Er, växa på träd? Ni tycks tänka att det bara gäller att kasta ut lockbetet, så skall strax hela stimmet svärma omkring Er. Och Ni har endast att sitta i lugn och ro, draga håfven till Er och att sedan skratta åt alltsammans som öfver ett lyckadt skämt.

Ånej, så lätt går det icke! De verkligt »bildade männen» gå på djupet och tagas icke med not som vanliga strömmingar. Har Ni för öfrigt gjort klart för Er, hvad ordet »bildad» innebär? Menar Ni därmed, att man kan läsa Zola eller Maupassant på franska utan att samtidigt behöfva slita ut ett lexikon, eller att man vet, att Byron var halt och att Böhme gjorde något annat än lappade skor? Ja, ser Ni, då finns det godt om »bildadt» folk! Den bildningen får man redan i skolan som lättare mellanrätter vid sidan af den mera bastanta hvardagsmaten, som heter ärter och fläsk och pannkaka, och, som Ni vet, är skolgången obligatorisk i det här förträffliga landet.

Men stopp! — När allt kommer omkring, så befinner jag mig midt i den vildaste fart med att skrifva »banaliteter och dumheter». Men hvad vill Ni egentligen att man skall kunna skrifva till en ung dam, om hvilken man icke vet något annat, än att hon kallar sig »Den okända», och det är sannerligen nätt opp det minsta man kan veta.

Vill Ni bevärdiga mig med någon närmare upplysning om den romantiska pseudonymens tvifvelsutänkt förtjusande ägarinna eller gifva mig några anknytningspunkter för en fortsatt brevväxling, så skulle jag blifva mycket lycklig.

Om Ni icke har något emot en annektering, ehuru jag medgifver, att det vittnar om föga uppfinningsförmåga, så undertecknar jag — åtminstone tillsvidare — med

Den okände.»

Då häradshöfdingen lämnade in sitt bref på tidningskontoret, var det med ett halft småleende öfver sin narraktighet som han kallade det, men han kunde icke hjälpa, att en darrning genomfor honom, då butikfröken några dagar därefter på hans vårdslöst framkastade fråga räckte honom ett litet, fint parfymradt bref. Han stoppade det hastigt på sig. Han tyckte sig märka, att flickan smålog, som om hon anat att hon stod inför den första uppräningen till ett kärleksäventyr med alla dess ljufva och lockande hemligheter, och han kände sig till mods som en pojke, ertappad i grannens äppelträd.

I början tänkte han uppskjuta läsningen af brefvet till på kvällen, då han satt hemma i lugn och ro i sin eleganta ungarlsdublett, men han kände, att den väntan skulle blifva honom för lång. Det brände som eld och tyngde som en sten, det lilla brefvet, där det låg i hans ficka.

För att få vara i fred under läsningen styrde han stegen till Grand hotell och slog sig ned i det tysta orientaliska kaféet.

Den frackklädde vaktmästaren irriterade honom med sina snabba, tassande steg och först då han försvunnit och lämnat honom ensam med cigarren och kaffekoppen, drog han brefvet ur fickan.

En svag, mild doft strömmade emot honom, doften från en kvinna, hvars minsta tillhörigheter utandas en lätt parfym.

Han smålog, på samma gång som han måste medgifva att han kände sig litet nervös. Hm! Ele-

gant kuvert och en fin stil, en verklig fin lady-lik stil, nästan för vacker, tyckte han, för att tillhöra en flicka, som nyss slutat skolan.

Brevet var icke långt och han läste det flera gånger.

»Min herr okände!

Jaså, min herre, det är sålunda med Er, som jag skall korrespondera, ty uppriktigt sagdt, så har jag icke erhållit många svar på min annons, hvilket tycks bevisa sanningen af Ert påstående, att de »bildade männen» äro tunnsådda. Ni kan trösta Er med, att det bestämdt finns så många flera dumhufvuden. De svar, jag erhöll, bevisa sanningen af *det* påståendet. Jag kastade dem allesammans i min kakelugn och behöll endast Ert, och nu skall jag säga Er anledningen hvarför.

Ett af svaren luktade grosshandelskontor på långt afstånd och erinrade riktigt trefligt om den kända formeln, inför hvilken nutidens Sesam beredvilligt öppnar sitt sill- och kaffedoftande himmelrike: »Ert bref af den 20:de dennes bekommet, det rekvirerade sändes per omgående». Det låg något af »Billiga priser! Ferm expedition!» öfver detsamma, som verkade oemotståndligt lustigt och som också gjorde, att jag expedierade det så fermt som möjligt — till kakelugnen.

Om jag säger Er, att de andra voro i samma stil, ehuru något växlande med anslutning till de värda herrarnes olika sysselsättningar, att ett var plumpt och dumt, ett annat dumt och plumpt och att ett var stiliseradt, som om det varit ställdt till

min husjungfru, — med sådana där knappnålsrader på kuvertet Ni vet, så har Ni en ungefärlig föreställning om innehållet af min autodafé.

Undra då icke på, att Ert bref stack af som flugor i kål — det där var icke riktigt »fint» sagdt, eller hur?

Ert bref intresserade mig. Blif nu för all del icke egenkär, det behöfs ju så litet för att intressera en ung — ja, det kan vara detsamma, hvad jag är — nå, en ung dam då. Det lämnar mig ingen ledning för att bestämma Er sysselsättning och samhällsställning, och det är just detta, som lockar mig. Ni är med ett ord »Den okände», honom, som hvarje kvinna längtar efter, som tjuvar hennes tankar och förskönar hennes drömmar.

Vill Ni fortsätta korrespondensen? Denna hemliga brefväxling med en man, som jag icke känner, och som icke heller vet hvem jag är, hvars ställning i lifvet är mig okänd, men hvars tankar och åsikter jag skall få lära känna, har något oemotståndligt lockande i sig. Jag lofvar Er i gengäld att icke blifva någon tråkig eller besvärlig korrespondent och — hvem vet för öfrigt, hvad som kan följa på en brefväxling? När allt kommer omkring, så blir det kanske icke Ni, som kommer att draga det kortaste strået af oss bägge.

Den okända.»

Häradshöfdingen satte sig att fundera med brefvet framför sig. Hans tankar hade ett ganska fritt svängrum, då det gällde att med ledning däraf draga några slutsatser angående brefskrifverskan.

Hm! Ett besynnerligt bref! I början kvickt och elakt för att sedan erhålla en svärmisk, nästan bedjande anstrykning och sluta med en sats af raffineradt koketteri, tydligen afsedt att egga hans nyfikenhet och locka honom till fortsättning. Nåväl, hon hade lyckats: han skulle fortsätta! — Och denna ganska löst ditklistrade husjungfru sedan! Var det endast ett schackdrag för att förvillia honom, eller gaf det verkligen en antydning i rätt riktning? I så fall måste hon vara endera gift eller änka, ty en ung flicka skrifer icke *min* husjungfru om sina föräldrars tjänare.

Men annonsens formulering! Skulle en erfaren kvinna, som ville skaffa sig ett godt skämt för billigt pris, ha stiliserat den på detta flickaktiga, gäckande och spydiga sätt? Han kände sig nästan mera böjd för att döma »Den okända» efter hennes annons än efter hennes bref. Den förra var mera omedelbar och naturlig, det senare gaf större rum för konst och förställning.

»Aha, min sköna okända, ni vill svepa in er i en på samma gång ogenomtränglig och pikant slöja, men vi få väl se, om det icke skall lyckas oss att lyfta upp en flik, och då skall det också visa sig, hur det förhåller sig med det långa och det korta strået!»

2.

På detta sätt började en brefväxling, som regelbundet fortsattes under loppet af nära ett halft år.

Då häradshöfdingen tänker tillbaka därpå, är det med en blandning af nyfikenhet, vemod och missräkning. Ty det kom i själfva verket aldrig längre än till en brefväxling.

Och dock ångrar han sig icke och han finner icke den tid bortkastad, som han ägnade åt läsningen och besvarandet af dessa bref, som växlade i storlek och stundom kunde upptaga ett par ark, men som alltid voro lika eleganta och doftade svagt af parfym. Hans i botten känsliga och veka sinne kände sig sällsamt tilltaladt af denna egenomliga korrespondens, som han ingått under ett anfall af pojkaktighet och underförstådt lättsinne, och den ogenomträngliga hemlighetsfullhet, hvarmed »Den okända» förstod att omgifva sig, ökade endast behaget af hennes bref. Ett par gånger hade han frågat sig för i tidningskontoret, hvem som hämtade hans bref och lämnade hennes, men fröken kunde icke gifva honom någon annan upplysning, än att det var en gammal vänlig, men mycket fåordig gumma, som såg ut som en trotjänarinna i ett bättre hus och som var mycket orolig, att någon skulle följa efter henne.

Och sålunda kom det sig, att häradshöfdingen efter ett halft års förlopp visste lika litet om

»Den okända», som då han läste hennes annons i tidningen.

Det oaktadt föreföll det honom, som om han känt henne i flera år.

Det hade varit en märkvärdig korrespondens, och hon hade låtit honom blicka in i ett själslif, djupt och rikt som en fjällsjö, hvilken troget åter speglar himlens skiftningar och de kringliggande bergens linier.

Han kände, att han var på god väg att förälska sig i denna främmande kvinna, som han aldrig sett, och hvars namn var honom obekant, och han visste att han var älskad af henne tillbaka. Då han för första gången utbytt det kyliga »min fröken» mot det mera förtroliga »min kära väninna», hade hennes svar formligen vibrerat af ett undertryckt jubel, och hennes annars så säkra hand hade darrat, som om hon varit rof för en häftig sinnesrörelse. Äfven tonen i deras bref hade undergått en förändring, och de skrefvo till hvarandra som tvenne förtroliga vänner, mellan hvilka orden endast behöfva en gnista för att börja glöda.

Hvarom hade de under denna tid skrivit till hvarandra?

Han måste småle, då han tänkte på det extrakt af sitt humanistiska vetande, som han nedlagt i sina bref. De hade behandlat allvarliga ting. Lifvets stora gåtor och djupsinniga problem hade debatterats mellan dessa bägge människor, som aldrig sett hvarandra in i ögonen. Hennes bref hade oupphörligt förvånat honom, och han måste

ofta anstränga sig för att kunna följa denna rikt utrustade, själfulla kvinna, hvars omdömen vittnade både om beläsenhet och om förmåga till själfständigt tänkande.

Ibland kunde hon vara missnöjd på honom.

»Hvarför skrifver Ni »min förtjusande väninna»? Ni kan ju icke veta, hur jag ser ut? Jag säger icke att jag är det, men tänk, om jag nu vore ful i stället för vacker — hur skulle det då gå med er stackars okända? Ni män se endast till ytan. Ett vackert ansikte, en fyllig byst — det är för er kvinnan! Ni bedöma henne efter samma grunder som slaktaren, då han köper oxar, eller som herrar officerare på kapplöpningsbanan. Ni fika efter rosorna och trampa liljorna under era fötter. Ah! Ni äro ena lattsinniga, hjärtlösa varelser! . . .»

Men strax efter detta utbrott kommo några rader så mättade af koketteri, att han tyckte sig se hennes skälmska ansikte och runda, hvita arm.

Det var naturligtvis han som tröttnade.

Han började finna, att ett skimmer af löje hvilade öfver hela denna affär och fick klart för sig, att man skrattade åt honom inne på tidningskontoret.

»Där kommer »Den okände»,» hviskade flickan till en herre, just då han trädde in genom dörren, och herrn drog på munnen bakom sin tidning och såg efter honom, då han gick.

Den vackra flickan, som ordnade tidningsbuntarna och för hvarje gång räckte honom ett bref eller tog emot hans, generade honom. Hon skrat-

tade bestämdt i smyg och ansåg honom för ett dumhufvud.

Och då han såg hennes mjuka, hvita händer och friska läppar, föreföll det honom, att han kunde ha använt sin tid och sina talrika besök på kontoret vida bättre än med denna platoniska korrespondens med en okänd ung dam, som kanske — också hon — höll honom för en narr, som nöjde sig med parfymerade bref, då hon troligen varit beredd på att erbjuda honom något helt annat.

Och dessutom — han kunde väl icke hela sitt lif fortsätta med denna brefväxling. Han var tämligen säker på, att han skulle stå i en ohjälpligt löjlig dager, om någon af hans kamrater eller vänner ertappade honom. Det kunde rent af skada hans karriär! Hvad nu? En jurist, en blifvande domare, som lät känslorna så till den grad springa bort med förnuftet, att han lät dupera sig af en elegant stil och parfymerade brefpapper — en sådan man var poet, men icke något domareämne!

Nej, han måste komma till klarhet i denna mystiska historia, eller också var han skyldig sig själf att göra slut på en brefväxling, i hvilken han snart icke hade något mera att säga och som började anstränga honom.

Men hon tycktes däremot icke vara det minsta ansträngd! Hennes bref rent af flödade af lätthet, än skarpa och bitande, än präglade af ett djupt svårmod, än eldande upp sig till en sensuel glöd, som om hon velat smeka honom med

pennan. Det syntes att bläcket formligen flöt öfver papperet, och att hon måste göra våld på sig för att sätta punkt, och det föreföll honom stundom, som om han hela tiden bevittnat öppnandet af en sluss, där vattnet länge trängt på och nu med ohejdad fart rusade ut genom dammluckan.

Han började sina afslöjningsförsök med en attack mot sig själf. Han var trött på sin anonymitet, han ville presentera sig för henne, sända henne sitt porträtt!

Hennes svar visade, att hon genomskådat honom.

»Jag borde för länge sedan ha väntat det,» skref hon, »ty jag visste ju att stunden skulle komma, och jag är endast glad och lycklig öfver, att Ni låtit det dröja så länge. Jag känner på mig, att det snart skall vara slut mellan oss, men jag har ingen rättighet att beklaga mig. Hur många är det väl, som få njuta ett halft år af ogrumlad glädje?

Nej, jag vill icke veta hvarken Ert namn eller Er sambällsställning, lika litet som jag vill ha Ert porträtt. Anse mig icke för otacksam, men — ser Ni, jag har i min fantasi skapat mig en hel liten roman, där Ni är hjälten och jag den lyckliga hjältinnan. Jag vet så väl, hurudant Ert utseende är. Jag vet, hur god Ni ser ut, då Ni skrattar, och jag ser blicken och det milda uttrycket i Era ögon. Ofta har jag smekt Ert mjuka, vågiga hår — ty ni har vågigt hår och — hvarför skall jag neka till det? — ofta har jag känt Er kyss på mina läppar. Hur många gånger

har jag icke vid Er sida, med Er arm om mitt lif vandrat i skuggiga alléer och sett solskenet flyta som guld öfver åkrarna och fälten, och hur ofta ha vi icke då satt oss ned i någon sval berså, där jag lutat mitt hufvud till Ert bröst och hört Ert hjärta klappa — för mig.

Och då skulle Ni underrätta mig om hvem och hvad Ni är! Ni skulle »presentera» er för mig, som känt och älskat Er så länge! Ni skulle vilja förstöra min sköna dröm; och hädanefter skulle jag se Er upplugen på en kontorstol med pennan bakom örat; innanför en bankdisk räknande pengar eller skrivande siffror i oändliga kolumner; i något verk, omgifven af digra luntor, hvilkas damm skulle komma mitt svaga bröst att kvävas, eller på en tidningsbyrå, med luften uppfylld af färdig-svarfvade fraser!

Och Ert porträtt? Hvad skulle jag med det? Ni ser bra ut, jag vet det, Ni är kanske också, hvad man kallar, en vacker karl, men — ack! låt mig få behålla min bild af Er för mig själf! Jag har skapat den med ledning af stilen i Era bref, Era meningar, slängarna på bokstäfverna, Ert sätt att punktera och att vika ihop brefvet, snittet och storleken på Era kuvert.

Nej, jag ber Er därom, skona mig, men skrif ännu en gång till henne, som alltid för Er skall förblifva

Den okända.»

Hennes bref framkallade hos honom en blandning af vemod och harm. Det smärtade honom och på samma gång gjorde det honom föragad.

Att just han varit utsedd till offer för en hemlighetsfullhet, som säkerligen hade mycket giltiga grunder!

För tusan, han var väl ingen barmhärtig samaritan! Om han kunnat ana, att de sprittande, glädtiga orden i den här lilla annonsen dolt en ledsam historia, så skulle nog »Den okända» ha fått vara i fred för honom.

Ja, annonsen! Han hade gömt tidningen och han tog fram den och läste på nytt de få raderna under rubriken »Diverse», som den eftermiddagen på kaféet af en egendomlig slump fallit honom i ögonen.

Besynnerligt! Hur hade han så kunnat miss-taga sig!

Och han läste ännu en gång:

»En ung dam önskar förkorta de långa vinterkvällarna genom att ingå i korrespondens med en bildad man. Om det finns någon, som uppfyller detta villkor och för öfrigt kan skriva annat än banaliteter och dumbheter, kan han svara till »Den okända», Tidningskontoret vid Hamngatan.»

Han gnuggade sig i ögonen och slog sig för pannan.

Hur hade den annonsen kunnat roa honom? Hvart hade den sprittande glädtheten tagit vägen? Hur hade han någonsin kunnat tolka den som ett uttryck af flickaktigt trots och ett skälmskt gäckeri med det manliga könet?

Flickaktigt trots och skälmskt gäckeri! Var han då verkligen en sådan idiot? Den var ju alldeles påtagligt idel bitterhet och elakhet allt igenom,

ett uttryck för svikna förhoppningar och bleknade illusioner!

Och i stället för den unga damen med det skälmska leendet och den runda, hvita armen, såg han framför sig en trettioårig misskänd mamsell, en gammal flicka med vissnadtt bröst, pormaskar i näsvinklarna och ett hjärta, svällande af kufvade känslor och romanläsning.

Han läste om hennes sista bref. Hans sinne veknade, och han hvarken skrattade eller harmades längre. Och då han läst igenom några af hennes föregående bref, kände han sig på nytt i en pinsam ovisshet. Nej, det var ingen gammal flicka och ingen erfaren kvinna, som kunnat skriva dessa utgjutelser, hvilka innehöllo en så sällsam blandning af oskuld och mogenhet, af bitterhet och käckhet, fantasi och känslodjup. De blottade inga gamla förlegade saker. Brottytorna voro alldeles färska, och metallen var ännu blank, då den kom inför hans ögon.

Men slut måste det blifva! Det var icke roligt att leka kurragömma längre, sedan han fått veta, att bindeln aldrig skulle komma att lossas från hans ögon. Och han ville icke vara enträgen. Där stod antagligen icke något att vinna, och han var trött på att skriva sig tom på tankar utan djup och känslor utan värme.

Nåväl, han skulle skriva sitt afskedsbref, men gentleman ville han förblifva ini det sista. Han skulle icke låta »Den okända» veta, att han i själfva verket kände sig besvikén och missnöjd. Hela denna historia skulle stå för hans minne som ett

hemlighetsfullt gyckelspel, ett egendomligt inträngande af romantik i livets nyktra prosa, hvaröfver glömskan så småningom skulle breda sig.

Några dagar därefter läste han hennes svar:

»Till min okände!

Det är sålunda slut. Jag skall aldrig mera mottaga Era bref. Jag ser papperet framför mig på bordet — det är sista gången; jag ser pennan forma sig till bokstäfver — svarta, runda bokstäfver, som förefalla mig hemskt meningslösa, och jag känner det, som om dagen helt plötsligt slocknat omkring mig och jag lämnats ensam i kolmörkret. O, min Gud, jag tyckte det var mörkt tillräckligt förut, men sedan jag känt solen midt i ansiktet, märker jag, att hvad jag förut kallade mörker endast var den svala, kyliga skymning, som bebådar gryningen, och att natten kommit först nu.

Min okände vän, var icke ledsen på mig! Jag har ju en gång lofvat Er att icke blifva någon tråkig korrespondent, och jag har ständigt försökt att vara så glad som möjligt — men icke denna gången! Jag kan icke hyckla skämt då, jag är så bedröfvad som nu.

Och dock — hur otacksam är jag icke och hur mycket är jag icke Er skyldig! Jag var ensam. — O, Ni vet icke, hur fruktansvärdt ensam jag var — mitt sinne var tungt, mitt hjärta blödde under bitterhetens och afundens gissel. Ja, jag var afundsjuk och jag hatade. Ni vet icke, Ni, hvad ett sådant hopplöst, vanmäktigt hat vill säga, som icke kan riktas mot någon särskildt, utan endast drop-

par sitt gift i ens eget hjärta. Och ändå var jag kvinna, jag som de andra! Var jag icke rikare begåfvad än dem, kände jag icke djupare, var jag icke öfverlägsen dessa dockor med ansikten af vax och hjärtan af sågspån? Och jag, som längtade efter kärlek, som törstade efter att älskas som kvinna, jag skulle aldrig komma att erfara hvad denna jublande, berusande känsla ville säga! Jag skulle långsamt torka bort, mina passioner och lidelser skulle slakna, innan de någonsin varit spända, och jag skulle dö utan att någonsin ha vetat, hvad det ville säga att ha lefvat! — —

Halft på gyckel, halft som ett nödankare, utkastadt i förtviflans stund, satte jag in min annons i tidningen, jag invigde vår gamla trogna jungfru i hemligheten och planen var färdig.

Ni kom. Från första ögonblicket kände jag, att Ni var den rätte. Otåligt kastade jag bort de andra svaren, som kommo mig att blygas med sina faddheter och genomskinliga afsikter. Aldrig hade jag erfarit en sådan känsla, som då jag höll Ert bref i min hand. Det sjöng och jublade inom mig, jag rodnade och bleknade om hvartannat och jag visste icke, om jag skulle skratta eller brista i gråt.

Men jag måste vara försiktig! Det dugde icke att anslå några vemodiga strängar — då kunde Ni ju tröttna och draga Er tillbaka. Och jag var icke heller vemodig, eller bitter, eller afundsjuk längre. Äfven jag hade min hemlighet att bevara, äfven jag var kvinna!

Jag omgafs af en mans vörtnadsfulla, ridderliga hyllning. Jag fick blicka in i en fint bildad och ädel mans hjärta, jag var den förtrogna, med hvilken han samtalade och åt hvilken han anförtrodde sina känslor och åsikter, och jag såg, hur hans bref blefvo allt mera varma och eldiga. Han fann behag i mina bref och han trodde mig vara skön.

Och jag — jag koketterade för honom. Jag var slug, beräknande, raffinerad. Jag gjorde antydningar, afsedda att väcka äfven andra känslor hos honom än den okände vännens, och jag parfumerade mina bref. — —

Och nu, då allt detta är slut, då det sista kapitlet i mitt lifs roman löper ut, hvarför meddelar jag Er detta? Hade det icke varit bättre att ända till slutet bibehålla samma ogenomträngliga hemlighetsfullhet, som utmärkt de föregående sidorna? Hade det icke varit ljuft att veta, då nu natten så småningom sänker sig öfver mig, att Ni allt framgent skulle minnas »Den okända» likt en skön dröm, som Ni sett skymta förbi Er, men som Ni icke förmått framkalla? Och hade jag icke haft en slags rättighet därtill, då Ni icke yppat något af Er hemlighet, då Ni fortfarande står för mig såsom »Den okände»?

Mitt samvete svarar nej. Jag har icke haft rätt att göra det. Ni vet, att man påstår, att människan vid slutet af sitt lif erfar ett oemotståndligt behof af att glänta på dörren till sitt innersta lönrum. — Var lugn, jag är visserligen icke stark, men jag ligger icke heller för döden, ehuru jag känner att

backen vid mitt tjugufemte år börjar stupa väl brant neråt för att icke ganska snart ha nått dalens botten. Det må för öfrigt dröja länge eller ej, jag har i alla fall solen på ryggen och jag känner redan kyliga fläktar därnerifrån stryka kring mitt ansikte.

Tack vare Er har jag lefvat och varit lycklig. Jag behöfver icke längre sörja öfver mitt lifs brist på innehåll. Det förefaller mig, som om hvarje människa skulle behöfva åtminstone *ett* minne med sig på den sorgliga färden, som så många måste anträda ensamma, och jag har mitt.

Och sedan jag nu lefvat lifvet, återstå dröm marna, milda, ljufva, lyckliga drömmar, som skola hjälpa mig att med tålmod motstå de plågor, hvilka jag vet mig icke kunna undgå. Era bref skola blifva en större lisa för mig än läkarens alla bedöfningsmedel, på samma sätt som för den troende katoliken en helgonrelik betyder mera än all världens medikamenter. — —

Och nu, farväl, min okände vän och välgörare, Du, till hvilken jag ur djupet af mitt hjärta hviskar ömma namn, som min penna icke vågar skrifva ner på papperet. Jag vet, att Du är ädelmodig och god och att Du alltid skall minnas mig med vänlighet.

Jag känner mig så trött. Min hand är domnad och pennan förefaller mig tung som mitt eget hjärta. Jag hör redan gamla Sofie hosta utanför dörren — jag har talat om för henne att det är sista brevet och äfven hon är ledsen, ty hon håller

så mycket af mig och har hela vintern sett mig glad och lycklig.

Och då hon gått, skall jag lyssna till hennes steg, jag skall höra henne stänga tamburdörren, som för mig icke är tamburdörren utan livvets dörr, och jag skall höra hennes steg i trapporna.

Och då jag icke längre kan höra henne, skall jag lägga mig på soffan och drömma.

Den okända.»

3.

Tre år ha förflutit sedan v. häradshöfding Herman Clason läste »Den okändas» sista bref. Han har icke glömt hela saken, som de flesta kanske skulle ha gjort, men han tänker icke längre på den. Hennes bägge sista bref hade rört honom djupt. De hade gifvit honom nyckeln till en hemlighet, hvars innersta dörr likväl fortfarande var stängd, och han erfor en känsla af vemod, då han någon gång bland sina öfriga papper såg bunten med hennes bref.

Han hade den sista vintern varit ganska mycket med i sällskapslivet, där hans angenäma sätt och ståtliga utseende gjorde honom omtyckt af damerna, på samma gång som den lyckliga

utgången af några skickligt skötta processer tillvunnit honom anseende för att vara en duktig jurist.

En dag mottog han inbjudning till bal hos en högre ämbetsmannafamilj, hvars bekantskap han nyligen gjort, men dit han ännu icke varit bjuden. Värden var en framstående man, värdinnan ett behagligt fruntimmer med det vackraste gråa hår, och döttrarna voro lifliga och glada flickor.

Efter några hvirflande slag balsalen rundt förde han en af döttrarna i huset till den för ögonblicket tomma salongen. Hon kastade sig med ett bortskämdt barns själfsvåld ner i en soffa, och under det att han stod framför henne och svalkade henne med solfjädern, hvilade hans blick med en viss eld på hennes fylliga, vackra gestalt, som bildade en flämtande hvit sky på den mörkröda sidenbrokaden.

Då hon mötte hans blick rodnade hon och satte sig upp i soffan, medan han slog sig ner och började röra i en del fotografier, inlagda i en marmorskål.

»Tycker ni, att det är roligt att se på porträtter?» frågade hon.

Han skrattade.

»Ja, jag kan inte neka till det! Ibland kan man ha större nöje af ett porträtt än af själfva originalet.»

Hon slog ihop sina händer med en komisk åtbörd.

»Och det kan ni säga med pappas och mammas och allas våra porträtt midt för ögonen?»

Han böjde sig leende ned öfver fotografierna och berömde deras likhet.

»Det där är väl ändå ingen syster!» sade han, pekande på ett af porträtten. »Åtminstone har man svårt för att tro det!»

En skugga for hastigt öfver hennes täcka ansikte och hon svarade allvarsamt:

»Jo, det är min äldsta syster, men hon är död nu.»

Äfven han blef allvarsam. Han såg närmare på porträttet och sade långsamt:

»Men hon är ju inte ful! Sådana sjäfulla ögon i det där lilla ansiktet? När dog er syster?»

Den unga flickan svarade med en lätt suck, i det hon reste sig upp och närmade sig balsalen:

»Det är snart två år sedan. Hon var så sjuk och olycklig, stackars Agnes — men det där är en ledsam historia, vet härads höfdingen!»

Utan att tänka på det, drifven af en obestämd aning, som han icke kunde förklara, vände han om porträttet och granskade dess baksida.

I nästa ögonblick släppte han det med ett dämpadt utrop och skyndade efter sin dam.

På baksidan af porträttet, som föreställde en ung flicka med lidande utseende och med hufvudet nedsänkt mellan axlarna på det för puckelryggiga karakteristiska sättet, hade han sett en skymt af denna vackra, flytande stil, som för tre år sedan öfverraskat honom i »Den okändas» första bref. — —

En känsla af oändlig bitterhet lade sig öfver honom. Han ursäktade sig hos det förvånade värdfolket, föregaf ett hastigt illamående och begaf sig tyst och förstämd på hemvägen.

Då han på natten läste igenom »Den okändas» bref, kunde han icke hindra, att några tårar långsamt droppade ner och blänkte på det eleganta brefpapperet.

KANINHOLMEN.

WIMBORNE

»**K**om och hälsa på oss!» brukade herr och fru Holm alltid säga åt sin vän, Axel Broman, stundom omväxlande med: »Hvarför kommer du inte! Du skall få se, hur trefligt vi ha det ute på bondlandet! Det skulle göra en sådan där inbiten stockholmare godt att andas riktig landtluft!»

Och Broman smålog, tackade, lofvade att komma, men kom aldrig.

Under de tre år, de känt hvarandra, hade dessa ord växlats mellan dem för hvarje gång de råkades eller rättare sagdt, skildes. De ha blifvit lika stereotypa som »god dag» och »adjö». Holm var landtbrukare, förmögen karl och rådde om en egendom i närheten af hufvudstaden, dit han reste in ett par gånger i veckan »för affärer». Broman var kassör i en bank, ungarl, typen för en af dessa välvilliga stockholmare, som alla resande tycka om, som följa dem öfverallt: på Skansen, teatrar, restauranter, och som alltid med ett småleende stå till tjänst med upplysningar och låta blåddra i sig som en adresskalender.

En vacker söndag i midten af juli föll det plötsligt kassören in att fara och hälsa på sina vänner. Han hade underrättat dem om sitt besök och reste med ett af morgontågen till en station några mil söder om hufvudstaden.

Holms bodde ungefär en kvarts mil från järnvägen vid en liten vacker insjö, hvars blå yta lyste mellan grönskan som en glasbit utkastad på en äng. Broman hade rest med ett tidigare tåg än han uppgifvit och där han nu gick långsamt framåt i solskenet på landsvägen, var han mycket belåten med, att ingen varit nere för att möta honom.

Detta var verkligen landet, så helt olika de föreställningar man fick om det på sommarnöjena ute i skärgården! Han såg sig omkring och kände sina ögon fuktas af en inre glädje.

Långt bort i fjärran hördes ännu lokomotivets stönande och stenkolsröken hängde som ett svart flor öfver skogskanten, rundt omkring honom lågo sädesfälten, vaggande med de frodiga axen, hvilka blänkte som ett haf af guld, och högst upp från detta oändliga hvalf, som likt en vitblå skål hvilade på skogstopparna, hördes ett gällt kvitter från små strupar, som aldrig tycktes tröttna.

Nu vek landsvägen af in i skogen.

Ah, hvilken skog! Det var något annat det än sommarstälленas hagar, genomskurna af ett nätverk med vägar, hvilka som en slagruta högg in på alla punkter, hvarifrån de vackraste utsikterna erbjödo sig. Tyst och allvarlig, full af snår och med marken genomväfd af blåbärsris och en lysande grön mossa sträckte den sig på ömse sidor om

vägen. Inga gångstigar, anlagda efter en viss utarbetad plan, inga soffor på lämpliga platser och inga röda parasoller och ungherrar med gula skor och tillgjorda sportsmössor.

Kassören kände rent af vämjelse vid tanken på dessa ställen utåt Saltsjön och inåt Mälaren, där stockholmarna slå sig ned under ett par veckor eller månader på året för att »njuta af landet». Var det landet det? Lika litet som »Torget» eller Djurgårdsslätten!

Nej, så här såg landet ut. Det var riktiga landet, där bönderna bodde och säden växte och där den rena luften gjorde människorna friska, starka och sunda till både kropp och själ. Här slog jordens stora hjärta med kraftiga, regelbundna slag, meddelande sitt lugn åt alla de små varelser, som krälade på dess yta. Här var ljuflig stillhet, som vederkvickte sinnet och en stor ro, som verkade som olja på vågorna.

Han satte sig på en sten, andades djupt, som om han velat befria sig från de sista resterna af stadsmänniskan och såg sig omkring med strålande ögon.

Därefter fortsatte han sin väg, besvarade lifligt hälsningarna från ett par bondgummor, som tydligen voro på väg till kyrkan med psalmboken inlindad i en näsduk, och såg med ett rördt uttryck efter deras sammankrympta, lutande gestalter.

På en äng betade några kor. Han stödde sig mot gärdsgården, ropade buh! och fick sig ett godt skratt, då de vände på hufvudena och långsamt

tuggande bligade på honom med sina svarta, fuktiga ögon, innan de på nytt fortsatte att beta i det täta gräset.

Han hade lust att kasta sig omkull, att skratta, springa och dansa, men då han på afstånd hörde kyrkklockorna ringa öfver nejden, kände han behof af att gråta.

Då han kom fram och den stora gårdvaren började skälla, upphäfde barnen, som lekte på sandplanen, ett skri af glädje, som kallade pigorna till köksfönstren och herrn och frun i flygande fart ut på verandan.

Han kände sig omringad af tre solbrända ungar, starka och klumpiga som valpar, hvilka vände ut och in på hans fickor, medan den yngsta, som han aldrig sett, låg baklänges i sanden och sparkade med de runda benen i luften.

Han tog upp henne i famnen och tågade i triumf öfver gården, omgifven af de andra, som mumsade på konfektbitar och sleto honom i rockskörten med sina klibbiga fingrar. Och på halfva vägen mötte honom vännen Holm med en stor, öppen grabbnäfve och ett bullrande: »Jo, du är mig en ljus pojke, som kommer förr än du ska, din kanaljel!» Och på verandan befriade värdinnan honom från det lilla byltet kring hans hals och räckte honom handen med ett hjärtligt: »Mycket välkommen, bästa Axel!»

Medan frukosten ställs i ordning, taga de bägge herrarna sig en promenad.

Kosan styrs naturligtvis först till ladugården, där Holm njuter af sin väns oförställda beundran.

»Jo, jo, du,» säger han och ögonen tindra under de buskiga ögonbrynen, »den duger skulle jag tro, men så kostar den mig också sina modiga slantar. Du skulle se den på vintern, då kreaturen stå inne i långa rader, tätt bredvid hvarandra, stora och kraftiga som tjurar du, äkta ayrshire och ostfriesare, du. Det är en anblick, som gör godt i en landtbrukare och som duger för dig med. Jag undrar just, hur ni stadsbor skulle bära er åt, om ni inte hade oss — förbannade frihandlare som ni är!»

Men kassören endast skrattar. Han har icke kommit för att diskutera politik.

På hemvägen göra de ett slag öfver åkrarna. De öppna grindar och hoppa öfver diken, men då Broman utbrister i loford öfver de vajande sädesfälten, ser Holm endast arg ut och svär och förbannar sig på, att han förlorar på hvarje ax — och det är återigen frihandlarnas skull. Bäst hade varit att skära ner rubb och stubb och ge det åt kreaturen, för ladugården är snart det enda, som lönar sig i gamla Sverige. — Nej, tull sir du, det finns ingenting annat, som hjälper mot de satans utländingarna!

Då de komma tillbaka, står en styf frukost och väntar på dem. Och kassören får ett par ägg, stora som gåsägg, på sin tallrik och en lång sup, som rifver i strupen, och en skifva rostbeaf, som luktar blod. Och så kommer kaffet med en otrolig rikedom af småbröd, som han icke orkar med, men det hjälper icke. »Hembakade hvarenda bit! För min skull!» trugar värdinnan. »Du ska'

ta' mig fan! Det är bättre än bagarbröd!» säger värden.

Efter frukosten tända herrarna sina cigarrer och fortsätta promenaden omkring på egendomen, hvarunder kassören lär sig att skilja mellan råg och hvete och till framtida behof antecknar i sitt minne något om »rationellt jordbruk», hvarmed han förstår konsten att få debet och kredit att gå ihop för de större egendomarna.

Då de komma tillbaka, är klockan half tre och »klockan tre äter vi middag», säger värden. Kassören är svettig efter promenaden och erfar en obehaglig känsla af att stärkelsen i kragen börjar mjukna.

Han föreslår därför att de skola gå och bada.

»Är du galen, karl?» svarar värden. »Jag var i Lysekil förra sommaren och där fick jag nog af vatten, men bada du, om du är smutsig!»

Men värdinnan småler åt kassörens upphettade utseende och går in efter en handduk, och Kalle och Gustaf upphäfva jubelskrän och dansa rundt omkring farbror Axel som ett par vildar, medan de räcka lång näsa åt Anna, som gråter öfver att hon icke får gå med — »stora flickan, inte passar det!» säger modern smått brydd, men pappa skrattar så att magen hoppar.

Företrädda af Hektor, som släppts lös och ränner som en raket genom snåren, begifva sig ungherrarna ner till stranden, där Kalle och Gustaf känna till ett så kiligt badställe. Kalle tycker att pappa är kitslig, som icke vill bry sig om att upp-

föra något badbus, och det bara därför, att han aldrig badar själf.

Men mamma brukar bada i stora badkaret, och Gustaf har för vana att smyga sig efter pigorna, då de på kvällen gå ner till sjön. »Det är så skojigt att se på dem,» säger han, men det tycker Kalle är bara tjafs.

Badstället är beläget på en udde nedanför boningshuset, som lyser hvitt mellan hasselbuskarna. Kassören känner sig glad och uppsluppen som en pojke och anordnar en snabbtäflan i afklädning, men ger sig innan han fått af sig västen.

Han sätter sig på en flat sten, som känns alldeles varm, ser ut öfver sjön, som ligger blank, strålande af sol, och grinar illa för hvarje steg, han klifver på småstenarna.

Vattnet är nästan ljumt och sköljer som len olja omkring kroppen.

Pojkarna vilja visa, att de »nära på» kunna simma, men sjunka som gråstenar, så snart de lägga sig på magen och tycka att farbror är den styfvaste karl, de någonsin sett — nästan lika styf som Hektor, hvilken skäller och hoppar så att vattnet yr och ser på dem med glänsande ögon och med den ljusröda tungan flämtande öfver bringan.

Och kassören föraktar handduken och ställer sig på den stora flata stenen och tar sig en stunds uppfriskande gymnastik, tills vattnet torkat och solen börjar bränna på kroppen.

Men då han vänder sig om, uppfångar han skymten af en ljus klädning på verandan och han känner sig plötsligt het om öronen.

Middagsbordet är dukadt på verandan. Den bländande duken lyser som ett brudlakan med slipade glas och äkta Meissen-porslin, karaffer som blixtra likt jätterubiner, saladierer, fyllda med röd sylt och gröna gurkor, och höga skålar med sallad i olja och med stora jordgubbar, hvilka endast ligga och vänta på grädden, som fyller silfverskålen med ett guldglänsande skum. Gardinerna äro fördragna åt solsidan, alla fönster stå öppna och det fläktar svalt, då pigorna öppna dörren ut till tamburen.

Kassören känner sig förlägen. Han går fram för att beundra utsikten och märker till sin häpnad, att »det kiliga badstället» verkligen ligger bra nära. Han kan till och med urskilja stenen, där han tagit sina fristående rörelser!

Han kände hur blodet rusade honom åt hufvudet. Vårdinnan, som följt honom med ögonen och sett hans synbara öfverraskning, vände sig bort för att dölja ett leende.

Han blef på samma gång flat och förvirrad och återvann först sin säkerhet mot slutet af midnatten.

Landet var ändå märkvärdigt! Hvilken aptit man hade! Hemma i staden tvang han med möda i sig ett par små dufägg och en kopp kaffe, innan han gick till banken på morgonen och då han åt

sin middag klockan fem, så satt han och grinade öfver matsedeln och kände sig icke vidare hungrig.

Och här ute, i dag, hade han ätit en stark frukost klockan elfva och var ändå i stånd till att några få timmar därefter med god smak sätta i sig en riktig festmiddag med kött och grönsaker, dessert och vin!

»Jo, jo, det är landtluften, som verkar,» sade värden skrattande.

»Och promenaden sedan,» tillade värdinnan och såg skälmskt på honom.

»Och badet, farbror!» skreko Kalle och Gustaf på en gång, angelägna om att icke denna viktiga sak skulle råka i glömska.

Kassören nickade och stjälppte i sig sitt glas.

Efter kaffet föreslog värdinnan, att de skulle göra en utflykt på sjön till Kaninholmen. De skulle taga saft och vatten med sig, och de större barnen skulle följa med, men värden skulle komma efter i lilla snipan, sedan han rådgjort en stund med rättaren, som väntade honom ute på kontoret, — hans vanliga omskrifning för middagsluren.

Kalle och Gustaf ro, så att svetten dryper om dem och lilla Anna njuter åt deras ansträngningar och eggar upp än den ena, än den andra med ett försmädligt »äh, nu är Kalle . . . nu är Gustaf starkare!» allt eftersom båten vill gå åt vänster eller höger.

Deras mor är ovanligt tyst. Hon sitter halft vänd från honom och leker med sin hvita hand i vattnet.

Kassören känner sig underlig till mods. Han är nervös som inför en kommande olycka. Han

pratar hit och dit om likgiltiga ting, rycker lös en mening här och en där, utan att kunna få något helt af det och börjar inlåta sig i samtal med gossarna, medan han stryker Anna öfver det blonda håret. Ett halft småleende glider öfver moderns ansikte och han drar hastigt sin hand tillbaka. Den svaga kittlingen af hårstråna far som en enda lång smekning genom honom.

Han erfar en känsla af blygsel, blandad med fruktan och slutar med att stirra ut öfver vattenytan, som ligger och sofver i solen, trånsjukt inbäddad mellan strändernas löfdungar.

Nu är man framme vid Kaninholmen, så kallad emedan Holm för några år sedan flyttat dit några kaniner, hvilka fortplantat sig med otrolig snabbhet och nu underminerat hela holmen med sina gångar.

Båten skrapar mot botten och glider in under hasselbuskarna, som sträcka sina grenar öfver vattnet. Kalle och Gustaf äro redan i land, rycka i fångstlinan och få den slutligen rundt stammen af en al, hvarefter de försvinna med ett härskri mellan snåren.

Bestyret med landningen kom för kassören som en hälsosam sysselsättning. Under förklaring att båten var illa fastgjord och att den kunde glida ut igen, började han lossa linan och angöra den på nytt och han var så ifrigt upptagen med sitt arbete, att han knappast såg upp, då han räckte fru Holm handen för att hjälpa henne ur båten.

Nu stod hon inne emellan grönskan, där hennes hvita klädning lyste som en ofantlig blomma. Hon

hade kastat parasollet ifrån sig på marken och såg på honom med ett underligt uttryck i sina ögon.

»Här är en förtjusande plats! Tycker inte Axel det?» frågade hon.

Han satte ifrån sig korgen med förfriskningar, kastade filten bredvid och stammade:

»Förtjusande!... Utmärkt vackert!... Jag undrar hvar barnen tagit vägen!... Ska vi gå ett slag rundt holmen och se efter dem?»

Hon vände sig om med en kort nick och började hastigt gå före honom. Han följde efter henne, alltjämt lika förvirrad.

Var hon ond på honom? Han kände icke längre igen henne. Hon var en helt annan kvinna än den, han känt i öfver tre år. Det var ju icke första gången, de voro ensamma med hvarandra. Det hade händt mer än en gång inne i staden, medan Holm varit upptagen med sina mjölkbud och mejeriaffärer. Då hade de inväntat honom på något kafé eller gått och promenerat, tills han kommit, och hvarken han eller hon hade känt sig besvärade öfver att de lämnats på egen hand.

Men i dag var det något helt annat. Han kunde icke förklara, hur det kom sig. Han var ursinnig på sig själf. Öfver sin nervösa oro, sin oförklarliga blyghet inför en vacker kvinna, hvars vän han var, öfver att han gick och lät henne sträcka ut armen för att böja grenarna åt sidan, i stället för att han, som han alltid annars skulle ha gjort, under prat och skämt borde hjälpa henne. —

Holmen var icke stor. Den var en af dessa flytande löfsalar, som äro karakteristiska för de

sörmländska sjöarna. Efter några minuter befunno de sig på nytt vid utgångspunkten.

Utän att säga ett ord kastade hon sig ner på marken och såg tankfullt framför sig.

Han stod bredvid henne och stirrade in i löfverket, mellan hvars darrande massor vattnet strålade som ett regn af gnistor. Det var alldeles tyst rundt omkring dem. Sedan barnen förgäfves letat efter kaninerna, hvilka de skrämt med sina skrik, hade de på nytt gått ner till båten. De hade ropat, att de skulle ro emot pappa, och deras ojämma årslag hördes öfver sjön.

Plötsligt såg hon upp och sade lugnt:

»Vill inte Axel sitta?»

Han bugade sig tafatt och satte sig ett stycke ifrån henne. Han visste mycket väl, att han borde säga något, att denna tystnad var farligare än ett helt eldregn af ord, men tungan vägrade att göra sin plikt.

Och medan han långsamt sträckte ut sig i gräset, smög sig en sällsam förtrollning öfver honom. Det susade sakta i öronen, från det varma gräset steg en nästan kväfvande aromatisk lukt, och det skimrande rundt omkring honom som af grönt, flytande guld.

Med en trött åtbörd lät han armarna sjunka ner utefter sidorna. Den ljumma värmen från jorden gled som en smekning genom hans händer. Han kände, hur hans krafter så småningom flöto bort, hur hvarje grässtrå sög honom till sig och uppfyllde honom med en ljuf trånad.

Och med ens föreföll det honom, som om han varit utsatt för en bestämd dragningskraft. Han ville spjärna emot, men förmådde icke. Han var som insvept i en eldslåga, hvilken drog honom till sig med en styrka, mot hvilken hans egen förbrändes som en fluga.

Han öppnade med ansträngning ögonen och märkte, att hon såg på honom.

I nästa ögonblick var han vid hennes sida.

Och då hennes blick under de halfslutna ögonlocken brände mot hans, böjde han sig ner och betäckte hennes läppar med kyssar, medan hennes armar slingrade sig om hans hals och drogo honom ner helt och hållet.

... De väcktes af ett svagt prassel bakom deras hufvuden. Ett par kaniner hade närmat sig. De betraktade dem nyfiket med sina runda ögon, medan de klippte med öronen. De tycktes icke hysa den minsta rädsla för de bägge, som lågo där, halft dolda af det höga gräset.

De kände sig glada och lyckliga som tvenne barn. Icke ett ögonblick föll det dem in, att de begått något orätt. Alltsammans hade kommit af sig själf, som en helt naturlig sak, hvilken de icke kunnat motstå. Tystnaden omkring dem, hettan under det skälfvande löfverket, blommorna och gräset, som utandades en stark doft, den varma, goda jorden, luften, som var uppfylld af frömjöl och af det smeksamma ljudet af blad, som sakta gnedo mot hvarandra, det lätta skvalpandet af

vattnet, då det med ljud som af långa kyssar gled in under hasselbuskarna . . .

Arm i arm gingo de på nytt rundt omkring holmen. De sågo på allt med förändrade ögon. Var det samma holme som förut?

Och allting tycktes se på dem själfva med helt andra blickar. I deras väg vimlade det af små hvita bollar, som hejdade sig ett ögonblick och klippte med öronen, innan de med höga skutt försvunno bland buskarna. De tycktes leka med de bägge främlingarna.

Och hvilket lif det var i träden af flaxande småfåglar, medan luften var uppfylld af svärmar utaf insekter. Att de icke gifvit akt på allt det där förut! Hade naturen varit död, eller hade de själfva varit blinda?

Och det föreföll dem, som om Kaninholmen var det nya Eden, där de bägge vandrade omkring som Adam och Eva, och de sågo hvarandra in i ögonen utan blygsel och utan ånger.

— — En stund därefter stodo de nere vid stranden och togo emot Holm och barnen. Han hade uppehållits af rättaren längre än han trott, och barnen hade hunnit nästan ända hem, innan han mött dem med snipan.

De tillbragte ett par angenäma timmar. Holm hade tagit en butelj konjak med sig, herrarna groggade och Holm försäkrade, att det var länge sedan han haft en så rolig eftermiddag. Kaninholmen var i själfva verket inte oäfvnen! Det var allt annat det än Kungsträdgårdens dammiga promenader. Broman ångrade kanske sin söndag — de

där stadsherrarna voro så bortskämda af sig! —
Jaså, inte! Nå, då kunde han väl titta ut till dem
litet oftare!

Mycket gärna — om han var välkommen!

»Välkommen! Hör du Anna, han frågar,
om han är välkommen!»

Men fru Holm smålog endast, medan hon
samlade ihop glas och teskedar, och hon gaf sig
icke tid med att svara. Klockan var redan mycket,
och de skulle ha sig en smörgås, innan de körde
Broman ner till sista tåget.

Då kassören stod i kupéfönstret och såg ut
öfver landskapet, som skymtade förbi mellan tele-
grafstolparna, undrade han, om det hela icke endast
varit en dröm. Alltsammans föreföll honom så
överkligt, på samma gång så oerhördt och besyn-
nerligt. Han kunde knappast fatta hvad som skett.

Fanns det verkligen något ställe på jorden,
som hette Kaninholmen!

Innehåll.

Fyrtio kronor	1
Fast	21
Sjösjuka	39
Burfåglar	55
Nöjd	65
Vinter	79
Ett afsked	89
Julklappen	99
Fotografen	111
Olika världar	123
Hjälte eller...	137
På isen	149
Ensam	159
Den okända	177
Kaninholmen	203

På ALBERT BONNIERS förlag har förut utkommit af

THORE BLANCHE:

Porträtter, Interviewer och Skizzer.

1: 50.

»— En ung författare, åt hvars *lifliga* och *behagliga framställning, raska stil* och *goda observationsförmåga* allmänheten varit i tillfälle att skänka ett *afgjordt fördelaktigt erkännande*. — Porträtten äro så *korrekta i teckningen*, så *varma i koloriten*, att de *ovillkorligen intressera*, på samma gång som de vittna om *anlag*, hvilka peka *vida högre* än åt den vanliga tidningskåseri-verksamheten.» (Dagens Nyheter.)

NYA BÖCKER:

HEIDENSTAM, V. v., Dikter. 4 kr; inb. 5: 25.

HEDBERG, TOR, Judas. Ett drama. 2: 50.

LUNDEGÅRD, AX., Tannhäuser. En modern legend. 2 delar. 4: 50.

RENÉ, Sju Martyrer. Berättelser från den husliga härden. 3: 50.

CASSEL, HJ., Bland svenskar och yankees. En svensk tidningsmans minnen från Amerika. 1: 75.

NORDENSVAN, G., Silkeskaninen. En roman i utkast. 1: 75.

— Baronessan Bartinsky — Min sommar-kärlek — Aja. Tre små romaner. 1: 75.

SANDBERG, ALGOT, Småstadslif. Roman. 2: 50.

DUBOIS, PAUL, Finska vikens hemlighet. Öfvers. från förf:s franska manuskript. 2 kr.